

DOKTORANTLARIN YADDAŞ KİTABÇASI

BAKİ-2017

DOKTORANTLARIN YADDAŞ KİTABÇASI

Kitab Gənclərin Elmi Araşdırmalarına Dəstək İctimai Birliyinin və Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyinin maliyyə dəstəyi ilə həyata keçirilən "Gənc tədqiqatçıların elmi dərəcələrin alınması istiqamətindəki qaydalarla bağlı maarifləndirilməsi" layihəsi çərçivəsində nəşr olunub.

"Kitabda əksini tapmış məlumatlar tərtibçilərə aiddir və heç bir halda Gənclər və İdman Nazirliyinin mövqeyini əks etdirmir".

Redaktor:

fil.ü.f.d., dos. Ruslan Məmməd oğlu Abdullayev

Redaksiya heyəti:

Elvin Vidadi oğlu Hüseynov
Elşad Rüstəm oğlu Yunusov

Dizayner:

Kamran Əsgər oğlu Yahyayev

BAKİ – 2017

Mündərəcət

Doktorantura və dissertanturaya sənədlərin qəbulu və ixtisas uyğunluğu	9
Qəbul imtahanları və müsabiqə şərtləri	11
Ümumi müddəalar	11
Doktoranturaların yaradılması	12
Fəlsəfə doktoru hazırlığı üzrə doktorantura	13
Elmlər doktoru hazırlığı üzrə doktorantura	18
Doktoranturada elmi və elmi-pedaqoji kadrların məqsədli hazırlığı	19
Dissertantlıq yolu ilə yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların hazırlanması	20
Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin doktoranturada və dissertantlıq yolu ilə təhsil almaq hüququ	21
Qəbul imtahanları və müsabiqə şərtləri	22
Ümumi müddəalar	23
Dissertasiya şuraları	24
Elmi dərəcə almaq üçün təqdim edilmiş dissertasiyalara dair tələblər	24
Dissertasiyaların təqdim olunması və müdafiəsi	28
Ali Attestasiya Komossiyasında dissertasiyalara baxılması	33
Ali Attestasiya Komossiyası tərəfindən elmi adların verilməsi	35
Nostrifikasiya və təkrar attestasiya	39
Diplomların və attestatların tərtib edilməsi və verilməsi	40
Elmi dərəcələrdən və elmi adlardan məhrum etmə və onların bərpa edilməsi	40
Şikayətlərə baxılma	41
"Elmi dərəcələrin və elmi adların verilməsi qaydaları haqqında" əsasnamənin elmi adlar verilməsi sahəsində tətbiqinə dair təlimat	43
Elmi adlar verilməsinə dair attestasiya işinə daxil olan və AAK-a göndərilməli sənədlərin siyahısı	49
Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövrü elmi nəşrlər qarşısında qoyulan tələblər	66
Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyyə edilən dövrü elmi nəşirlərin siyahısı	72
Riyaziyyat və Mexanika elmləri üzrə	72
Fizika və Astronomiya elmləri üzrə	73
İqtisad elmləri üzrə	75
Kimya elmləri üzrə	76
Texnika elmləri üzrə	77
Coğrafiya və Yer elmləri üzrə	81
Tibb və Əczaçılıq elmləri üzrə	82

Biologiya və Aqrar elmlər üzrə	84
Hüquq elmləri üzrə	86
Tarix, Antropologiya və Siyasi elmlər üzrə	87
Fəlsəfə, Sosiologiya və Psixologiya elmləri üzrə	90
Pedaqogika elmləri üzrə	92
Filologiya elmləri üzrə	94
Sənətsünaslıq və Memarlıq üzrə	96
Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövrü elmi nəşrlərin siyahısına əlavə	99
İmpakt faktor	105
TOEFL və IELTS nədir?	108
Abstrakt	116
Xülasə	117
İstifadə edilmiş ədəbiyyat	119

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT BAYRAĞI

Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı Azərbaycan dövlətinin suverenliyi rəmzidir.

Azərbaycan Respublikasında Dövlət bayrağı ilk dəfə 1918-ci il noyabr ayının 9-da Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin qərarı ilə qəbul edilmişdir. 1920-ci il aprelin 28-də Demokratik Cümhuriyyətin süqutundan və Sovet Hakimiyyəti qurulduqdan sonra bu bayraqdan imtina edilmişdir.

Bu bayraq ikinci dəfə 1990-cı il noyabrın 17-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin qərarı ilə Muxtar Respublikanın Dövlət bayrağı kimi qəbul edilmişdir. Eyni zamanda Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Azərbaycan SSR Ali Soveti qarşısında bu bayrağın Azərbaycan Respublikasının rəsmi dövlət rəmzi kimi tanınması haqqında vəsadət qaldırmışdır. 1991-ci il fevral ayının 5-də Azərbaycan Respublikası Ali Soveti Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin vəsadətinə baxmış və bu bayrağın Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı kimi qəbul edilməsi haqqında qərar qəbul etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı bərabər enli üç üfqi zolaqdan ibarətdir. Yuxarı zolaq mavi, orta zolaq qırmızı, aşağı zolaq yaşıl rəngdədir və qırmızı zolağın ortasında bayrağın hər iki üzündə ağ rəngli aypara ilə səkkizguşəli ulduz təsvir edilmişdir.

RƏMZİ MƏNASI

Göy rəng - türklük;

Qırmızı rəng - müasirlik və demokratiya;

Yaşıl rəng - islam;

Aypara və ulduz - aya və günəşə işarə olub, əbədlilik, dünyəvilik rəmzidir.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT GERBİ

Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi Azərbaycan Dövlətinin müstəqilliyi rəmzidir.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi haqqında Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyəti 1920-ci il yanvarın 30-da müsabiqə elan etmiş və müsabiqədən keçəcək gerb nümunəsinin həmin il mayın 28-də qəbul ediləcəyi haqqında qərar çıxarmışdır. Lakin 1920-ci il aprel ayının 28-də Azərbaycan Demokratik Cümhuriyyətinin süqut etməsi nəticəsində gerb qəbul edilməmişdir.

1990-cı il noyabrın 17-də Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi Dövlət gerbi ilə bağlı yeni müsabiqə elan etmişdir. 1993-cü il fevral ayının 23-də Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Dövlət gerbi haqqında qərar qəbul etmişdir.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi palıd budaqlarından və sünbüllərdən ibarət qövsün üzərində yerləşən şərq qalxanının təsvirindən ibarətdir. Qalxanın üstündə Azərbaycan Respublikası Dövlət bayrağının rəgləri fonunda səkkizguşəli ilduz, ulduzun mərkəzində alov təsviri vardır.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbinin rəngli təsvirində ulduz ağ, alov qırmızı, palıd budaqları yaşıl, sünbüllər sarı rəngdədir. Qalxanın və ulduzun sağanaqları, habelə qalxanın düymələri və palıd qozaları qızılıdır.

RƏMZİ MƏNASI

Qalxan - müdafiə;

Üçrəngli dairəvi xətlər - bayraq;

Dairəvi xətlərin üstündəki səkkizguşəli ulduz - günəş;

Səkkizguşəli ulduzun ortasındakı alov dilləri - Odlar Yurdu;

Sünbüllər - bolluq;

Palıd budaqları - uzunömürlülük rəmzidir.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ DÖVLƏT HİMNİ

1920-ci il yanvarın 30-da Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin Nazirlər Şurası Cümhuriyyətin milli himninin hazırlanması haqqında qərar qəbul etdi və bu məqsədlə Xalq Maarif Nazirliyi tərəfindən müsabiqə elan edildi. Lakin 1920-ci il aprelin 28-də Xalq Cümhuriyyətinin süqutu Azərbaycanın milli himnini qəbul etməyə imkan vermədi.

1992-ci il mayın 27-də parlament "Azərbaycan Respublikasının Dövlət himni haqqında" Qanun qəbul etdi. Qanuna əsasən, 1919-cu ildə böyük bəstəkar Üzeyir Hacıbəyov və şair Əhməd Cavad tərəfindən tərtib edilmiş "Azərbaycan marşı" Azərbaycanın Dövlət himni kimi təsdiq edildi.

**Musiqisi: Üzeyir Hacıbəyovun,
Mətni: Əhməd Cavadındır.**

Azərbaycan! Azərbaycan!
Ey qəhrəman övladın şanlı Vətəni!
Səndən ötrü can verməyə cümlə hazırız!
Səndən ötrü qan tökməyə cümlə qadیرiz!
Üçrəngli bayrağınla məsud yaşa!
Minlərlə can qurban oldu!
Sənən hər bə meydan oldu!
Hüququndan keçən əsgər,
Hər bə bir qəhrəman oldu!
Sən olasan gülüstan,
Sənə hər an can qurban!
Sənə min bir məhəbbət,
Sənəmdə tutmuş məkan!
Namusunu hifz etməyə,
Bayrağını yüksəltməyə,
Cümlə gənclər müştəqdir!
Şanlı Vətən! Şanlı Vətən!
Azərbaycan! Azərbaycan!
Azərbaycan! Azərbaycan!

DOKTORANTURA VƏ DISSERTANTURAYA SƏNƏDLƏRİN QƏBULU VƏ İXTİSAS UYGUNLUĞU

Fəlsəfə doktoru proqramı üzrə doktoranturaya ali təhsili olan (ali təhsil pilləsinin magistratura səviyyəsini bitirən və yaxud təhsili ona bərabər tutulan) Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları müsabiqə yolu ilə qəbul olunurlar.

Fəlsəfə doktoru proqramı üzrə doktoranturaya qəbul olmaq istəyənlər ixtisas fənnindən, xarici dildən (rus dili istisna olmaqla, seçim sərbəst və ya ixtisasa uyğun olmalıdır) və fəlsəfədən ali təhsil pilləsinin magistratura səviyyəsi üçün qüvvədə olan tədris proqramları həcmində qəbul imtahanları verirlər.

Dissertantlıq yolu ilə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün dissertanturaya ali təhsilli (ali təhsilin magistratura səviyyəsini bitirən, yaxud təhsili ona bərabər tutulan), müvafiq tədqiqat sahəsində müəyyən müvəffəqiyyətləri olan ali təhsil müəssisələrinin, elmi və digər təşkilatların elmi və elmi-pedaqoji iş kadrları sənəd təqdim edə bilirlər.

Dissertantlıq yolu ilə təhsil müddətini başa vurmuş şəxslər eyni ixtisas üzrə təkrar dissertant ola bilməzlər. Doktoranturada tam təhsil müddətini başa vurmuş şəxslər eyni ixtisas üzrə dissertantlıq yolu ilə təhsil ala bilməzlər. Dissertant kimi təhkim olunmaq istəyən şəxslər, bir qayda olaraq, elmi və elmi-pedaqoji iş stajına malik olmalıdırlar.

Dissertantlıq yolu ilə elmlər doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsinin olması əsas şərtidir.

Doktoranturaya və dissertanturaya qəbul üçün aşağıdakı sənədlər təqdim olunmalıdır:

- ərizə (direktorun adına);
- kadrların şəxsi-qeydiyyat vərəqi;
- tərcümeyi-hal;
- 4 ədəd fotosəkil (3x4 sm ölçüdə);
- iş yerindən xasiyyətnamə (işləyənlər üçün);
- əmək kitabçasından çıxarış (iş stajı olanlar üçün);
- çap olunmuş elmi işlərin siyahısı və ya seçilmiş ixtisas üzrə referat (dissertanturaya sənəd verənlər isə seçdiyi ixtisas

üzrə çap olunmuş elmi əsərlərin siyahısını təqdim etməlidirlər);

—fəlsəfə doktoru diplomunun müvafiq qaydada təsdiq edilmiş surəti (elmlər doktoru hazırlığı üzrə);

—ali təhsil müəssisəsini bitirmək haqqında diplomun müvafiq qaydada təsdiq edilmiş surəti (xarici ölkələrdə təhsil almış Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları üçün təhsil haqqında sənədlərin tanınması haqqında şəhadətnamə);

—xarici dil bilikləri üzrə beynəlxalq sertifikat (əgər varsa);

—şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin surəti.

Doktoranturaya daxil olmaq istəyənlər nəzərdə tutulan elmi rəhbərləri ilə müsahibədən keçirlər. Qəbul komissiyası müsahibənin nəticələri, referata verilən rəy və təqdim olunmuş sənədlər əsasında qəbul imtahanlarına buraxılmaq haqqında qərar qəbul edir. Doktoranturaya daxil olmaq istəyənlərə imtahanlara buraxılmaq haqqında bildiriş verilir və bu bildiriş iş yerindən əmək haqqı saxlanılmaqla məzuniyyət verilməsi üçün əsas sayılır.

QƏBUL İMTAHANLARI VƏ MÜSABİQƏ ŞƏRTLƏRİ

*Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin
2010-cu il 01 iyul tarixli 129 nömrəli
qərarı ilə təsdiq edilmişdir*

1. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qaydalar «Təhsil haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununa əsasən hazırlanmışdır və doktoranturaların yaradılmasına qoyulan tələbləri və doktoranturaya vahid qəbul qaydalarını müəyyən edir.

1.2. Azərbaycan Respublikasında yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların hazırlanması ali təhsilin ən yüksək səviyyəsi olan doktorantura (hərbi –təhsil müəssisələrində adyunktura) yolu ilə həyata keçirilir və müvafiq elmi dərəcələrin (elm sahələri göstərilməklə, fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru) verilməsi ilə başa çatır.

1.3. Doktoranturada təhsil fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru proqramları üzrə həyata keçirilir.

1.4. Doktoranturada təhsilalma əyani (istehsalatdan ayrılmaqla) və qiyabi (istehsalatdan ayrılmamaqla) formalar üzrə həyata keçirilir.

1.5. Doktorantura təhsilini həyata keçirən ali təhsil müəssisələri və elmi təşkilatlar elmi və elmi-pedaqoji kadr hazırlığını dissertantlıq (dissertantura) yolu ilə də reallaşdırır.

1.6. Doktoranturada təhsil dövlət hesabına və (və ya) ödənişli əsaslarla həyata keçirilir.

1.7. Fəlsəfə doktoru proqramı üzrə doktoranturada əyani təhsil müddəti 3 il, qiyabi 4 il, dissertantlıq yolu ilə 4 ildir.

Elmlər doktoru proqramı üzrə doktoranturada əyani təhsil müddəti 4 il, qiyabi 5 il, dissertantlıq yolu ilə 5 ildir.

Müstəsna hallarda bütün təhsil formaları üzrə təhsil müddəti uzadıla bilər.

1.8. Doktoranturaya illik qəbul və dissertantların təhkimo-

lunma planları ali təhsil müəssisələrinin və elmi təşkilatların si-farişləri əsasında onların tabe olduqları müvafiq qurumlar tərə-findən Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə təqdim olunur, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının və Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin rəyləri əsasında təsdiq edilir.

1.9. Doktoranturada və dissertantlıq yolu ilə təhsilini başa çatdırmış məzunlara təhsil aldıkları müəssisənin müvafiq arayış-ı və imtahanların verilməsi haqqında vəsiqə verilir.

1.10. Ali təhsil müəssisələrinin və elmi (elmi tədqiqat, elmi istehsalat) təşkilatların nəzdindəki doktoranturalara elmi-me-todik rəhbərliyi və fəaliy-yətlərinə nəzarəti onların tabe olduq-ları müvafiq qurumlar həyata keçirir.

2. Doktoranturaların yaradılması

2.1. Doktoranturalar Azərbaycan Milli Elmlər Akademiya-sında, təşkilati-hüquqi və mülkiyyət formasından asılı olmaya-raq ali təhsil müəssisələrində və elmi (elmi tədqiqat, elmi isteh-salat) təşkilatlarda yaradılır.

2.2. Doktoranturaların yaradılması haqqında vəsatət ali təhsil müəssisələrinin və elmi təşkilatların si-farişləri əsasında onların tabe olduqları müvafiq qurumlar tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə təqdim olunur, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının və Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin rəyləri əsasında təsdiq edilir.

2.3. Vəsatətə ali təhsil müəssisələrinin, elmi (elmi tədqiqat, elmi istehsalat) təşkilatlarının elmi və elmi-texniki şuralarının (bundan sonra – elmi şura) qərarları əlavə olunur. Qərarda dokto-rantura təhsili üçün nəzərdə tutulan ixtisasların siyahısı və müva-fiq elmi potensialın mövcudluğu göstərilir.

2.4. Ali təhsil müəssisələrində və elmi təşkilatlarda dokto-ranturanın yaradılması üçün onların mövcud elmi potensialı, elm və innovasiya sahəsində əldə etdikləri göstəricilər haqqında mə-lumatların təhlili aparılmalı və onların elmi potensialı müəyyən-ləşdirilməlidir.

2.5. Ali təhsil müəssisələrinin və elmi təşkilatların elmi po-tensialının müəyyənləşdirilməsi üçün aşağıdakı məlumatlar təq-dim edilir:

- təşkilati-hüquqi statusu və əsas elmi istiqamətlərini əks etdirən ümumi məlumat;
- elmi və elmi-pedaqoji kadr potensialı haqqında məlumat;
- fundamental tədqiqatların səviyyəsi və prioritet istiqamətləri üzrə əldə olunmuş son nailiyyətlər haqqında məlumat;
- dövlət proqramlarının həyata keçirilməsində iştirak haqqında məlumat;
- maddi-texniki baza (humanitar profilli sahələr üçün kitabxanalar, xüsusi fondlar, arxivlər və s.) haqqında məlumat;
- dərc olunmuş elmi işlər, alınmış patentlər, elmi və texnoloji işləmələr, təşkil olunmuş beynəlxalq və milli tədbirlər, həyata keçirilmiş proqram və layihələr, innovasiya sahəsində fəaliyyətin nəticələri haqqında məlumat;
- təhsilin bütün pillələri üçün nəşr olunmuş dərs vəsaitləri, digər təşkilatlarla birgə həyata keçirilən proqram və layihələr haqqında məlumat;
- beynəlxalq və ikitərəfli proqramlar çərçivəsində xarici elmi qurumların fəaliyyətində iştirakı əks etdirən əməkdaşlıq haqqında məlumat.

Xüsusi təyinatlı təhsil müəssisələrində doktoranturaların yaradılması üçün həmin müəssisələrin fəaliyyətini əks etdirən digər məlumatlar da təqdim edilə bilər.

3. Fəlsəfə doktoru hazırlığı üzrə doktorantura

3.1. Fəlsəfə doktoru proqramı üzrə doktoranturaya ali təhsili olan (ali təhsil pilləsinin magistratura səviyyəsini bitirən, yaxud təhsili ona bərabər tutulan, tibbi təhsildə isə həkim və həkim-mütəxəssis) Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları müsabiqə əsasında qəbul olunurlar.

3.2. Doktoranturanın (keçmiş aspiranturanın) tam kursunu bitirən şəxs eyni ixtisas üzrə təkrarən doktoranturaya qəbul oluna bilməz.

3.3. Doktoranturaya qəbul üçün aşağıdakı sənədlər təqdim edilir:

- ərizə (doktoranturanın fəaliyyət göstərdiyi müəssisənin və yaxud təşkilatın rəhbərinin adına);
- kadrların şəxsi-qeydiyyat vərəqi;

tərcümeyi-hal;

2 ədəd fotosəkil (3x4 sm ölçüdə);

iş yerindən xasiyyətnamə;

— iş stajı olanlar üçün əmək kitabçasından çıxarış;

çap olunmuş elmi işlərin siyahısı və ya seçilmiş ixtisas üzrə referat;

ali təhsil müəssisəsini bitirmək haqqında diplomun müvafiq qaydada təsdiq edilmiş surəti (xarici ölkələrdə təhsil almış Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları üçün təhsil haqqında sənədlərin tanınması haqqında şəhadətnamə);

— şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin surəti.

3.4. Sənədlərin qəbulu forması, qaydaları, qəbul planı və imtahanların keçirilmə müddəti haqqında kütləvi informasiya vasitələrində qəbulu həyata keçirən müəssisə tərəfindən müvafiq elan verilir.

3.5. Doktoranturaya qəbul Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyən edilən müddətlərdə hər il keçirilir.

3.6. Sənədlərin qəbulu üçün doktoranturanın fəaliyyət göstərdiyi ali təhsil müəssisəsinin və elmi təşkilatın rəhbərinin (və ya elmi işlər üzrə müavininin) sədrliyi ilə qəbul komissiyası yaradılır. Qəbul komissiyası fakültə, kafedra, şöbə, bölmə, laboratoriya rəhbərlərindən, aparıcı əməkdaşlardan və bir qayda olaraq, doktorantların nəzərdə tutulan rəhbərlərindən təşkil olunmalıdır.

3.7. Doktoranturaya qəbul olmaq istəyən şəxslərin ixtisas uyğunluğu qəbul komissiyası tərəfindən müəyyən edilir.

3.8. Doktoranturaya qəbul olmaq istəyən şəxslə nəzərdə tutulan elmi rəhbər müsahibə keçirir və rəhbərliyi həyata keçirmək barədə razılıq və ya imtina qərarını yazılı surətdə qəbul komissiyasına təqdim edir. İmtina olunduğu halda digər elmi rəhbər təklif edilir.

3.9. Qəbul komissiyası nəzərdə tutulan rəhbərin rəyi və təqdim edilən digər sənədlər əsasında imtahanlara buraxılmaq haqqında qərar qəbul edir və bu barədə bir həftədən gec olmayaraq iddiaçıya bildiriş göndərir. Bildiriş doktoranturanın fəaliyyət göstərdiyi ali təhsil müəssisəsi və elmi təşkilat rəhbərləri tərəfindən imzalanır və bu bildiriş iş yerindən məzuniyyət almaq hüququ verir.

3.10. Doktoranturaya qəbul olmaq istəyənlər ixtisas fənnindən, xarici dildən (rus dili istisna olmaqla, seçim sərbəst və ya ixtisasa uyğun olmalıdır) və fəlsəfədən ali təhsil pilləsinin magistratura səviyyəsi üçün qüvvədə olan tədris proqramları həcmində qəbul imtahanları verirlər.

3.11. Qəbul imtahanlarını keçirmək məqsədi ilə ali təhsil müəssisələrində və elmi təşkilatlarda müvafiq fənlər üzrə imtahan komissiyaları yaradılır.

3.12. İxtisas fənnindən qəbul imtahanını doktoranturanın fəaliyyət göstərdiyi ali təhsil müəssisəsinin və elmi təşkilatın rəhbəri tərəfindən yaradılan komissiya həyata keçirir.

Komissiyanın tərkibində müvafiq ixtisas üzrə ən azı iki elmlər doktoru və ya professor olmalıdır. Nəzərdə tutulan rəhbərlər də komissiyanın üzvü ola bilərlər. Komissiyanın sədri ali təhsil müəssisəsinin və elmi təşkilatın rəhbəri, yaxud elmi işlər üzrə müavini təyin edilir. Müstəsna hallarda, bəzi ixtisaslar üzrə elmlər doktorları və professorlar olmadıqda, komissiyanın tərkibinə fəlsəfə doktorları (elmlər namizədləri), dosentlər, xarici dil üzrə isə elmi (alimlik) dərəcəsi olmayan təcrübəli mütəxəssislər daxil edilə bilər.

3.13. Bərabər ballar toplandığı halda, müsabiqədə ixtisas fənnindən daha yüksək qiymət alan və çap edilmiş elmi əsərləri olan şəxslərə üstünlük verilir.

3.14. Ali təhsil müəssisələrində və ya elmi təşkilatlarda yaradılmış qəbul komissiyaları imtahanların nəticələri əsasında müvafiq qərar qəbul edirlər.

3.15. Ali təhsil müəssisələri və elmi təşkilatların elmi şuraları doktorantların dissertasiya mövzularını və elmi rəhbərlərini onların qəbul komissiyaları tərəfindən doktoranturaya qəbul olunmaları haqqında qərar qəbul etdikləri gündən 1 aydan gec olmamaq şərtilə təsdiq edir.

3.16. Doktoranturaya qəbul təsdiq edilmiş plan əsasında ali təhsil müəssisələrinin və ya elmi təşkilatların fəaliyyətini tənzimləyən Nizamnaməyə (Əsasnaməyə) uyğun olaraq rəsmiləşdirilir.

3.17. Doktoranturaya qəbul haqqında qərarın (əmrin) surəti doktoranturaya istehsalatdan ayrılmaqla qəbul olunmuş şəxs ilə işə götürən arasında olan əmək müqaviləsinə xitam vermək üçün əsasdır.

3.18. Doktoranturaya istehsalatdan ayrılmaqla qəbul olunan şəxslərin əmək kitabçası doktoranturaya qəbul olunduğu müəssisəyə və ya elmi təşkilata təqdim edilir.

3.19. Doktoranturaya qəbul haqqında qərar (əmrə) doktorantın dissertasiyanın mövzusu, təhsil müddəti və rəhbəri (rəhbərləri) gös-tərilir və onlara bu haqda məlumat verilir. Bir qayda olaraq, doktorantın elmi rəhbəri elmlər doktoru və ya professor olur.

3.20. Müstəsna hallarda, ali təhsil müəssisələrinin və elmi təşkilatların elmi şuralarının qərarı əsasında müvafiq ixtisasa malik fəlsəfə doktorları (elmlər namizədləri) da doktorantlara elmi rəhbərlik işinə cəlb oluna bilərlər.

3.21. Müxtəlif ixtisasları əhatə edən mövzular üzrə elmi tədqiqatlar apararkən doktoranta iki elmi rəhbər, yaxud rəhbər və məsləhətçi təyin oluna bilər. Onlardan biri fəlsəfə doktoru (elmlər namizədi) ola bilər.

3.22. Elmi rəhbər doktoranta elmi iş üzrə məsləhətlər verir, doktorantın təsdiq edilmiş fərdi iş planına (tədris proqramına) uyğun fəaliyyətinə rəhbərlik edir və dissertasiya işinin müəyyən olunmuş vaxtda keyfiyyətlə yerinə yetirilməsinə nəzarət edir.

3.23. Bir elmi rəhbərə təhkim olunan doktorantların sayı 5 nəfərdən artıq olmamaq şərtlə, ali təhsil müəssisəsi və elmi təşkilatların elmi şuraları tərəfindən müəyyən olunur və ali təhsil müəssisələrinin və ya elmi təşkilatların fəaliyyətini tənzimləyən Nizamnaməyə (Əsasnaməyə) uyğun olaraq rəsmiləşdirilir.

3.24. Hər bir doktoranta görə elmi rəhbərə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada əməkhaqqı ödənilir.

3.25. Doktoranturada təhsil müddətində doktorant ali təhsil müəssisəsinin və elmi təşkilatın elmi şurası tərəfindən təsdiq edilmiş fərdi iş planı əsasında fəaliyyət göstərir.

3.26. Doktorantların bir ali təhsil müəssisəsindən, elmi təşkilatdan başqasına, həmçinin əyani təhsildən qiyabiyyə və əksinə keçirilməsi ali təhsil müəssisəsi və elmi təşkilatın elmi şuralarının qərarı ilə həmin müəssisə və təşkilatların fəaliyyətini tənzimləyən Nizamnaməyə (Əsasnaməyə) uyğun olaraq həyata keçirilir.

3.27. Doktorant təhsil müddətində:

—peşə biliklərinə dərinlən yiyələnəli;

— müstəqil elmi tədqiqat işi aparmaq vərdişləri əldə etməli;
elmi tədqiqatlar aparmaq metodologiyasını mənimsəməli;
fərdi iş planını tam yerinə yetirməli;
ixtisas fənnindən (həmçinin ixtisas uyğunluğu nəzərə alın-
maqla, digər fəndən), informatikadan və xarici dildən dok-
torluq imtahanlarını verməli;
elmi tədqiqatlarının nəticələrini əks etdirən məqalələr
dərc etdirməli;
elmi tədqiqatlarının nəticələrini aprobasiya etdirməli;
elmi tədqiqat işini bitirməlidir.

3.28. Doktorant fərdi iş planının yerinə yetirilməsi barədə vax-
taşırı şöbə, bölmə, kafedra, laboratoriya iclaslarında hesabat verir.

3.29. Doktorantlar dissertasiya mövzusu üzrə tədqiqat işi apar-
maq üçün ali təhsil müəssisələrinin və elmi təşkilatların elmi işçiləri
ilə bərabər kitabxanadan, laboratoriyadan, mövcud avadanlıqlardan
istifadə etmək, ezamiyyətlərə, o cümlədən, xarici ölkələrə getmək,
ekspedisiyalarda iştirak etmək hüququna malikdirlər.

3.30. Doktorantlar ildə bir dəfədən az olmamaq şərtilə, ali
təhsil müəssisələri və elmi təşkilatlar tərəfindən təsdiq olunmuş
attestasiya haqqında əsasnamələrə uyğun olaraq, attestasiyadan
keçməlidirlər. Attestasiyanın keçirilmə müddəti ali təhsil müs-
sisəsi və elmi təşkilatların rəhbərləri tərəfindən müəyyən edilir.
Doktorantın növbəti tədris ilində təhsilini davam etdirməsi at-
testasiyanın nəticəsinə əsasən müəyyən edilir.

3.31. Ali təhsil müəssisələrinin və elmi təşkilatların elmi
şuralarında doktorantların elmi rəhbərlərinin vaxtaşırı hesabat-
ları dinlənir.

3.32. Doktoranturada fərdi iş planını yerinə yetirən və elmi
tədqiqat işini bitirən şəxslər «Fəlsəfə doktoru» elmi dərəcəsi al-
maq üçün dissertasiya işinin müdafiəsinə buraxılırlar.

3.33. Ali təhsil müəssisələrinin və elmi təşkilatların rəh-
bərləri doktorantlara fərdi iş planının yerinə yetirilməsində, zə-
ruri avadanlığın, həmçinin elmi tədqiqat işinin mövzusu ilə bağlı
materialların əldə edilməsində yardım göstərməlidirlər.

3.34. Dövlət hesabına əyani təhsil alan doktorantlara qa-
nunvericiliklə müəyyən olunmuş məbləğdə təqaüd ödənilir və
hər il məzuniyyət verilir. Fərdi iş planını müvəffəqiyyətlə yerinə
yetirən doktorantlara müxtəlif adlı təqaüdlər və ya ali təhsil

müəssisələrinin və elmi təşkilatların daxili imkanları hesabına əlavə ödənişlər təyin oluna bilər.

3.35. Əyani təhsil alan doktorantlar elmi rəhbərin razılığı ilə təhsil aldıkları ali təhsil müəssisəsi və elmi təşkilatda 0,5 ştat vahidi ilə müvafiq elmi və ya elmi-pedaqoji işlərə cəlb oluna bilərlər.

4. Elmlər doktoru hazırlığı üzrə doktorantura

4.1. Elmlər doktoru proqramı üzrə doktoranturaya seçdikləri sahədə elmi və ya elmi-pedaqoji nailiyyəti olan, fundamental tədqiqatları yüksək səviyyədə aparmağa qadir və "Fəlsəfə doktoru" (elmlər namizədi) elmi (alimlik) dərəcəsi olan Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları qəbul edirlər.

4.2. Doktoranturaya qəbul üçün aşağıdakı sənədlər təqdim edilir:

- ərizə (doktoranturanın fəaliyyət göstərdiyi müəssisənin və yaxud təşkilatın rəhbərinin adına);

kadrların şəxsi-qeydiyyat vərəqi;

tərcümeyi-hal;

2 ədəd fotosəkil (3x4 sm ölçüdə);

iş yerindən xasiyyətnamə;

— əmək kitabçasından çıxarış;

çap olunmuş elmi işlərin siyahısı;

— «Fəlsəfə doktoru» və ya «Elmlər namizədi» elmi (alimlik) dərəcəsi diplomunun müvafiq qaydada təsdiq edilmiş surəti;

ali təhsil müəssisəsini bitirmək haqqında diplomun müvafiq qaydada təsdiq edilmiş surəti (xarici ölkələrdə təhsil almış Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları üçün təhsil haqqında sənədlərinin tanınması haqqında şəhadətnamə);

— şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin surəti.

4.3. Ali təhsil müəssisəsinin, elmi təşkilatın elmi şurası «Elmlər doktoru» elmi dərəcəsinə iddiaçı haqqında müvafiq şöbə, bölmə, kafedra və ya laboratorianın təqdimatı əsasında doktoranturaya qəbul, dissertasiyanın mövzusu, fərdi iş planı və elmi məsləhətçisi (məsləhətçilər) haqqında qərar qəbul edir. Həmin qərar ali təhsil müəssisələrinin və elmi təşkilatların fəaliyyətini tənzimləyən Nizamnaməyə (Əsasnaməyə) uyğun olaraq rəsmiləşdirilir.

4.4. Elmi məsləhətçiye qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada əməkhaqqı ödənilir.

4.5. Zəruri hallarda doktorantlar aparıcı elmi mərkəzlərə (o cümlədən, xaricdə yerləşən) ezam oluna bilərlər. Ezamiyyət xərcləri qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada ödənilir.

4.6. Doktorantlar hər il ali təhsil müəssisəsi və elmi təşkilatın elmi şurasına fərdi iş planının yerinə yetirilməsi haqqında hesabat verir və həmin hesabat əsasında onun doktoranturada təhsilini davam etdirməsi barədə qərar qəbul olunur.

4.7. Doktorant təhsil müddəti ərzində dissertasiya işini başa çatdırmalı, aprobasiyasını keçirməli və müəyyən olunmuş qaydada onu müdafiəyə təqdim etməlidir.

4.8. Dövlət hesabına əyani təhsil alan doktorantlara qanunvericiliklə müəyyən olunmuş məbləğdə təqaüd ödənilir və hər il məzuniyyət verilir.

5. Doktoranturada elmi və elmi-pedaqoji kadrların məqsədli hazırlığı

5.1. Doktoranturada yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların məqsədli hazırlığı ali təhsil müəssisələri, elmi və digər təşkilatların təqdimatı ilə onların təbə olduqları müvafiq qurumların sifarişləri əsasında həyata keçirilir.

5.2. Doktoranturada yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların məqsədli hazırlığı ali təhsil müəssisələrinin və elmi təşkilatların doktoranturaya ümumi qəbul qaydalarına müvafiq həyata keçirilir. Məqsədli yerlər doktoranturaya qəbul planında əks olunur.

5.3. «Fəlsəfə doktoru» və «Elmlər doktoru» elmi dərəcələri üzrə doktoranturada təhsil alan şəxslərin hüquq və vəzifələri doktoranturada yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların məqsədli hazırlığına da şamil edilir.

5.4. Doktoranturada yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların məqsədli hazırlığı prosesində təhsil alan şəxslərin əyani təhsildən qiyabi təhsilə və ya əksinə keçirilməsi yalnız onları göndərən təşkilatın razılığı əsasında aparıla bilər.

6. Dissertantlıq yolu ilə yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların hazırlanması

6.1. Dissertantlıq yolu ilə yüksəkixtisaslı elmi və elmi-pedaqoji kadrların hazırlanması ali təhsil müəssisələrində, elmi və digər təşkilatlarda çalışan mütəxəssislərin istehsalatdan ayrıl-mamaqla elmi dərəcənin alınması üçün təhkim olunmaqla dis-sertasiya işinin yerinə yetirilməsini təmin edir.

6.2. Dissertantlıq yolu ilə “Fəlsəfə doktoru” elmi dərəcəsi al-maq hüququna ali təhsilli (ali təhsil pilləsinin magistratura səviy-yəsini bitirən, yaxud təhsili ona bərabər tutulan, tibbi təhsildə isə həkim və həkim-mütəxəssis), müvafiq tədqiqat sahəsində müəyyən müvəffəqiyyətləri olan ali təhsil müəssisələrinin, elmi və digər təş-kilatların elmi və elmi-pedaqoji kadrları malikdirlər. «Elmlər dok-toru» elmi dərəcəsinin dissertantlıq yolu ilə alınması üçün «Fəlsəfə doktoru» (elmlər namizədi) elmi dərəcəsinin olması əsas şərtidir.

6.3. Dissertantlıq yolu ilə təhsil müddətini başa vuran şəxslər eyni ixtisas üzrə təkrar dissertant olmaq hüququna malik deyillər.

6.4. Doktoranturada tam təhsil müddətini başa vurmuş şəxslər eyni ixtisas üzrə dissertantlıq yolu ilə təhsil almaq hüququna malik deyillər.

6.5. Dissertant kimi təhkim olunmaq istəyən şəxslər, bir qayda olaraq, elmi və elmi-pedaqoji iş stajına malik olmalıdırlar.

6.6. Dissertantlıq yolu ilə təhsil almaq üçün aşağıdakı sənədlər təqdim edilir:

— ərizə (dissertantura təhsilini həyata keçirən müəssisənin və yaxud təşkilatın rəhbərinin adına);

kadrların şəxsi-qeydiyyat vərəqi;

tərcümeyi-hal;

2 ədəd fotosəkil (3x4 sm ölçüdə);

iş yerindən xasiyyətnamə;

— əmək kitabçasından çıxarış;

çap olunmuş elmi işlərin siyahısı və ya seçilmiş ixtisas üzrə referat (fəlsəfə doktoru hazırlığı üzrə);

ali təhsil müəssisəsini bitirmək haqqında diplomun müva-fiq qaydada təsdiq edilmiş surəti (xarici ölkələrdə təhsil almış Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları üçün təhsil haqqında sənədlərinin tanınması haqqında şəhadətnamə);

«Elmlər doktoru» elmi dərəcəsi iddiaçısı üçün fəlsəfə doktoru (elmlər namizədi) diplomunun müvafiq qaydada təsdiq edilmiş surəti;

çap olunmuş elmi əsərlərin siyahısı (elmlər doktoru hazırlığı üzrə);

—şəxsiyyəti təsdiq edən sənədin surəti.

6.7. Ali təhsil müəssisəsinin və elmi təşkilatın elmi şurası müvafiq şöbə, bölmə, kafedra və ya laboratorianın təqdimatı əsasında iddiaçının dissertant təhkim olunması, onun dissertasiya mövzusu, fərdi iş planı və elmi rəhbəri (məsləhətçisi) haqqında qərar qəbul edir. Elmi şuranın qərarı əsasında ali təhsil müəssisəsi və ya elmi təşkilatın rəhbəri iddiaçının təhkim olunması haqqında əmr verir.

6.8. «Fəlsəfə doktoru» və «Elmlər doktoru» elmi dərəcəsi üzrə doktoranturada təhsil alan şəxslərin hüquq və vəzifələri dissertantlıq yolu ilə təhsil alan şəxslərə (doktorantlara) də şamil edilir.

6.9. «Fəlsəfə doktoru» elmi dərəcəsi üzrə dissertantlıq yolu ilə təhsil alan şəxslər müəyyən olunmuş qaydada ixtisas fənnindən, fəlsəfə, informatika və xarici dildən, həmçinin ixtisas uyğunluğu nəzərə alınmaqla, digər fəndən də doktorluq imtahanları verirlər.

6.10. Dissertantlıq yolu ilə təhsil alan hər bir şəxsin elmi rəhbərlərinə və məsləhətçilərinə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada əməkhaqqı ödənilir.

6.11. Dissertasiya işini tamamlamaq məqsədi ilə fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru proqramları üzrə dissertant təhkim olunmuş şəxslərə elmi Şuranın qərarına əsasən iş yerindən qanunvericilikdə müəyyən edilmiş müddətə yaradıcılıq məzuniyyəti verilir.

7. Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin doktoranturada və dissertantlıq yolu ilə təhsil almaq hüququ

7.1. Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin doktoranturada və dissertantlıq yolu ilə təhsili Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə uyğun olaraq hüquqi və fiziki şəxslərin birbaşa bağladığı müqavilələr əsasında həyata keçirilir.

7.2. Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin dokto-

ranturada və dissertantlıq yolu ilə təhsili ödənişli əsaslarla aparılır. İllik təhsil haqqı təhsilin xüsusiyyətlərinə uyğun olaraq ali təhsil müəssisələrinin və elmi təşkilatların tabe olduqları qurumlar tərəfindən müəyyən edilir. Müstəsna hallarda ali təhsil müəssisələri və elmi təşkilatlar tabe olduqları qurumların razılığı əsasında ödənişsiz qəbul həyata keçirə bilərlər.

7.3. Xarici dövlətlərdə təhsil almış əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər üçün ali təhsil haqqında diplomun notarial qaydada təsdiq edilmiş surəti və diplomun tanınması haqqında şəhadətnamə təqdim edilməlidir.

7.4. Əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər fəlsəfə doktoru üzrə doktoranturada və dissertantlıq yolu ilə təhsil müddətində «Azərbaycan dili» fənnindən əlavə doktorluq imtahanı verirlər.

7.5. Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin ali təhsil müəssisələrində və elmi təşkilatlarda doktoranturaya qəbulu və dissertant təhkim olunması, eyni zamanda təhsili bu Qaydalara və qüvvədə olan qanunvericiliyə uyğun olaraq həyata keçirilir^{1,2}.

QƏBUL İMTAHANLARI VƏ MÜSABİQƏ ŞƏRTLƏRİ

Fəlsəfə doktoru proqramı üzrə doktoranturanın əyani və qiyabi şöbələrinə qəbul olunmaq istəyənlər ixtisas fənnindən, xarici dildən və fəlsəfədən ali təhsil pilləsinin magistratura və bakalavr səviyyəsi üçün qüvvədə olan tədris proqramları həcminə qəbul imtahanları verirlər.

Hər imtahan başa çatdıqdan sonra onun nəticəsi elan olunur. Birinci imtahandan (ixtisas fənnindən) kafi qiymət alan şəxslər növbəti imtahanlara buraxılırlar.

Doktoranturaya və dissertanturaya qəbul Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1 iyul 2010-cu il tarixli 129 nömrəli doktorantuların yaradılması və doktoranturaya qəbul qaydalarına müvafiq olaraq aparılır.

¹ <http://edu.gov.az/az/page/278/2175>

² <http://edu.gov.az/az/page/278/2175>

Elmi dərəcələrin və elmi adların verilməsi qaydaları haqqında əsasnamə

Əlavə II

*Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 21
fevral tarixli 857 №-li Fərmanı ilə təsdiq edilmiş,
2008-ci il 5 iyun tarixli 769 №-li və 2011-ci il 15
fevral tarixli 381 №-li Fərmanları ilə əlavələr və
dəyişikliklər edilmişdir.*

I. ÜMUMİ MÜDDƏALAR

1. Bu Əsasnamə elmi və elmi-pedaqoji işçilərin peşəkarlıq səviyyələrinin qiymətləndirilməsinin hüquqi əsaslarını müəyyən edir, elmi dərəcələrin (fəlsəfə doktoru, elmlər doktoru) və elmi adların (dosent, professor) verilməsi məsələlərini tənzimləyir.

2. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi ali təhsili və ya magistr dərəcəsi, elmlər doktoru elmi dərəcəsi isə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi olan iddiaçılara müvafiq olaraq fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru dissertasiyalarının müdafiəsindən sonra fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru dissertasiyalarının müdafiəsi üzrə dissertasiya şuralarının təqdim etdiyi vəsatət əsasında bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş qaydada Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası (bundan sonra Komissiya) tərəfindən verilir. Dövlət sirrinə aid olan dissertasiyalara baxılması zamanı bu Əsasnamənin tətbiq edilməsi qaydaları Komissiya tərəfindən müəyyən edilir.

3. Dosent və professor elmi adları mülkiyyət formasından asılı olmayaraq elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisələrin (birliklərin, təşkilatların) və ali təhsil müəssisələrinin elmi şuralarının təqdimatı əsasında bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş qaydada Komissiya tərəfindən verilir.

4. Fəlsəfə doktorlarına və elmlər doktorlarına qanunvericiliklə müəyyən edilmiş nümunədə diplomlar, dosent və professorlara isə attestatlar verilir.

II. DISSERTASIYA ŞURALARI

5. Dissertasiya şuraları bu Əsasnaməyə və “Dissertasiya şuraları haqqında” Əsasnaməyə uyğun olaraq yaradılır və fəaliyyət göstərirlər. Dissertasiya şuraları elmin, texnikanın, təhsilin, mədəniyyətin və incəsənətin müxtəlif sahələrində öz elmi nailiyyətləri ilə tanınmış və görkəmli alimləri olan mülkiyyət formasından asılı olmayaraq elmi (elmi tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisələrdə (birliklərdə, təşkilatlarda) və ali təhsil müəssisələrində onların vəsatətləri əsasında yaradılır. Həmin qurumlar dissertasiya şuralarının işinin təşkili və müdafiələrin keçirilməsi üçün zəruri şərait yaradır və onları lazımi vəsaitlərlə təmin edirlər. Dissertasiya şuralarının tərkibinə fəal elmi və ya elmi-pedaqoji iş aparan, elmi kadrların hazırlanmasında fəal iştirak edən nüfuzlu alimlər daxil edirlər. Dissertasiya şuralarının fəaliyyət müddəti iki ilə qədərdir. Dissertasiya şuraları bir qayda olaraq bir neçə (dördədən çox olmamaqla) ixtisas üzrə fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru dissertasiyalarını müdafiəyə qəbul edirlər və onların müdafiəsini keçirirlər. Dissertasiyaların müdafiəsi və attestasiya məsələləri ilə bağlı sənədlərin tərtibi, həmçinin dissertasiyaların baxılması və müdafiəsi ilə əlaqədar xərclərin ödənilməsi dissertasiya şuralarının fəaliyyət göstərdiyi qurumlar tərəfindən həyata keçirilir. Dissertasiya şurası nəzdində fəaliyyət göstərdiyi qurumun möhüründən istifadə edir.

6. Komissiya dissertasiya şuralarının fəaliyyətinə nəzarət edir.

III. ELMİ DƏRƏCƏ ALMAQ ÜÇÜN TƏQDİM EDİLMİŞ DISSERTASIYALARA DAİR TƏLƏBLƏR

7. Elmlər doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim edilmiş elmlər doktoru dissertasiyası iddiaçının müstəqil elmi işi olaraq aşağıdakı tələblərdən birinə cavab verməlidir:

7.1. iddiaçının apardığı elmi tədqiqatlar və araşdırmalar mühüm sosial-mədəni və ya iqtisadi əhəmiyyət kəsb edən yeni və böyük elmi problemin həllini təmin edir;

7.2. dissertasiya işində müvafiq elmi sahənin perspektiv inkişafı üçün böyük nailiyyət hesab edilə bilən yeni nəzəri müddəalar işlənib hazırlanır;

7.3. elmi-texniki tərəqqini sürətləndirməyə əhəmiyyətli töhfə verən, elmi cəhətdən əsaslandırılmış iqtisadi, texniki və texnoloji işləmələr həll olunur;

7.4. iddiaçı fəlsəfə doktoru dissertasiyasının müdafiəsinə çıxardığı elmi müddəaları və nəticələri elmlər doktoru dissertasiyasının müdafiəsinə çıxara bilməz.

8. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim edilmiş dissertasiya iddiaçının müstəqil elmi işi olaraq aşağıdakı tələblərdən birinə cavab verməlidir:

8.1. dissertasiyada müvafiq elm sahəsi üçün böyük əhəmiyyət kəsb edən hər hansı məsələnin yeni həlli təklif olunur;

8.2. böyük tətbiqi əhəmiyyəti olan iqtisadi, texniki və texnoloji işləmələrin təkmilləşdirilmiş elmi şərhı verilir.

9. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsinin iddiaçıları Komissiya tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada ixtisas fənnindən (dissertasiya iki ixtisas üzrə hazırlandığı hallarda həmin ixtisas fənlərinin hər birindən) fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün imtahan verməlidirlər. Fəlsəfə doktoru və ya elmlər doktoru elmi dərəcəsi iddiaçılarının hazırladıqları dissertasiyanın profili üzrə elm sahəsində ali təhsilləri olmadıqda, onlar həmin elm sahəsinin ümumelmi əsaslarından fəlsəfə doktoru və ya elmlər doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün əlavə imtahan verməlidirlər. Tibb və baytarlıq elmləri üzrə yalnız bu sahədə ali təhsili olan şəxslər fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru dissertasiyasını müdafiə edə bilirlər. Pedaqoji sahədə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi iddiaçılarının ali təhsil müəssisəsində aldığı ixtisas üzrə təhsil sahəsində pedaqoji stajı iki ildən az olmamalıdır. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün imtahanlar verildiyi tarixdən sonra növbəti altı il ərzində etibarlı sayılır. İxtisas fənni üzrə fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün imtahan dissertasiyanın müdafiəsi keçiriləcəyi elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisədə (birlikdə, təşkilatda) və ali təhsil müəssisəsində verilir. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün keçirilən imtahanların keçirilməsi ilə bağlı xərcləri nəzdində imtahan komissiyası

yaradılan müəssisə (birlik, təşkilat) ödəyir. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün keçirilən imtahanların proqramı və imtahanların aparılma qaydası Komissiya tərəfindən təsdiq edilir. Dissertasiyanın müdafiəsi üçün birdəfəlik dissertasiya şurasının yaradılması nəzərdə tutulduğu hallarda ixtisas imtahanının verilməyi təşkilatı Komissiya müəyyən edir.

10. Elmi dərəcənin iddiaçıları dissertasiyanı xüsusi hazırlanmış əlyazması şəklində təqdim edirlər.

11. Dissertasiya müəllifin təkbəşinə yazdığı və açıq müdafiə üçün irəli sürdüyü elmi müddəaların və nəticələrin məcmusunu əhatə edən elmi işdir. Dissertasiya daxili vəhdətə malik olmalı, müəllifin elmə şəxsən verdiyi töhfəni əks etdirməlidir. Müəllif tərəfindən təklif olunmuş yeni nəticələr ciddi əsaslandırılmalı, mövcud faktlarla və elmi baxışlarla müqayisədə tənqidi qiymətləndirilməlidir. Tətbiqi əhəmiyyətə malik dissertasiyada müəllif tərəfindən alınmış elmi nəticələrin praktikada tətbiqi barədə məlumat, nəzəri əhəmiyyətə malik olan dissertasiyalarda isə elmi nəticələrin tətbiqi ilə əlaqədar tövsiyələr verilməlidir. Dissertasiya Komissiya tərəfindən müəyyən edilmiş qaydalara uyğun tərtib edilir.

12. Dissertasiyaların mövzuları, bir qayda olaraq, müvafiq elm sahələri üzrə kadr hazırlamaq səlahiyyətinə malik (doktoranturası olan) elmi müəssisələrin və ali təhsil müəssisələrinin əsas elmi-tədqiqat işlərinin istiqamətlərinə, habelə Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası Respublika Elmi Tədqiqatların Təşkili və Əlaqələndirilməsi Şurasının müəyyən etdiyi istiqamətlərə uyğun olmalı, həmin müəssisələrin və ali təhsil müəssisələrinin fakültələrinin elmi (elmi-texniki) şuralarında hər bir iddiaçı üçün ayrılıqda təsdiq olunmalıdır. Mövzuların təsdiqi ilə eyni zamanda iddiaçının elmi rəhbəri (fəlsəfə doktoru dissertasiyası üzrə) və ya elmi məsləhətçinin təyin olunması barədə istəyinə uyğun olaraq elmi məsləhətçisi (elmlər doktoru dissertasiyası üzrə) təyin olunur. Dissertasiya üzrə tədqiqat işlərinin iki müxtəlif təşkilatda və ya iki ixtisas üzrə aparılması planlaşdırıldıqda, elmlər doktoru, yaxud fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsinə malik iki rəhbər təyin edilə bilər.

13. Dissertasiyaların əsas elmi nəticələri onun ilkin eksper-

tizasına qədər Azərbaycan Respublikasının elmi nəşrlərində və xarici ölkələrin nüfuzlu (beynəlxalq elmi ictimaiyyət tərəfindən birmənalı olaraq qəbul olunmuş elmi- praktiki) elmi nəşrlərində dərc olunmalıdır. Azərbaycan Respublikasının müvafiq elmi nəşrlərinin siyahısı Komissiya tərəfindən müəyyən edilir. Xarici ölkələrin nüfuzlu elmi nəşrlərində xarici dildə dərc edilmiş dissertasiyanın əsas elmi nəticələrinin Azərbaycan dilində qısa xülasəsi Komissiyaya təqdim edilməlidir. Dissertasiyaların elmi nəticələrinin elmi nəşrlərdə dərc olunması ilə bağlı tələblər Komissiya tərəfindən müəyyən edilir.

14. İddiaçıların fəlsəfə doktoru dissertasiyalarının nəticələrinə dair ən azı beş, o cümlədən xarici ölkələrdə nəşr olunan nüfuzlu jurnallarda bir, elmlər doktoru dissertasiyalarının nəticələrinə dair isə ən azı iyirmi, o cümlədən xarici ölkələrdə nəşr olunan nüfuzlu jurnallarda humanitar və ictimai elmlər üzrə üç, təbiət elmləri üzrə isə altı məqaləsi dərc edilməlidir. Elmlər doktoru dissertasiyalarının müdafiəsi üçün iddiaçıların ümumiləşdirici işlərinin, humanitar və ictimai elmlər üzrə isə monoqrafiyanın olması zəruridir. Dissertasiyanın əsas elmi nəticələrini əks etdirən dərc olunmuş işlərə, əlavə olaraq ixtiralar haqqında müəlliflik şəhadətnamələri, sənaye nümunələri və patentlər, ümumrespublika və beynəlxalq konfrans və simpoziumların nəticələri üzrə dərc olunmuş məruzə və tezislər, elektron elmi nəşrlər də aiddir. Ümumrespublika konfrans və simpoziumlarının nəticələri üzrə dərc olunmuş məruzə və tezislərə, habelə elektron nəşrlərə dair tələblər Komissiya tərəfindən müəyyən edilir.

15. Dissertasiyanın yazılışı zamanı iddiaçı iqtibas etdiyi materialların mənbələrinə və müəlliflərinə istinad etməlidir. Kollektiv müəlliflərə mənsub olan elmi ideya və işləmələrdən istifadə edilirsə, iddiaçı bu barədə dissertasiyada qeyd etməlidir. Müəllifinə və ədəbiyyatına istinad olunmayan, özgənin materiallarından istifadə edildikdə, baxılma mərhələsindən asılı olmayaraq dissertasiyanın ekspertizası dayandırılır və iddiaçıya həmin mövzu üzrə təkrar müdafiə hüququ verilmir. Plagiatlıq faktı təsdiq edilmiş işdə aşkarlandıqda, elmi dərəcənin verilməsi haqqında qərar rəyasət heyəti tərəfindən ləğv edilə bilər.

IV. DISSERTASIYALARIN TƏQDİM OLUNMASI VƏ MÜDAFİƏSİ

16. Dissertasiya işinin yerinə yetirildiyi və ya iddiaçının təhkim olunduğu elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisə (birlik, təşkilat) və ali təhsil müəssisəsi dissertasiyanın ilkin ekspertizasını keçirir və dissertasiya haqqında rəy verir. Rəydə dissertasiyada şərh olunan elmi nəticələrin alınmasında müəllifin konkret şəxsi iştirakı, tədqiqat nəticələrinin dürüstlük dərəcəsi, onların yeniliyi və elmi-praktiki əhəmiyyəti, dissertasiyanın müvafiq ixtisasa uyğun gəlməsi, müəllif tərəfindən dərc olunmuş işlərdə dissertasiya materiallarının əks etdirilməsi dərəcəsi göstərməlidir. Rəy iddiaçıya fəlsəfə doktoru dissertasiyası ilkin ekspertizaya təqdim olunduğu gündən iki, elmlər doktoru dissertasiyası üçün isə üç ay müddətində verilməlidir. Elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisənin (birliyin, təşkilatın) və ali təhsil müəssisəsinin rəhbəri rəyin keyfiyyəti, obyektivliyi və hazırlanma müddəti üçün cavabdehdir. Həmin təşkilat dissertasiya haqqında əsaslandırılmış rəy verməkdən imtina etdikdə, iddiaçının dissertasiyasının müdafiəsinin sonrakı prosedurunun müəyyən etmək məqsədilə Komissiyaya müraciət etmək hüququ vardır.

17. Dissertasiya şurası Komissiyanın müəyyən etdiyi siyahı üzrə sənədlər təqdim edildikdə dissertasiyanı ilkin müzakirə və sonrakı müdafiə üçün qəbul edir. Dissertasiya şurasında dissertasiyaların ilkin müzakirəsi "Dissertasiya şuraları haqqında" Əsasnaməyə uyğun aparılır. Elmlər doktoru dissertasiyaları dissertasiya şuralarında baxılmağa Komissiya tərəfindən ilkin ekspertizadan keçdikdən sonra qəbul edilir. İlkin ekspertiza zamanı dissertasiyaların Komissiya tərəfindən müəyyən edilmiş tərtib edilmə qaydalarına, bu Əsasnamənin 7-ci və 8-ci bəndlərinin tələblərinə riayət edilməsi nəzərdən keçirilir. İlkin ekspertiza zamanı müəyyən edilmiş nöqsanlar əsaslandırılmalı və dissertasiya nöqsanların aradan qaldırılması üçün vəsatət qaldıran elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisəyə (birliyə, təşkilata) və ali təhsil müəssisəsinə qaytarılmalıdır. İlkin ekspertizanın müddəti üç aydan çox olmamalıdır.

18. Dissertasiyanın mövzusu iki ixtisası əhatə etdikdə

və dissertasiya şurasının ikinci ixtisas üzrə müdafiə keçirmək hüququ, habelə həmin ixtisas üzrə fəaliyyət göstərən şura olmadıqda, müdafiənin keçirilməsi üçün dissertasiya şurasının tərkibinə tələb olunan ixtisas üzrə Komissiya tərəfindən uyğun mütəxəssislər daxil edilir.

19. Dissertasiya şurası sənədlərin qəbul olunduğu gündən etibarən fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru dissertasiyalarının müvafiq olaraq iki və üç ay müddətində müdafiəsinin təşkili haqqında qərar qəbul edir.

20. Dissertasiyalar müdafiəyə qəbul olunduqda dissertasiya şurasının icazəsi ilə fəlsəfə doktoru dissertasiyaları üçün bir, elmlər doktoru dissertasiyaları üçün isə iki çap vərəqi həcmində avtoreferat nəşr olunur. Humanitar elmlər sahəsində avtoreferatın həcmi 30 faiz çox ola bilər. Avtoreferatın tərtibinə dair tələblər Komissiya tərəfindən müəyyən olunur. Avtoreferatda dissertasiyanın əsas ideyaları və nəticələri şərh olunmalı, onun yenilik dərəcəsi və tədqiqatın nəticələrinin elmi və praktiki əhəmiyyəti, aparılan tədqiqatlarda müəllifin şəxsi töhfəsi göstərməlidir. Dissertasiyanın avtoreferatı dissertasiya şurasının müəyyən etdiyi miqdarda mətbəə üsulu ilə və ya çoxaldıcı aparatlarda çap edilir. Avtoreferat dissertasiyanın müdafiəsinə azı bir ay qalmış dissertasiya şurasının üzvlərinə, əlaqədar idarələrə və təşkilatlara göndərilir. Avtoreferatların mütləq qaydada göndərməli olduğu təşkilatların siyahısı “Dissertasiya şuraları haqqında” Əsasnamə ilə, avtoreferatın göndəriləcəyi digər ünvanların siyahısı dissertasiya şurası tərəfindən müəyyən edilir. Avtoreferat dissertasiyanın yazıldığı dildə olmalıdır. Avtoreferat başqa dildə yazıldıqda onun Azərbaycan dilində nüsxəsi də hazırlanmalıdır. Azərbaycan dilində yazıldıqda isə onun rus dilində, həmçinin ingilis, fransız və ya alman dillərindən birində xülasəsi verilməlidir.

21. Müdafiəyə təqdim olunan dissertasiyanın bir nüsxəsi və avtoreferatın iki nüsxəsi müdafiəyə ən azı bir ay qalmış şuranın fəaliyyət göstərdiyi elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisənin (birliyin, təşkilatın) və ali təhsil müəssisəsinin kitabxanasına verilir və orada əlyazma hüququnda saxlanılır.

22. Dissertasiya şurası dissertasiyalar üzrə müvafiq elm sahəsində səriştəli alimlərdən (onların yazılı razılığı ilə) rəsmi

opponentlər (bundan sonra opponentlər) təyin edir. Opponentlərdən biri müdafiəni keçirən şuranın üzvü ola bilər. Elmlər doktoru dissertasiyası üzrə üç nəfər elmlər doktoru opponent təyin olunur. Fəlsəfə doktoru dissertasiyası üzrə iki nəfər opponent təyin edilir. Onlardan biri elmlər doktoru olmalıdır, ikincisi isə fəlsəfə doktoru ola bilər. Dissertasiya şuraları opponentləri təyin edə bilmədiyi hallarda opponentlər Komissiya tərəfindən təyin edilir.

23. Komissiyanın rəyasət heyətinin və ekspert şuralarının sədrləri, Komissiya aparatının əməkdaşları, dissertasiya şuralarının sədrləri və sədr müavinləri, elmi katibləri, iddiaçıların elmi rəhbərləri, elmi məsləhətçiləri, onun elmi əsərlərinin həmmüəllifləri, həmçinin dissertasiyanın yerinə yetirildiyi və ya iddiaçıların işlədikləri kafedra, laboratoriya, şöbənin əməkdaşları, müəssisənin rəhbərləri, aparıcı təşkilat təyin olunmuş müəssisənin əməkdaşları, bu Əsasnamədə müəyyən olunmuş hallar istisna olmaqla, opponent ola bilməzlər. Rəyasət heyətinin üzvləri, Komissiya aparatının əməkdaşları, ekspert şuralarının rəhbərləri və üzvləri yalnız Komissiyanın razılığı ilə opponent təyin oluna bilərlər. Opponentlər müxtəlif təşkilatların əməkdaşları olmalıdırlar. Opponentlərin əməyinin ödənilməsi qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir.

24. Opponent dissertasiyanı və onun mövzusu üzrə dərc olunmuş elmi işləri araşdıraraq dissertasiya şurasına yazılı rəy təqdim edir. Həmin rəydə seçilmiş mövzunun aktuallığı, nəticələrin yeniliyi və dissertasiyanın bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş tələblərə cavab verməsi öz əksini tapmalıdır. Opponentlərin yazılı rəyləri müdafiə gününə azı on gün qalmış dissertasiya şurasına, rəylərin surəti isə həmin müddətdə iddiaçıya təqdim edilməlidir. Dissertasiya şurası bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş tələbləri yerinə yetirmədikdə opponenti dəyişə və ya bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş tələblərə cavab vermədikdə onun yazdığı rəyi yenidən işləmək üçün opponentə qaytara bilər.

25. Dissertasiya şuraları müvafiq elm sahələrinin inkişafında görkəmli yer tutan təşkilatları dissertasiyalar üzrə aparıcı təşkilatlar kimi təyin edirlər. Aparıcı təşkilatların siyahısı Komissiya tərəfindən müəyyən edilir. Aparıcı təşkilatın rəyində dissertasiya müəllifinin əldə etdiyi nəticələrin elm və istehsa-

lat üçün əhəmiyyəti əks olunur. Tətbiqi xarakterli dissertasiya haqqında rəydə isə həmçinin onun nəticələrindən istifadə edilməsinə dair tövsiyələr olmalıdır. Aparıcı təşkilatın rəyi onun rəhbəri və ya rəhbərin müavini tərəfindən təsdiq edilir. Aparıcı təşkilatın yazılı rəyi və həmin rəyin qəbul olunduğu iclasın protokolu müdafiə gününə azı on gün qalmış dissertasiya şurasına, rəyin surəti isə həmin müddətdə iddiaçıya təqdim edilməlidir. Dissertasiya şurası aparıcı təşkilatı bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş tələbləri yerinə yetirmədikdə dəyişə və ya onun hazırladığı rəyi bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş tələblərə cavab vermədikdə yenidən işləmək üçün aparıcı təşkilata qaytara bilər.

26. İddiaçı tərəfindən dissertasiyaların əsas elmi nəticələrini əks etdirən bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş sayda işləri dərc edildikdən sonra elmlər doktoru dissertasiyasının müdafiəsi üçün üç aydan, fəlsəfə doktoru dissertasiyasının müdafiəsi üçün isə bir aydan tez olmayaraq keçirilir.

27. Dissertasiya şurasının iclası onun üzvlərinin üçdə iki hissəsi iştirak etdikdə səlahiyyətli sayılır. Dissertasiya şurasının iclasında ixtisas üzrə iştirak edən mütəxəssislərin sayı elmlər doktoru dissertasiyasının müdafiəsi zamanı üç elmlər doktorundan, fəlsəfə doktoru dissertasiyasının müdafiəsi zamanı isə iki elmlər doktoru və bir fəlsəfə doktorundan az olmamalıdır. Dissertasiya şurasının iclasında ixtisas üzrə iştirak edən şura üzvlərinin ən azı üçdə iki hissəsi elmlər doktoru və ya fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsinin verilməsinə səs verdikdə, şuranın qərarı qəbul olunmuş hesab edilir.

28. Dissertasiyanın müdafiəsi elmi müzakirə xarakteri daşmalı, yüksək tələbkarlıq, prinsipiallıq və elmi etikaya riayət edilməsi şəraitində keçirilməlidir. Dissertasiyada olan bütün nəticələrin, elmi və praktiki xarakterli təkliflərin dürüstlüyü və əsaslandırılması hərtərəfli müzakirə edilməlidir. Opponentlər dissertasiyanın müdafiəsində iştirak etməyə borcludurlar. Müsbət rəy vermiş yalnız bir opponentin üzürlü səbəbə görə müdafiədə iştirak etməməsinə icazə verilir. Bu halda dissertasiya şurasının iclasında həmin opponentin rəyi oxunur. Dissertasiyaya dair bu Əsasnamənin 24-cü və 25-ci bəndlərinə uyğun olaraq verilmiş rəylər mənfi xarakter daşıdıqda da, dissertasiyanın müdafiəsi keçirilə bilər.

29. Dissertasiyanın müdafiəsi, bir qayda olaraq, Azərbaycan

dilində keçirilir. Dissertasiya şurası üzvlərinin və opponentlərin yarından çoxunun razılığına əsasən dissertasiyanın müdafiəsi başqa dildə də keçirilə bilər. Dissertasiya şurasının fəaliyyəti ilə əlaqədar karguzarlıq işləri Azərbaycan dilində aparılır.

30. Dissertasiyanın müdafiəsi qurtardıqdan sonra dissertasiya şurası gizli səsvermə keçirir. Gizli səsvermənin keçirilməsi üçün açıq səsvermə əsasında sadə səs çoxluğu ilə iclasda iştirak edən dissertasiya şurası üzvlərindən üç nəfərdən az olmamaqla hesablama komissiyası yaradılır. Hesablama komissiyasının protokolu iclasda iştirak edən dissertasiya şurası üzvlərinin sadə səs çoxluğu ilə açıq səsvermə yolu ilə təsdiq edilir. Dissertasiyanın müdafiəsi zamanı dissertasiya şurasının iclaslarının keçirilməsi proseduru, o cümlədən gizli səsvermənin və hesablama komissiyasının işinin təşkili qaydaları “Dissertasiya şuraları haqqında” Əsasnamə ilə müəyyən edilir.

31. Elmi dərəcənin verilməsinə dair gizli səsvermənin nəticələri müsbət olduqda, dissertasiya şurası dissertasiya haqqında açıq səsvermə əsasında sadə səs çoxluğu ilə yekun rəy qəbul edir. Dissertasiya şurasının yekun rəyində dissertasiyanın müəlif tərəfindən alınmış mühüm elmi nəticələri göstərilir, onların dürüstlüyü, yeniliyi, nəzəriyyə və praktika üçün əhəmiyyəti qiymətləndirilir, dissertasiyanın nəticələrinin istifadəsi haqqında tövsiyələr verilir və onun bu Əsasnamənin 7-ci və ya 8-ci bəndlərinin hansı tələblərinə uyğun olaraq qiymətləndirildiyi əks etdirilir.

32. Dissertasiya şurası dissertasiyanın müdafiəsi haqqında müsbət qərar qəbul edildikdən sonra otuz gün müddətində iddiaçının attestasiya işini və dissertasiyanın bir nüsxəsini və onun elektron surətini Komissiyaya göndərir. İddiaçının attestasiya işinin ikinci nüsxəsi on il müddətində dissertasiya şurasının fəaliyyət göstərdiyi müəssisədə saxlanılır. İddiaçının attestasiya işləri Komissiyanın müəyyən etdiyi qaydada tərtib edilir və saxlanılır. Həmin qaydaya uyğun tərtib olunmayan attestasiya işləri Komissiyada baxılmağa qəbul edilmir.

33. Dissertasiya şurasının dissertasiyanın müdafiəsinin nəticələri haqqında qərarı mənfi olduqda, sənədlərin iddiaçıya qaytarılması qaydaları və Komissiyaya göndərilən sənədlərin siyahısı “Dissertasiya şuraları haqqında” Əsasnamə ilə müəyyən edilir.

34. Dissertasiya müdafiəsinin nəticələrinə görə dissertasiya şurasının və ya Komissiyanın mənfi qərarı qəbul edilmiş dissertasiya işi yenidən işlənmək şərtilə həmin qərar qəbul edildiyi gündən bir ildən tez olmamaq şərti ilə təkrar müdafiəyə təqdim edilə bilər. Təkrar müdafiə zamanı opponentlər və aparıcı təşkilat dəyişdirilməlidir.

35. Elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisələrin (birliklərin, təşkilatların) rəhbərləri və onların müavinləri, ali təhsil müəssisələrinin rektor və prorektorları rəhbərlik etdikləri qurumların nəzdində fəaliyyət göstərən dissertasiya şuralarında müdafiə edə bilməzlər.

36. Qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri dissertasiya və ekspert şuralarının sədri və sədr müavini ola bilməzlər.

V. ALİ ATTESTASIYA KOMİSSİYASINDA DİSSERTASIYALARA BAXILMASI

37. Dissertasiya şuralarının işinə və dissertasiyaların bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş tələblərə uyğunluğu üzərində nəzarətin və attestasiyaların həyata keçirilməsi ilə bağlı Komissiyanın rəyasət heyətinə və kollegiyasına tövsiyələr vermək üçün Komissiyanın nəzdində ekspert şuraları yaradılır. Komissiyanın rəyasət heyətinin, kollegiyasının və ya rəhbərinin qərarına əsasən ekspert şurasının iclaslarına iddiaçılar, dissertasiya şuralarının sədrləri, opponentlər, elmi rəhbərlər və elmi məsləhətçilər, həmçinin aparıcı təşkilatın nümayəndələri dəvət edilə bilərlər. Dəvət olunmuş iddiaçı üzürsüz səbəbə görə dörd ay müddətində ekspert şurasının iclasına gəlmədikdə, Komissiya dissertasiya işinin ekspertizasını dayandırır və onu müdafiənin keçirildiyi dissertasiya şurasına geri göndərir. İddiaçının attestasiya işinin bütün materialları ilə tanış olmaq hüququ vardır. Komissiyanın ekspert şurasının qərarının surəti iddiaçının xahişi ilə bir ay müddətində ona verilir. Ekspert şurasının fəaliyyəti "Ekspert şuraları haqqında" Əsasnamə ilə müəyyən edilir.

38. Komissiyada elmlər doktoru elmi dərəcəsinin verilməsi

üçün təqdim olunan dissertasiya və attestasiya işlərinə baxılma müddəti altı aydan, fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsinin verilməsi üçün təqdim olunan dissertasiya və attestasiya işlərinə baxılma müddəti isə dörd aydan çox olmamalıdır. Dissertasiyanın ekspertizasının keçirilməsi üçün daha uzun müddət tələb olduğu hallarda müddətin uzadılması məsələsi Komissiyanın rəyasət heyəti və ya kollegiyası tərəfindən əsaslandırılaraq həll edilir. Bu bəndin birinci abzasında müəyyən edilmiş müddətə Komissiyanın kollegiyasının qərarı ilə elmlər doktoru dissertasiyaları üçün iki ay, fəlsəfə doktoru dissertasiyaları üçün isə bir ay əlavə edilə bilər. Elmi dərəcələrin iddiaçıların attestasiya işlərinə baxılma müddətinə müvafiq ilin iyul və avqust ayları daxil deyildir.

39. Dissertasiya şurasının, yaxud Komissiyanın dissertasiyada və attestasiya işində aşkar etdiyi nöqsanların, onlara baxılma prosesində düzəldilməsinə yol verilmir. İddiaçı istənilən mərhələdə: dissertasiya şurasında gizli səsvermənin başlanmasına qədər, Komissiyada isə elmi dərəcənin verilməsi haqqındakı qərarın qəbul olunmasına qədər dissertasiyaya baxılmasını dayandırmaq hüququna malikdir. İddiaçının yazılı ərizəsinə əsasən dissertasiyaya baxılmasının dayandırılması haqqında dissertasiya şurasının və ya Komissiyanın çıxardığı qərar qətidir. Dissertasiyanın baxılmasının dayandırılmasından sonra o, yeni iş kimi azı bir ildən sonra müdafiəyə təqdim oluna bilər.

40. Elmi dərəcə və elmi adlar almaq üçün Komissiyaya təqdim olunmuş sənədlər Azərbaycan dilində olmalıdır. Stenoqram müdafiənin keçirildiyi dili olduğu kimi əks etdirməlidir. Dissertasiya xarici dildə yazılmışsa və onun əsas müddəaları yalnız xarici dildə dərc olunmuşsa, Komissiyanın müraciəti əsada dissertasiya şurası dissertasiyanın əsas müddəalarının Azərbaycan dilinə tərcüməsini təqdim etməlidir.

VI. ALİ ATTESTASIYA KOMİSSİYASI TƏRƏFİNDƏN ELMİ ADLARIN VERİLMƏSİ

41. Kafedra üzrə professor elmi adı aşağıdakılara verilir: müsabiqə və ya təyinat üzrə kafedra müdiri və ya professor vəzifəsini tutan və ya rektor, prorektor (elmi və tədris işləri üzrə) təyin olunmuş və bu vəzifələrdə bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, beş il ali pedaqoji iş stajı olan, yüksək metodiki və elmi səviyyədə müəhazirələr oxumuş, müdafiədən sonra dərc olunmuş tədris-metodiki və elmi işləri olan dosent elmi adı almış elmlər doktorlarına.

Kafedra üzrə professor elmi adı müstəsna hallarda aşağıdakı şəxslərə verilə bilər: müsabiqə və ya təyinat yolu ilə ali təhsil müəssisəsində kafedra müdiri, professor, dekan, rektor, prorektor (tədris və ya elmi işlər üzrə) vəzifələrindən birini tutan, həmin vəzifədə iki il müvəffəqiyyətlə işləyən, ali təhsil müəssisəsində pedaqoji iş stajı otuz beş ildən az olmayan, ali təhsil və ya əlavə təhsil müəssisələri üçün nəzərdə tutulmuş bir dərsləyin və ya həmmüəllifliklə yazılmış üç dərsləyin (dərs vəsaitinin) və son on il ərzində dərc olunmuş elmi və elmi-metodiki işlərin müəllifi olan, elmi rəhbər kimi beş fəlsəfə doktoru hazırlamış, dosent elmi adı olan fəlsəfə doktorlarına; müsabiqə və ya təyinat üzrə ali təhsil müəssisəsində kafedra müdiri və ya professor vəzifəsini tutan, bu vəzifədə bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, ali təhsil müəssisəsində incəsənət ixtisası üzrə fənləri on ildən az olmayan müddətdə tədris edən, dərc edilmiş tədris-metodiki və elmi işləri olan, dosent elmi adı almış fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi olan xalq artistlərinə, xalq rəssamlarına, əməkdar incəsənət xadimlərinə, əməkdar memarlara, əməkdar müəllimlərə və əməkdar mədəniyyət işçilərinə; müsabiqə və ya təyinat üzrə ali təhsil müəssisəsində kafedra müdiri və ya professor vəzifəsini tutan, bu vəzifədə üç il müvəffəqiyyətlə işləyən, ali təhsil müəssisəsində incəsənət ixtisası üzrə fənləri on ildən az olmayan müddətdə tədris edən, otuz beş il elmi-pedaqoji iş stajı, dərc edilmiş tədris-metodiki və elmi işləri olan, dosent elmi adı almış, respublika və beynəlxalq müsabiqələrin laureatları olan və ya onları hazırlayan incəsənət işçilərinə; kafedra rəisi təyin edilmiş və ya professor vəzifəsinə seçilmiş və ya təyin edilmiş, bu vəzifə-

də bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, respublika silahlı qüvvələrində və zabit kadrlarının hazırlanmasında xüsusi xidmətləri olan, ali təhsil müəssisəsində hərbi ixtisas fənlərini on ildən az olmayan müddətdə tədris edən, dərc edilmiş tədris-metodiki və elmi işləri olan və dosent elmi adı almış fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi olan hərbi işçilərə; kafedra rəisi təyin edilmiş və ya professor vəzifəsinə seçilmiş və ya təyin edilmiş, bu vəzifədə üç il müvəffəqiyyətlə işləyən, respublika silahlı qüvvələrində və zabit kadrlarının hazırlanmasında xüsusi xidmətləri olan, ali təhsil müəssisəsində hərbi ixtisas fənlərini on ildən az olmayan müddətdə tədris edən, otuz beş il elmi-pedaqoji iş stajı, dərc edilmiş tədris-metodiki və elmi işləri olan və dosent elmi adı almış hərbi işçilərə; müsabiqə və ya təyinat üzrə ali təhsil müəssisəsində kafedra müdiri və ya professor vəzifəsinə tutan, bu vəzifədə bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, ali təhsil müəssisəsində bədən tərbiyəsi və idman ixtisası fənlərini on ildən az olmayan müddətdə tədris edən, fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi və dosent elmi adı olan, respublika və ya beynəlxalq yarışların çempionları olmuş və ya hazırlamış, dərc edilmiş tədris-metodiki və elmi işləri olan bədən tərbiyəsi və idman işçilərinə; müsabiqə və ya təyinat üzrə ali təhsil müəssisəsində kafedra müdiri və ya professor vəzifəsinə tutan, bu vəzifədə üç il müvəffəqiyyətlə işləyən, ali təhsil müəssisəsində bədən tərbiyəsi və idman ixtisası fənlərini on ildən az olmayan müddətdə tədris edən, otuz beş il elmi-pedaqoji iş stajı, dərc edilmiş tədris-metodiki və elmi işləri olan, respublika və beynəlxalq yarışların çempionları olmuş və ya hazırlamış və dosent elmi adı almış əməkdar məşqçilərə, əməkdar idman ustalarına, əməkdar bədən tərbiyəsi və idman işçilərinə.

42. İxtisas üzrə professor elmi adı aşağıdakılara verilir: ali təhsil müəssisələrində elmi-tədqiqat bölməsinin (şöbənin, laboratoriyanın) müdiri, baş elmi işçi, aparıcı elmi işçi, böyük elmi işçi vəzifələrinə seçilmiş, bir il bu vəzifələrdə müvəffəqiyyətlə işləyən, azı beş il elmi iş stajı, müdafiədən sonra dərc edilmiş elmi əsərləri olan, elmi rəhbər və ya elmi məsləhətçi kimi elmi dərəcə almış təkbəşinə dörd mütəxəssis hazırlamış elmlər doktorlarına; elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisələrdə (birliklərdə, təşkilatlarda) müsabiqə yolu ilə elmi-tədqiqat bölməsinin (şöbə-

nin, laboratoriyanın) müdiri, baş elmi işçi, aparıcı elmi işçi, böyük elmi işçi vəzifələrini tutan, bir il bu vəzifələrdə müvəffəqiyyətlə işləyən, azı beş il elmi iş stajı, müdafiədən sonra dərc edilmiş elmi əsərləri olan, elmi rəhbər və ya elmi məsləhətçi kimi elmi dərəcə almış beş mütəxəssis hazırlamış elmlər doktorlarına.

43. Kafedra üzrə dosent elmi adı aşağıdakılara verilir: kafedra müdiri və ya dosent vəzifəsinə seçilən və ya təyin edilən, yaxud rektor, prorektor (elmi və tədris işləri üzrə), dekan vəzifəsini tutan və həmin vəzifədə bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, üç il ali pedaqoji iş stajı, müdafiədən sonra dərc edilmiş tədris-metodiki və elmi işləri olan fəlsəfə doktorlarına və ya elmlər doktorlarına.

Kafedra üzrə dosent elmi adı müstəsna hallarda aşağıdakı şəxslərə verilə bilər: müsabiqə və ya təyinat üzrə ali təhsil müəssisəsində kafedra müdiri və ya dosent vəzifəsini tutan, bu vəzifədə bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, incəsənət ixtisası üzrə fənləri beş ildən az olmayan müddətdə tədris edən, dərc edilmiş elmi əsərləri və tədris-metodiki vəsaitləri olan xalq artistlərinə, xalq rəssamlarına, əməkdar incəsənət xadimlərinə, əməkdar artistlərə, əməkdar rəssamlara, əməkdar memarlara, əməkdar mədəniyyət işçilərinə və ya incəsənət ixtisası üzrə fənləri on ildən az olmayan müddətdə tədris edən, respublika və beynəlxalq sərgi, müsabiqə və festivalların laureatları və qalibləri olmuş, yaxud hazırlamış şəxslərə; kafedra rəisi təyin edilmiş və ya dosent vəzifəsinə seçilmiş və ya təyin edilmiş, bu vəzifədə bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, respublika silahlı qüvvələrində və zabıt kadrlarının hazırlanmasında xüsusi xidmətləri olan, ali təhsil müəssisəsində hərbi ixtisas fənlərini beş ildən az olmayan müddətdə tədris edən, dərc edilmiş elmi əsərləri və tədris-metodiki vəsaitləri olan hərbi işçilərə; müsabiqə və ya təyinat üzrə ali təhsil müəssisəsində kafedra müdiri və ya dosent vəzifəsini tutan, bu vəzifədə bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, ali təhsil müəssisəsində bədən tərbiyəsi və idman ixtisası fənlərini beş ildən az olmayan müddətdə tədris edən, respublika və ya beynəlxalq yarışların çempionları olmuş və ya hazırlamış, dərc edilmiş elmi əsərləri və tədris-metodiki vəsaitləri olan bədən tərbiyəsi və idman işçilərinə.

44. **İxtisas üzrə dosent elmi adı aşağıdakılara verilir:** elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisələrdə (birliklərdə, təş-

kilatlarda) elmi-tədqiqat bölməsinin (şöbə, laboratoriya) müdiri, baş elmi işçi, aparıcı elmi işçi, böyük elmi işçi vəzifələrinə seçilmiş və ya direktor, direktor müavini, elmi katib vəzifələrinə təyin olunmuş, bir il bu vəzifələrdə müvəffəqiyyətlə işləyən, azı üç il elmi iş stajı və müdafiədən sonra dərc edilmiş elmi əsərləri olan elmlər doktorlarına və fəlsəfə doktorlarına; ali təhsil müəssisələrində elmi-tədqiqat bölməsinin (şöbə, laboratoriya) müdiri, baş elmi işçi, aparıcı elmi işçi, böyük elmi işçi vəzifələrinə seçilmiş və ya elmi katib vəzifəsinə təyin olunmuş, bir il bu vəzifələrdə müvəffəqiyyətlə işləyən, azı üç il elmi iş stajı və müdafiədən sonra dərc edilmiş elmi əsərləri olan elmlər doktorlarına və fəlsəfə doktorlarına. Əvvəllər verilmiş baş elmi işçi elmi adı ixtisas üzrə dosent elmi adına bərabər tutulur.

45. Kafedra üzrə dosent və professor elmi adlarının verilməsi barədə ali təhsil müəssisələrinin elmi şuraları Komissiya qarşısında vəsatət qaldırır. İddiaçılara dosent adı verilməsi üçün vəsatət fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi aldıqdan, xaricdə elmi dərəcə almış şəxslərin diplomları müvafiq qaydada tanındığı və ya bərabər tutulduğu tarixdən iki il sonra, professor elmi adı verilməsi üçün isə elmlər doktoru elmi dərəcəsi aldıqdan, xaricdə elmlər doktoru elmi dərəcəsi almış şəxslərin diplomları müvafiq qaydada tanındığı və ya bərabər tutulduğu tarixdən dörd il sonra, bu Əsasnamənin müvafiq olaraq 41-ci və 43-cü bəndlərinin tələbləri ödənildiyi halda, qaldırıla bilər. Mədəniyyət, incəsənət, hərbi iş, bədən tərbiyəsi və idman profilli ali təhsil müəssisələrinin ümumelmi kafedralarında çalışan iddiaçılar bu Əsasnamənin 41-ci və 43-cü bəndlərinə əsasən ümumi qaydada attestasiya oluna bilərlər. Bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş müstəsna hallar onlara şamil edilmir. İxtisas üzrə dosent elmi adı verilməsi üçün elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisələrin (birliklərin, təşkilatların), ali təhsil müəssisələrinin elmi (elmi-texniki) şuraları şəxs elmi dərəcə aldıqdan iki il sonra, bu Əsasnamənin 44-cü bəndinin tələbləri ödənildiyi halda, vəsatət qaldıra bilərlər.

46. Professor və dosent elmi adlarının verilməsinə dair elmi şuranın qərarı gizli səsvermə yolu ilə qəbul edilir. Şuranın üzvlərinin azı üçdə ikisi onun işində iştirak etdikdə o, səlahiyyətli sayılır. Şuranın iclasında iştirak edən şura üzvlərinin azı üçdə

ikisi səs verdikdə şüranın qərarı qəbul edilmiş hesab olunur.

47. Elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisənin (birliyin, təşkilatın), ali təhsil müəssisəsinin elmi şuralarının elmi ad verilməsinə dair təqdimatı bir ay müddətində Komissiyaya göndərilməlidir.

48. Elmi adların verilməsi haqqında qaldırılmış vəsatətə Komissiyada baxılma müddəti dosent elmi adı üçün üç ay, professor elmi adı üçün isə dörd aydır. Elmi adların verilməsi haqqında vəsatətlərə baxılma müddətinə müvafiq ilin iyul və avqust ayları daxil deyildir.

VII. NOSTRİFİKASIYA VƏ TƏKRAR ATTESTASIYA

49. Elmi dərəcələrin və elmi adların tanınması və (və ya) bərabər tutulması haqqında Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələri (sazişləri) olan xarici dövlətlərdə alınmış elmi dərəcələrin və elmi adların verilməsi haqqında sənədlərin nostrifikasiyası (bərabər tutulması) iddiaçının işlədiyi təşkilatın vəsatəti və ya onun ərizəsi əsasında Komissiya tərəfindən həyata keçirilir və Azərbaycan Respublikasının müvafiq diplomları və attestatları verilir. Vəsatət və ya ərizə təmin olunmadıqda Komissiyanın bu qərarından qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada şikayət verilə bilər. Təqdim edilməli olan sənədlərin siyahısı, onlara baxılması qaydası qanunvericiliyə uyğun olaraq Komissiya tərəfindən müəyyən edilir.

50. Elmi dərəcələrin və elmi adların tanınması və (və ya) bərabər tutulması haqqında Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələri (sazişləri) olmayan xarici dövlətlərdə alınmış elmi dərəcələr və elmi adlar haqqında sənədlərin tanınması və bərabər tutulması - xarici dövlətlərdə elmi dərəcə və (və ya) elmi ad almış şəxslərin təkrar attestasiyası iddiaçının işlədiyi təşkilatın vəsatəti və ya onun ərizəsi əsasında qanunvericiliyə uyğun olaraq Komissiya tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir.

VIII. DİPLOMLARIN VƏ ATTESTATLARIN TƏRTİB EDİLMƏSİ VƏ VERİLMƏSİ

51. Dissertasiya şularının və elmi şuların müvafiq olaraq elmi dərəcələrin və elmi adların verilməsi haqqında vəsatətləri əsasında Komissiyanın qəbul etdiyi qərarlar, o cümlədən nostrifikasiya və təkrar attestasiyaya dair qərarlar qəbul edildiyi gündən qüvvəyə minir.

52. Elmlər doktoru və ya fəlsəfə doktoru diplomlarını, habelə professor və dosent attestatlarını itirmiş şəxslərə yeni nömrə ilə həmin sənədlərin dublikatları verilir. Göstərilən sənədlərin sahiblərinin adı, atasının adı və soyadı dəyişdikdə onların müraciəti əsasında müvafiq sənədlər dəyişdirilə bilər.

53. Diplomların və attestatların, habelə onların dublikatlarının tərtibi və verilməsi Komissiya tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada həyata keçirilir.

IX. ELMİ DƏRƏCƏLƏRDƏN VƏ ELMİ ADLARDAN MƏHRUMETMƏ VƏ ONLARIN BƏRPA EDİLMƏSİ

54. Elmi dərəcə və elmi ad verilmiş şəxslər elmi dərəcədən və (və ya) elmi addan aşağıdakı hallarda məhrum edilə bilərlər: attestasiya işindəki sənədlərin saxtalaşdırılması aşkar olunduqda (elmi dərəcə və elmi ad iddiaçısı, habelə attestasiya işini tərtib edən şəxs tərəfindən təhsil, fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün keçirilən imtahanlar, dərc olunan əsərlər haqqında və elmi və elmi-pedaqoji işlərin attestasiyası məsələlərinin həll olunmasında ciddi əhəmiyyətə malik həqiqətə uyğun olmayan başqa məlumatlar verildikdə);

dissertasiya işində digər şəxsin (şəxslərin) müəlliflik hüququnun pozulması barədə məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarı olduqda; elmi dərəcə və elmi ad verilmiş şəxslərin pedaqoji fəaliyyəti ilə bir araya sığmayan əməlləri qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktı ilə təsdiqləndikdə; elmi dərəcənin və ya elmi adın şəxsə bu Əsasnamənin tələbləri pozulmaqla

verildiyi digər hallar müəyyən edildikdə. Elmi dərəcə və elmi ad verilmiş şəxslərin elmi dərəcədən və ya elmi addan məhrum edilməsi müvafiq elmi dərəcənin və ya elmi adın verilməsi təşəbbüsü ilə çıxış etmiş dissertasiya şuralarının və elmi şuraların vəsatəti, həmin şuralar ləğv edildiyi halda Komissiyanın öz təşəbbüsü əsasında həyata keçirilir. Elmi dərəcədən və ya elmi addan məhrum edilmiş şəxs həmin dissertasiya şuralarına və elmi şuralara, onlar ləğv edildiyi halda Komissiyaya elmi dərəcəsinin və ya elmi adının bərpa edilməsi barədə müraciət edə bilər.

55. Elmi dərəcələrdən və elmi adlardan məhrum etmək (bərpa etmək) haqqında məsələ, bir qayda olaraq, həmin şəxsin iştirakı ilə şurada müzakirə olunmalıdır. Göstərilən şəxs üzrəsiz səbəblərə görə müvafiq şuranın iclasında iştirak etmədikdə, şuranın iclası onun iştirakı olmadan keçirilə bilər. Müvafiq şuranın iclası onun üzvlərinin üçdə ikisi iclasda iştirak etdikdə, səlahiyyətli sayılır. Elmi dərəcələrdən və elmi adlardan məhrum etmək (bərpa etmək) haqqında qərar şuranın iclasında iştirak edən şura üzvlərinin gizli səsvermə yolu ilə üçdə ikisi qərarın lehinə səs verdikdə qəbul edilir. Dissertasiya şuraları və elmi şuralar qəbul etdikləri qərara uyğun olaraq Komissiya qarşısında vəsatət qaldırırlar.

56. Elmi dərəcələrin və elmi adların verilməsinin əsaslığı haqqında məsələyə bu barədə müvafiq qərar qəbul olunduğu tarixdən on il keçdikdən sonra baxılır.

X. ŞİKAYƏTLƏRƏ BAXILMA

57. Dissertasiya şuralarının və elmi şuraların elmi dərəcələrin və elmi adların verilməsinə, onlardan məhrum edilməsinə (bərpa edilməsinə) dair qərarları barəsində təşkilatlar, iddiaçılar və başqa şəxslər müvafiq dissertasiya şurasına, elmi şuraya və ya Komissiyaya iki ay müddətində şikayət edə bilərlər. Dissertasiya şuralarının və elmi şuraların şikayətlərə baxılması üzrə qərarı və digər materiallar şuranın iclasından sonra on gün müddətində Komissiyaya göndərməlidir.

58. Elmi dərəcələrin və elmi adların verilməsinə, onlardan

məhrum edilməsinə (bərpa edilməsinə), habelə nostrifikasiya və təkrar attestasiyaya dair məsələlər barədə Komissiyanın rəyasət heyətinin və kollegiyasının qərarlarından dissertasiya şuraları, elmi şuralar, iddiaçılar və başqa şəxslər Komissiyanın rəyasət heyətinə həmin qərarların çıxarıldığı tarixdən etibarən iki ay müddətində şikayət edə bilərlər. Komissiyanın rəyasət heyətinin dissertasiyanın elmi dəyəri barədə şikayətə dair qəbul etdiyi qərar qətidir.

59. Elmi adların verilməsi haqqında elmi (elmi-tədqiqat, elmiistehsalat) müəssisənin (birliyin, təşkilatın) və ali təhsil müəssisəsinin elmi şuralarının yeni vəsatəti Komissiya tərəfindən həmin elmi adların verilməsindən imtina və ya məhrum edilmə haqqında qərar qəbul edildiyi tarixdən azı bir il sonra qaldırıla bilər. İddiaçının dərc olunmuş yeni elmi, elmi-tədris, elmi-metodiki və digər işlərinin olması təkrar vəsatətin təqdim olunması üçün məcburi şərtidir.

60. Şikayətlərə baxılma qaydası qanunvericiliyə və bu Əsasnaməyə uyğun olaraq Komissiya tərəfindən müəyyən edilir. Komissiyanın qərarlarından qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məhkəməyə şikayət verilə bilər.

*Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali
Attestasiya Komissiyası rəyasət heyətinin 2004-cü il
27 fevral tarixli (protokol № 05-R) qərarı ilə təsdiq edilmiş və
2009-cu il 06 fevral tarixli (protokol №2-R) və 2012-ci il 04 may
tarixli (protokol №07-R) qərarları ilə əlavə və dəyişikliklər edilmişdir.*

"ELMİ DƏRƏCƏLƏRİN VƏ ELMİ ADLARIN VERİLMƏSİ QAYDALARI HAQQINDA" ƏSASNAMƏNİN ELMİ ADLAR VERİLMƏSİ SAHƏSİNDƏ TƏTBİQİNƏ DAİR TƏLİMAT

1. Bu Təlimat Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2003-cü il 21 fevral tarixli 857 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş, 2008-ci il 5 iyun tarixli 769 nömrəli və 2011-ci il 15 fevral tarixli 381 nömrəli Fərmanları ilə əlavələr və dəyişikliklər edilmiş "Elmi dərəcələrin və elmi adların verilməsi qaydaları haqqında" Əsasnamədə (bundan sonra - Əsasnamə) nəzərdə tutulmuş kafedra və ixtisas üzrə professor və dosent elmi adlarının verilməsinin tətbiqi qaydalarını müəyyən edir.

2. Əsasnaməyə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası (bundan sonra - Komissiya) aşağıdakı elmi adları verir:

- kafedra üzrə professor
- ixtisas üzrə professor
- kafedra üzrə dosent
- ixtisas üzrə dosent

2.1. Kafedra üzrə professor elmi adı aşağıdakılara verilir: müsabiqə və ya təyinat üzrə kafedra müdiri və ya professor vəzifəsini tutan və ya rektor, prorektor (elmi və tədris işləri üzrə) təyin olunmuş və bu vəzifələrdə bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, beş il ali pedaqoji iş stajı olan, yüksək metodiki və elmi səviyyədə müəhazirələr oxumuş, müdafiədən sonra dərc olunmuş tədris-metodiki və elmi işləri olan dosent elmi adı almış elmlər doktorlarına.

Kafedra üzrə professor elmi adı müstəsna hallarda aşağıdakı şəxslərə verilə bilər:

müsabiqə və ya təyinat yolu ilə ali təhsil müəssisəsində kafedra müdiri, professor, dekan, rektor, prorektor (tədris və ya elmi işlər üzrə) vəzifələrindən birini tutan, həmin vəzifədə iki il müvəffəqiyyətlə işləyən, ali təhsil müəssisəsində pedaqoji iş stajı otuz beş ildən az olmayan, ali təhsil və ya əlavə təhsil müəssisələri üçün nəzərdə tutulmuş bir dərsləyin və ya həmmüəllifliklə yazılmış üç dərsləyin (dərs vəsaitinin) və son on il ərzində

dərc olunmuş elmi və elmi-metodiki işlərin müəllifi olan, elmi rəhbər kimi beş fəlsəfə doktoru hazırlamış, dosent elmi adı olan fəlsəfə doktorlarına;

müsabiqə və ya təyinat üzrə ali təhsil müəssisəsində kafedra müdiri və ya professor vəzifəsini tutan, bu vəzifədə bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, ali təhsil müəssisəsində incəsənət ixtisası üzrə fənləri on ildən az olmayan müddətdə tədris edən, dərc edilmiş tədris-metodiki və elmi işləri olan, dosent elmi adı almış fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi olan xalq artistlərinə, xalq rəssamlarına, əməkdar incəsənət xadimlərinə, əməkdar memarlara, əməkdar müəllimlərə və əməkdar mədəniyyət işçilərinə;

müsabiqə və ya təyinat üzrə ali təhsil müəssisəsində kafedra müdiri və ya professor vəzifəsini tutan, bu vəzifədə üç il müvəffəqiyyətlə işləyən, ali təhsil müəssisəsində incəsənət ixtisası üzrə fənləri on ildən az olmayan müddətdə tədris edən, otuz beş il elmi-pedaqoji iş stajı, dərc edilmiş tədris-metodiki və elmi işləri olan, dosent elmi adı almış, respublika və beynəlxalq müsabiqələrin laureatları olan və ya onları hazırlayan incəsənət işçilərinə;

kafedra rəisi təyin edilmiş və ya professor vəzifəsinə seçilmiş və ya təyin edilmiş, bu vəzifədə bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, respublika silahlı qüvvələrində və zabit kadrlarının hazırlanmasında xüsusi xidmətləri olan, ali təhsil müəssisəsində hərbi ixtisas fənlərini on ildən az olmayan müddətdə tədris edən, dərc edilmiş tədris-metodiki və elmi işləri olan, dosent elmi adı almış fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi olan hərbi işçilərə;

kafedra rəisi təyin edilmiş və ya professor vəzifəsinə seçilmiş və ya təyin edilmiş, bu vəzifədə üç il müvəffəqiyyətlə işləyən, respublika silahlı qüvvələrində və zabit kadrlarının hazırlanmasında xüsusi xidmətləri olan, ali təhsil müəssisəsində hərbi ixtisas fənlərini on ildən az olmayan müddətdə tədris edən, otuz beş il elmi-pedaqoji iş stajı, dərc edilmiş tədris-metodiki və elmi işləri olan və dosent elmi adı almış hərbi işçilərə;

müsabiqə və ya təyinat üzrə ali təhsil müəssisəsində kafedra müdiri və ya professor vəzifəsini tutan, bu vəzifədə bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, ali təhsil müəssisəsində bədən tərbiyəsi və idman ixtisası fənlərini on ildən az olmayan müddətdə tədris edən, fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi və dosent elmi adı olan,

respublika və ya beynəlxalq yarışların çempionları olmuş və ya hazırlamış, dərc edilmiş tədris-metodiki və elmi işləri olan bədən tərbiyəsi və idman işçilərinə;

müsabiqə və ya təyinat üzrə ali təhsil müəssisəsində kafedra müdiri və ya professor vəzifəsini tutan, bu vəzifədə üç il müvəffəqiyyətlə işləyən, ali təhsil müəssisəsində bədən tərbiyəsi və idman ixtisası fənlərini on ildən az olmayan müddətdə tədris edən, otuz beş il elmi-pedaqoji iş stajı, dərc edilmiş tədris-metodiki və elmi işləri olan, respublika və ya beynəlxalq yarışların çempionları olmuş və ya hazırlamış və dosent elmi adı almış əməkdar məşqçilərə, əməkdar idman ustalarına, əməkdar bədən tərbiyəsi və idman işçilərinə. (Əsasnamənin 41-ci bəndinə uyğun olaraq).

2.2. İxtisas üzrə professor elmi adı aşağıdakılara verilir: ali təhsil müəssisələrində elmi-tədqiqat bölməsinin (şöbə, laboratoriya) müdiri, baş elmi işçi, aparıcı elmi işçi, böyük elmi işçi vəzifələrinə seçilmiş, bir il bu vəzifələrdə müvəffəqiyyətlə işləyən, azı beş il elmi iş stajı, müdafiədən sonra dərc edilmiş elmi əsərləri olan, elmi rəhbər və ya elmi məsləhətçi kimi elmi dərəcə almış təkbaşına dörd mütəxəssis hazırlamış elmlər doktorlarına; elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisələrdə (birliklərdə, təşkilatlarda) müsabiqə yolu ilə elmi-tədqiqat bölməsinin (şöbə, laboratoriya) müdiri, baş elmi işçi, aparıcı elmi işçi, böyük elmi işçi vəzifələrini tutan, bir il bu vəzifələrdə müvəffəqiyyətlə işləyən, azı beş il elmi iş stajı, müdafiədən sonra dərc edilmiş elmi əsərləri olan, elmi rəhbər və ya elmi məsləhətçi kimi elmi dərəcə almış beş mütəxəssis hazırlamış elmlər doktorlarına (Əsasnamənin 42-ci bəndinə uyğun olaraq).

2.3. Kafedra üzrə dosent elmi adı aşağıdakılara verilir:

kafedra müdiri və ya dosent vəzifəsinə seçilən və ya təyin edilən, yaxud rektor, prorektor (elmi və tədris işləri üzrə), dekan vəzifəsini tutan və həmin vəzifədə bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, üç il ali pedaqoji iş stajı, müdafiədən sonra dərc edilmiş tədris-metodiki və elmi işləri olan fəlsəfə doktorlarına və ya elmlər doktorlarına. Kafedra üzrə dosent elmi adı müstəsna hallarda aşağıdakı şəxslərə verilə bilər:

müsabiqə və ya təyinat üzrə ali təhsil müəssisəsində kafedra müdiri və ya dosent vəzifəsini tutan, bu vəzifədə bir il mü-

vəffəqiyyətlə işləyən, incəsənət ixtisası üzrə fənləri beş ildən az olmayan müddətdə tədris edən, dərc edilmiş elmi əsərləri və tədris-metodiki vəsaitləri olan xalq artistlərinə, xalq rəssamlarına, əməkdar incəsənət xadimlərinə, əməkdar artistlərə, əməkdar rəssamlara, əməkdar memarlara, əməkdar mədəniyyət işçilərinə və ya incəsənət ixtisası üzrə fənləri on ildən az olmayan müddətdə tədris edən, respublika və beynəlxalq sərgi, müsabiqə və festival-ların laureatları və qalibləri olmuş, yaxud hazırlamış şəxslərə;

kafedra rəisi təyin edilmiş və ya dosent vəzifəsinə seçilmiş və ya təyin edilmiş, bu vəzifədə bir il müvəffəqiyyətlə işləyən, respublika silahlı qüvvələrində və zabit kadrlarının hazırlanma-sında xüsusi xidmətləri olan, ali təhsil müəssisəsində hərbi ixtisas fənlərini beş ildən az olmayan müddətdə tədris edən, dərc edilmiş elmi əsərləri və tədris-metodiki vəsaitləri olan hərbi işçilərə;

müsabiqə və ya təyinat üzrə ali təhsil müəssisəsində ka-fedra müdiri və ya dosent vəzifəsini tutan, bu vəzifədə bir il mü-vəffəqiyyətlə işləyən, ali təhsil müəssisəsində bədən tərbiyəsi və idman ixtisası fənlərini beş ildən az olmayan müddətdə tədris edən, respublika və ya beynəlxalq yarışların çempionları olmuş və ya hazırlamış, dərc edilmiş elmi əsərləri və tədris-metodiki vəsaitləri olan bədən tərbiyəsi və idman işçilərinə (Əsasnamə-nin 43-cü bəndinə uyğun olaraq).

2.4. İxtisas üzrə dosent elmi adı aşağıdakılara verilir:

elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisələrdə (birlik-lərdə, təşkilatlarda) elmi-tədqiqat bölməsinin (şöbə, laboratoriya) müdiri, baş elmi işçi, aparıcı elmi işçi, böyük elmi işçi və-zifələrinə seçilmiş və ya direktor, direktor müavini, elmi katib vəzifələrinə təyin olunmuş, bir il bu vəzifələrdə müvəffəqiyyətlə işləyən, azı üç il elmi iş stajı və müdafiədən sonra dərc edilmiş elmi əsərləri olan elmlər doktorlarına və fəlsəfə doktorlarına;

ali təhsil müəssisələrində elmi-tədqiqat bölməsinin (şöbə, laboratoriya) müdiri, baş elmi işçi, aparıcı elmi işçi, böyük elmi işçi vəzifələrinə seçilmiş və ya elmi katib vəzifəsinə təyin olun-muş, bir il bu vəzifələrdə müvəffəqiyyətlə işləyən, azı üç il elmi iş stajı və müdafiədən sonra dərc edilmiş elmi əsərləri olan elm-lər doktorlarına və fəlsəfə doktorlarına (Əsasnamənin 44-cü bəndinə uyğun olaraq). Əvvəllər verilmiş baş elmi işçi elmi adı

ixtisas üzrə dosent elmi adına bərabər tutulur. (Əsasnamənin 44-cü bəndinə uyğun olaraq).

2.5. Kafedra üzrə dosent və professor elmi adlarının verilməsi barədə ali təhsil müəssisələrinin elmi şuraları Komissiya qarşısında vəsatət qaldırır. İddiaçılara dosent adı verilməsi üçün vəsatət fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi aldıqdan, xaricdə elmi dərəcə almış şəxslərin diplomları müvafiq qaydada tanındığı və ya bərabər tutulduğu tarixdən iki il sonra, professor elmi adı verilməsi üçün isə elmlər doktoru elmi dərəcəsi aldıqdan, xaricdə elmlər doktoru elmi dərəcəsi almış şəxslərin diplomları müvafiq qaydada tanındığı və ya bərabər tutulduğu tarixdən dörd il sonra, bu Əsasnamənin müvafiq olaraq 41-ci və 43-cü bəndlərinin tələbləri ödənildiyi halda, qaldırıla bilər. Mədəniyyət, incəsənət, hərbi iş, bədən tərbiyəsi və idman profilli ali təhsil müəssisələrinin ümumelmi kafedralarında çalışan iddiaçılar bu Əsasnamənin 41-ci və 43-cü bəndlərinə əsasən ümumi qaydada attestasiya oluna bilərlər. Bu Əsasnamə ilə müəyyən edilmiş müstəsna hallar onlara şamil edilmir. İxtisas üzrə dosent elmi adı verilməsi üçün elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisələrin (birliklərin, təşkilatların), ali təhsil müəssisələrinin elmi (elmi-texniki) şuraları şəxs elmi dərəcə aldıqdan iki il sonra, bu Əsasnamənin 44-cü bəndinin tələbləri ödənildiyi halda, vəsatət qaldıra bilərlər. (Əsasnamənin 45-ci bəndi) İxtisas üzrə dosent elmi adı iddiaçısının müdafiədən sonra keçən hər il üçün azı bir (üçdən az olmamaqla) elmi məqaləsi olmalıdır³.

3. Professor və dosent elmi adları ali təhsil və ya əlavə təhsil müəssisələrində, elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisələrdə (birliklərdə, təşkilatlarda) əvəzçilik üzrə və ya saat hesabı işləyən şəxslərə müvafiq olaraq bu Təlimatın 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5-ci bəndlərində göstərilən tələblərə uyğun şəkildə verilə bilər.

4. Professor və dosent elmi adlarının verilməsinə dair elmi şuranın qərarı gizli səsvermə yolu ilə qəbul edilir. Şuranın üzvlərinin azı üçdə ikisi onun işində iştirak etdikdə o, səlahiyyətli sayılır. Şuranın iclasında iştirak edən şura üzvlərinin azı üçdə ikisi səs verdikdə şuranın qərarı qəbul edilmiş hesab olunur.

5. Elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisənin (birli-

3. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası rəyasət heyətinin 09. 04. 2004-cü il tarixli (protokol № 08-R) qərarı ilə daxil edilmişdir.

yin, təşkilatın), ali təhsil müəssisəsinin elmi şuralarının elmi ad verilməsinə dair təqdimatı bir ay müddətində Komissiyaya göndərməlidir. Elmi ad verilməsinə dair attestasiya işində bu Təlimata əlavə olunan siyahıda (Əlavə 2.1) göstərilən sənədlər olmalıdır.

6. Elmi adların verilməsi haqqında qaldırılmış vəsatətə Komissiyada baxılma müddəti dosent elmi adı üçün üç ay, professor elmi adı üçün isə dörd aydır. Elmi adların verilməsi haqqında vəsatətlərə baxılma müddətinə müvafiq ilin iyul və avqust ayları daxil deyildir.

7. Kafedra üzrə professor və ya ixtisas üzrə professor, kafedra üzrə dosent və ya ixtisas üzrə dosent elmi adı almış şəxslərə vahid dövlət nümunəli müvafiq attestat verilir.

8. Kafedra üzrə elmi adların verilməsinə dair vəsatət qaldırılması üçün elmi dərəcə alındıqdan sonra müddətlə bağlı qoyulan məhdudiyyətlər ixtisas üzrə professor elmi adı verilməsinə dair elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisələrin (birliklərin, təşkilatların), ali təhsil müəssisələrinin elmi (elmi – texniki) şuraları tərəfindən qaldırılan vəsatətlərə şamil edilmir. İxtisas üzrə professor elmi adı yalnız “Elmi dərəcələrin və elmi adların verilməsi qaydaları haqqında” Əsasnamənin 42-ci bəndində göstərilən tələblərə uyğun şəkildə verilə bilər.

9. Elmi adların verilməsinə, onlardan məhrum (bərpə) edilməsinə, habelə nostrifikasiya və təkrar attestasiyaya dair məsələlər barədə Komissiyanın rəyasət heyətinin və kollegiyasının qərarlarından elmi şuralar, iddiaçılar və başqa şəxslər Komissiyanın rəyasət heyətinə həmin qərarların çıxarıldığı tarixdən etibarən iki ay müddətində şikayət edə bilərlər.

10. Elmi adların verilməsi haqqında elmi (elmi-tədqiqat, elmi-istehsalat) müəssisənin (birliyin, təşkilatın) və ali təhsil müəssisəsinin elmi şuralarının yeni vəsatəti Komissiya tərəfindən elmi adların verilməsindən imtina və ya məhrum edilmə haqqında qərar qəbul edildiyi tarixdən azı bir il sonra qaldırıla bilər. İddiaçının dərc olunmuş yeni elmi, elmi-tədris, elmi-metodiki və digər işlərinin olması təkrar vəsatətin təqdim olunması üçün məcburi şərtidir (“Elmi dərəcələrin və elmi adların verilməsi qaydaları haqqında” Əsasnamənin 59-cu bəndinə uyğun olaraq).

ELMİ ADLAR VERİLMƏSİNƏ DAİR ATTESTASIYA İŞİNƏ DAXİL OLAN VƏ AAK-A GÖNDƏRİLMƏLİ SƏNƏDLƏRİN SİYAHISI

1. Təşkilatın blankında yazılan və onun rəhbəri tərəfindən imzalanmış qoşma məktub;

2. Kafedra və ya ixtisas üzrə professor (Əlavə 2.2), yaxud dosent (Əlavə 2.3) elmi adı verilməsinə dair arayış – 2 nüsxə;

3. İş yerində təsdiq edilmiş, üzərində fotosəkil olan kadrların şəxsi uçot vərəqi – 1 nüsxə və iddiaçının şəxsiyyət vəsiqəsinin surəti – 1 nüsxə;

4. Elmi və pedaqoji vəzifələrdə işləməsi barədə əmək kitabçasından iş yerində təsdiq edilmiş çıxarış – 1 nüsxə;

5. Ali təhsil müəssisələrində əvəzçilik qaydasında pedaqoji vəzifə tutmaq haqqında əmrədən çıxarış və ya saat hesabı ödəmə şərtlə pedaqoji fəaliyyət haqqında (hər ay üçün tədris yükü göstərilməklə) arayış – 1 nüsxə;

6. İxtisas üzrə professor elmi adının iddiaçıları üçün onun elmi rəhbəri və ya elmi məsləhətçisi olduğu müvafiq elmi dərəcə almış şəxslərin (dissertasiyanın adı, ixtisası və elmi dərəcə verildiyi il göstərilməklə) elmi şurasının elmi katibi tərəfindən imzalanmış və möhürlə təsdiq olunmuş siyahısı – 1 nüsxə;

7. İddiaçının elmi-pedaqoji, istehsalat fəaliyyətinə dair onun iş yerindən verilmiş, təşkilatın rəhbəri tərəfindən imzalanmış, tarix qoyulub, gerbli möhürlə təsdiq olunmuş xasiyyətnamə – 1 nüsxə; İddiaçı elmi ad almağa əsas iş yerindən təqdim edilmədikdə, onu elmi ad almağa təqdim edən təşkilatdan verilmiş xasiyyətnamə ilə yanaşı, əsas iş yerindən verilmiş xasiyyətnamə də təqdim olunmalıdır;

8. Elmlər doktoru (professor və dosent elmi adının iddiaçıları üçün) və ya fəlsəfə doktoru (dosent elmi adının iddiaçıları üçün) diplomunun təsdiq olunmuş surəti – 1 nüsxə; Elmi dərəcə başqa ölkədə verildiyi halda müvafiq qaydada təsdiq olunmuş

ekvivalentlik haqqında sənədin surəti;

9. Müstəsna hal kimi verilən elmi adların iddiaçıları əlavə təsdiqləyici sənədləri təqdim etməlidirlər;

10. İddiaçının dərc olunmuş elmi və tədris - metodiki işlərinin onun iş yerində təsdiq olunmuş siyahısı, onların surəti və elektron surətləri, monoqrafiya və tədris-metodiki işlərin əslisi təqdim edilir. (Əlavə 2.4) – 1 nüsxə;

Dərslik, dərs vəsaiti və digər tədris-metodiki vəsaitin çap olunması üçün qrif verilməsinə dair bu sahədə müvafiq səlahiyyətli təşkilatın müvafiq əmrinin təsdiq olunmuş surəti.

11. Qeydiyyat-uçot vərəqi (Əlavə 2.5) – 1 nüsxə;

12. Attestasiya işində olan sənədlərin siyahısı (Əlavə 2.6) – 1 nüsxə. Elmi ad verilməsinə dair bütün sənədlər AAK-a kağız-tikiləndə göndərməlidir. İddiaçının attestasiya işinin təşkilatda saxlanılan ikinci nüsxəsinə yuxarıda qeyd edilən sənədlərin surətindən başqa səsvermə zamanı istifadə olunan bülletenlər (Əlavə 2.7) və hesablayıcı komissiyanın müvafiq formada tərtib olunmuş protokolu (Əlavə 2.8) əlavə olunur.

(adı, atasının adı, soyadı)

_____ kafedrası (ixtisası) üzrə

(kafedranın adı və ya ixtisasın şifri və adı)

professor elmi adı verilməsi haqqında

A R A Y I Ş

İş № _____

_____ şurası tərəfindən

elmi (elmi-texniki) şuranın məxsus olduğu təşkilatın adı)

müəyyən olunmuş qaydada müsabiqə yolu ilə _____ seçilmiş

(tarix)

və _____ əmri ilə _____ ildən

(şəhərin, təşkilatın adı) (tarix)

_____ vəzifəsinə təyin edilmişdir.

(vəzifənin adı)

_____ professor elmi adı verilmək üçün təqdim edilərkən elmi

(elmi-texniki) şuranın _____ nəfər üzvündən _____ lehinə, _____ əleyhinə

səs vermiş, _____ bülleten etibarsız sayılmışdır (hesablayıcı komissiyanın

_____ nömrəli protokolu).

(tarixli)

_____ 19 _____ ildə anadan olmuş,

(a., a. a., soyadı)

_____, _____ ildən _____ üzrə elmlər doktorudur,

(milliyyəti)

(elm sahəsi)

dissertasiyanı _____ müdafiə etmişdir.

(şəhərin, təşkilatın adı)

Elmi iş stajı _____ ildir; Pedaqoji iş stajı _____ ildir;

_____ elmi və tədris-metodiki işi, o cümlədən onlardan _____

müdafiədən sonra dərc edilmişdir (2-3 daha əhəmiyyətli işi nümunə göstərilir).

Sonra iddiaçının elmi və yüksək ixtisaslı elmi kadrların hazırlanması üzrə fəaliyyəti müfəssəl səciyyələndirilir, apardığı pedaqoji iş, onun səviyyəsi, elmi fəaliyyəti, hazırladığı mütəxəssislərin sayı göstərilir, kafedra və ya ixtisas üzrə professor elmi adına təqdim olunması əsaslandırılır.

Şuranın sədri _____

(adı, atasının adı, soyadı)

Şuranın elmi katibi _____

(adı, atasının adı, soyadı)

Gerbli möhür

Tarix

Qeydlər:

1. İddiaçının hazırladığı mütəxəssislərə onun elmi rəhbəri və ya elmi məsləhətçisi olduğu, fəlsəfə doktoru və elmlər doktoru dissertasiyasını müdafiə edərək müvafiq elmi dərəcə almış şəxslər aid edilir;

2. İşin nömrəsi AAK-da qoyulur;
3. Yayılması məhdudlaşdırılmış məlumatlar arayışda əks olunmamalıdır.
4. Arayış 1,5 intervalla çap olunur, xətlər və xəttaltı şərhlər çap edilmir.

Əlavə 2.3

_____
(adı, atasının adı, soyadı)

_____
kafedrası (ixtisası) üzrə

(kafedranın adı və ya ixtisasın şifri və adı)

dosent elmi adının verilməsi haqqında

A R A Y I Ş

İş № _____

_____
elmi (elmi-texniki) şurası tərəfindən

(şəhərin, təşkilatın adı)

müəyyən olunmuş qaydada müsabiqə yolu ilə _____ seçilmiş

(tarix)

və _____ əmri ilə _____ ildən

(şəhərin, təşkilatın adı)

(tarix)

təyin edilmişdir. _____ vəzifəsinə

(vəzifənin adı)

_____
dosent elmi adı verilmək üçün təqdim edilərkən elmi

(elmi-texniki) şuranın _____ nəfər üzvündən _____ lehinə, _____ əleyhinə

səs vermiş, _____ bülleten etibarsız sayılmışdır (hesablayıcı komissiyanın

_____ nömrəli protokolu).

(tarix)

_____
19 _____ ildə anadan olmuş,

(adı, atasının adı, soyadı)

_____, _____ ildən _____ üzrə fəlsəfə doktorudur (elmlər doktorudur),

(milliyyəti)

(elm sahəsi)

dissertasiyanı _____ müdafiə etmişdir.

(şəhərin, təşkilatın adı)

Elmi iş stajı _____ il;

Pedaqoji iş stajı _____ ildir;

_____ elmi və tədris-metodiki işi, o cümlədən onlardan _____ müdafiədən

(say)

(say)

sonra dərc edilmişdir (2-3 daha əhəmiyyətli işi nümunə göstərilir).

Sonra iddiaçının elmi və elmi-pedaqoji fəaliyyəti müfəssəl olaraq səciyələndirilir və dosent elmi adına təqdim edilməsi əsaslandırılır.

Şuranın sədri _____

(a., a. a., soyadı)

Şuranın elmi katibi _____

(a., a. a., soyadı)

Gerbli möhür
Tarix

Qeydlər:

1. İşin nömrəsi AAK-da qoyulur;
2. Yayılması məhdudlaşdırılmış məlumatlar arayışda əks olunmamalıdır;
3. Arayış 1,5 intervalla çap olunur, xətlər və xəttaltı şərhlər çap olunmur.

Əlavə 2.4

(adı, atasının adı, soyadı)
dərc olunmuş elmi və tədris-metodiki işlərinin
S İ Y A H İ S İ

Nö	İşin adı	İşin növü	Nəşriyyat, jurnal və s. adı	İşin həcmi	Həmmüəllif
1	2	3	4	5	6
1.					
2.					

Müəllif _____
imza _____ (a., a.a., soyadı)
Siyahı düzür:

_____ Elmi (elmi-texniki) şurasının elmi katibi _____
(təşkilatın adı) _____ imza (a., a.a., soyadı)

Möhür

Qeydlər:

1. Xətlər və xəttaltı şərhlər çap olunmur;
2. Siyahı aşağıdakı bölmələr üzrə işlərin xronoloji ardıcılığı ilə birbaşa nömrələnməklə tərtib olunur:
  - a) elmi işlər;
  - b) müəlliflik şəhadətnamələri, patentləri və s.;
  - s) tədris-metodiki işlər;
3. 2-ci sütunda işin tam adı; 3-cü sütunda isə onun növü (monoqrafiya, kitabça, elmi məqalə, konfrans materialları, tezis, dərslik və s.) göstərilir.
4. 4-cü sütunda nəşrin biblioqrafik göstəricisi (işin adı istisna olmaqla) "Dissertasiyaların tərtibi qaydaları"nın 10-cu bəndinə uyğun olaraq tərtib edilməlidir.

QEYDİYYAT-UÇOTVƏRƏQİ

İddiaçının adı, atasının adı, soyadı			
Anadan olduğu il	Vətəndaşlığı, milliyəti	Attestasiya işinin daxil olma tarixi	Attestasiya işinin №-si
Şüranın qərarının tarixi		Protokol №	
Təşkilatın adı, kafedranın adı			
İddia olunan elmi ad		İxtisasın şifri və adı, elm sahəsi	
Elmi dərəcə və ya elmi ad kim tərəfindən və nə vaxt verilmişdir		Diplomun, attestatın №-si	
fəlsəfə doktoru			
elmlər doktoru			
dosent			
professor			

İddiaçının imzası _____ Elmi katibin imzası _____

Qeydlər:

1. "Attestasiya işinin №-si", "Attestasiya işinin daxil olma tarixi" xanaları AAK-da doldurulur;
2. Professor və ya dosent elmi adı Komissiyada elmi ad verildəndən sonra yazılır; Dosent elmi adının iddiaçıları üçün fəlsəfə doktoru diplomunun №-si, professor elmi adının iddiaçıları üçün elmlər doktoru diplomunun №-si göstərilir;
3. İxtisas üzrə professor və ya dosent elmi adının iddiaçıları üçün ixtisasın şifri, adı və elm sahəsi göstərilir;
4. Vərəqin arxa hissəsində iddiaçının adı, atasının adı və soyadı, habelə kafedra və ixtisasın adı ingiliscə yazılır.

(adı, atasının adı, soyadı)

Attestasiya işində olan sənədlərin siyahısı

sıra №-si	Sənədin adı	vərəqlərin sayı	səhifə (___dən ___qədər)
1.			
2.			

Elmi katib

(a., a.a., soyadı)

Sənədlərin AAK-a göndərildiyi tarix

Qeydlər:

1. İşə tikilmiş bütün sənədlərin səhifələri ardıcıl nömrələnməlidir;
2. Xətlər və xəttaltı şərhlər çap olunmur.

Əlavə 2.7

SƏSVERMƏ BÜLLETENİ

_____ elmi (elmi-texniki) şurasının
(ali təhsil müəssisəsinin və ya elmi müəssisənin adı)

_____ iclasına aid
(iclasın tarixi və protokolun nömrəsi)

İddiaçının adı, atasının adı, soyadı	Elmi adı almağa layiqdir	Səsvermənin nəticələri
		raziyam
		razi deyiləm

Qeydlər:

1. “Elmi adı almağa layiqdir” sütununda iddia olunan elmi ad göstərilir;
2. “Səsvermənin nəticələri” sütununda lazım olmayan pozulur;
3. “Razıyam” və “razi deyiləm” sözlərinin hər ikisi saxlanılmış və ya pozulmuş bülletenlər etibarsız sayılır;
4. Bülletenlər imzalanmır;
5. Xətlər və xəttaltı şərhlər çap olunmur.

Əlavə 2.8

_____ elmi (elmi-texniki) şurasının seçdiyi
(ali təhsil müəssisəsinin və ya elmi müəssisənin adı)
hesablama komissiyasının iclas

RO T O K O L U № _____

« _____ » _____ 20__ il

Seçilmiş komissiyanın tərkibi _____
(a., a.a., soyadları)

Komissiya _____
(iddiaçının a., a.a., soyadı)

_____ professor (dosent) elmi adı
(kafedra və ya ixtisasın şifri və adı göstərilir)

verilməsinə dair vəsatət qaldırılması üçün keçirilən gizli səsvermə zamanı
verilən səsləri hesablamaq məqsədilə seçilmişdir.

Elmi (elmi-texniki) şura _____ tarixli _____ nömrəli qərarla
_____ nəfərdən ibarət tərkibdə təsdiq edilmişdir.

İclasda elmi (elmi-texniki) şuranın _____ nəfər üzvündən _____
nəfər iştirak etmişdir.

Paylanmış bülletenlərin sayı _____

Paylanmamış qalan bülletenlərin sayı _____

Qutuda aşkar edilən bülletenlərin sayı _____

Səsvermənin nəticələri:

_____ (iddiaçının a., a.a., soyadı)

_____ kafedrası (ixtisası) üzrə professor (dosent) elmi adı
(kafedra və ya ixtisasın şifri və adı göstərilir)

verilməsi üçün vəsatət qaldırılmasına səs verilmişdir:

lehinə _____

əleyhinə _____

etibarsız hesab edilmiş bülletenlərin sayı _____

Hesablama komissiyasının sədri _____

(a., a. a., soyadı)

Komissiya üzvləri _____

(a., a .a., soyadları)

Qeyd:

Xətlər və xəttaltı şərhlər çap olunmur.

*Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası
rəyasət heyətinin 2000-ci il 24
noyabr tarixli (protokol № 34 -R) qərarı ilə təsdiq
olunmuş və rəyasət heyətinin 2003-cü il 19 sentyabr
tarixli (protokol № 12-R), 2004-cü il 06 iyun tarixli
(protokol № 11-R), 2009-cu il 06 fevral tarixli
(protokol № 02-R) və 2012-ci il 04 may tarixli
(protokol № 07-R) qərarları ilə edilmiş dəyişikliklərlə*

DİSSERTASIYALARIN TƏRTİBİ QAYDALARI

1. Dissertasiyanın strukturu:

üz vərəqi

mündəricat

ixtisarların siyahısı (dissertasiyada varsa)

giriş

əsas hissə (dissertasiyanın məzmunu)

nəticə

istifadə edilmiş ədəbiyyat

əlavələr

Dissertasiya çap olunarkən qeyd olunan ardıcılıq gözlənilməlidir.

2. Dissertasiyanın tərtibi qaydaları:

2.1. Əsas tələblər

2.1.1. Dissertasiyanın mətni kompyuterdə yığılır və çap olunur. Çap A4 (210 x 297 mm) formatlı ağ kağızın bir üzündə, sətirlər arasındakı məsafə 1,5 interval olmaqla yerinə yetirilməlidir.

2.1.2. Kompyuterdə dissertasiyaların mətni Azərbaycan dilində latın əlifbası, rus dilində kiril əlifbası və ingilis dilində ingilis (ABŞ) əlifbası ilə, Times New Roman -14 şriftləri ilə çap olunmalıdır. Şkillər və cədvəllər A3 (297 x 420 mm) formatda da yerinə yetirilə bilər.

2.1.3. Dissertasiyanın mətni boş sahələrin göstərilən ölçüləri gözlənilməklə çap edilir: sol boş sahə – 30 mm, sağ – 10 mm, yuxarı və aşağı – 20 mm (yuxarı və sonuncu sətirə qədər).

2.1.4. Sözlər arasındakı məsafəni nəzərə almaqla, sətirdəki işarələrin sayı 60-65-dən az olmamalıdır. Səhifədə sətirlərin sayı 29-31 olmalıdır.

2.1.5. Dissertasiyadakı bütün xətlər, hərflər, rəqəmlər və işarələr aydın, eyni qaraqlıqda olmalıdır.

2.1.6. Dissertasiyanın mətninə ayrı-ayrı sözlər, formullar, şərti işarələr qara mürekkəb və ya qara tuşdan istifadə etməklə əlavə oluna bilər. Əlavə mətnin sıxlığı əsas mətnin sıxlığına yaxın olmalıdır.

2.1.7. Dissertasiyada çapdan sonra aşkar edilmiş səhvlər və qrafik yanlışlıqlar düzəldilə bilər. Hər səhifədə düzəlişlərin sayı ikidən çox olmamalıdır.

2.1.8. Elmlər doktoru dissertasiyasının həcmi 200-250 səhifə, fəlsəfə doktoru dissertasiyasının həcmi 100-150 səhifə (şekillər, cədvəllər, qrafiklər, əlavələr və ədəbiyyat siyahısı istisna olmaqla) olmalıdır. Humanitar elmlər üzrə dissertasiyanın həcmi 20-30% artıq ola bilər.

2.1.9. Dissertasiyanın əsas mətni fəsil, yarım fəsil və bəndlərə bölünür.

2.1.10. Fəsillərin başlıqları mətnə simmetrik şəkildə, böyük hərflərlə, yarım fəsillərin başlıqları isə abzasdan başlayaraq sətri hərflərlə yazılmalıdır (birinci baş hərflər istisna olmaqla). Başlıqların yazılışında sözlərin hecalara ayrılaraq bir sətirdən digərinə keçirilməsinə yol verilmir. Başlığın axırında nöqtə qoyulmamalıdır. Əgər başlıq iki cümlədən ibarətdirsə, onları nöqtə qoymaqla bir-birindən ayırmaq lazımdır.

2.1.11. “MÜNDƏRİCAT”, “GİRİŞ”, “NƏTİCƏ”, “İSTİFADƏ EDİLMİŞ ƏDƏBİYYAT”, “ƏLAVƏLƏR” sözləri dissertasiyanın uyğun struktur hissəsinin başlığı kimi qəbul edilməlidir.

2.1.12. Fəsil və yarım fəsil arasındakı, eləcə də başlıq və mətnin (bəndin) arasındakı məsafə 2 interval olmalıdır. Başlığın altından xətt çəkmək olmaz.

2.1.13. Hər fəsil yeni səhifədən başlanmalıdır.

2.2. Nömrələmə

2.2.1. Dissertasiyanın səhifələri ərəb rəqəmləri ilə nömrələnir. Dissertasiyanın səhifələri nömrələnərkən üz vərəqi də nəzərə alınır. Üz vərəqində nömrə çap edilmir, ondan sonra gələn səhifədə «2» rəqəmi, sonrakı səhifələrdə isə ardıcıl nömrələr səhifənin yuxarı sağ küncündə çap edilir. Səhifələr (əlavələr, arayışlar, aktlar və s. daxil olmaqla) ardıcıl olaraq nömrələnir.

2.2.2. İstifadə olunmuş ədəbiyyat siyahısına daxil olan bütün nəşrlər ərəb rəqəmləri ilə ardıcıl nömrələnməlidir.

2.2.3. Fəsillər rum rəqəmləri ilə ardıcıl olaraq nömrələnir (məsələn: I FƏSİL). Mündəricat, giriş və nəticəyə nömrə qoyulmur.

2.2.4. Yarımfəslin nömrəsi bir-birindən nöqtə ilə ayrılan fəslin və yarımfəslin nömrələrindən ibarətdir. Yarımfəslin sonunda nöqtə işarəsi qoyulur, məsələn: 2.5. (ikinci fəslin beşinci yarımfəslisi).

2.2.5. Yarımfəslin daxilində bəndlər olduqda onlar ardıcıl olaraq ərəb rəqəmləri ilə nömrələnir. Bəndin nömrəsi bir-birindən nöqtə ilə ayrılan fəslin, yarımfəslin və bəndin nömrəsindən ibarətdir. Nömrənin sonunda nöqtə işarəsi qoyulur, məsələn: 2.5.1. (ikinci fəslin beşinci yarımfəslinin birinci bəndi).

2.2.6. Ayrıca səhifədə yerləşən illüstrasiyalar da (cədvəllər, certyojlar, sxemlər, qrafiklər) dissertasiyanın səhifələri kimi nömrələnir. Ölçüləri A4 formatından böyük olan cədvəllər, şəkillər, certyojlar bir səhifə kimi qəbul edilir və dissertasiyanın sonunda nəticədən sonra onların mətndəki sıra ardıcılığı ilə yerləşdirilir.

2.2.7. Dissertasiyanın mətni və cədvəllərə arayış və aydınlaşdırıcı xarakter daşıyan qeydlər ardıcıl olaraq ərəb rəqəmləri ilə nömrələnməlidir. Əgər cəmi bir qeyd varsa, o nömrələnmir, əgər qeydlərin sayı birdən çoxdursa, «Qeyd» sözündən sonra iki nöqtə qoyulur və qeydlər nömrələnir. Məsələn:

Qeyd:

...Qeydlərin çapı üçün şriftin ölçüsü 12, sətirarası məsafə 1 interval olmalıdır.

3. İllüstrasiyalar

3.1. İllüstrasiyalar keyfiyyətli olmalıdır. Şəkillər həm qara tuş və ya qara mürəkkəblə çəkilə bilər, həm də rəngli ola bilər. Dissertasiyada yalnız kompyuter və ya cizgi yolu ilə yerinə yetirilmiş şəkillərdən və orijinal fotolardan istifadə etmək olar. A4 formatından kiçik olan fotolar standart ağ vərəqə yapışdırılmalıdır. Dissertasiyanın 1-ci və 2-ci nüsxələrində fotoların orijinalı olmalıdır.

3.2. İllüstrasiyalar elə yerləşdirilməlidir ki, dissertasiyanı döndərmədən və ya saat əqrəbi istiqamətində döndərdikdə onlara baxmaq mümkün olsun. İllüstrasiyalar mətnə onlara birinci istinaddan sonra yerləşdirilməlidir.

3.3. İllüstrasiyalar (cədvəllərdən başqa) «Şək.» sözü ilə nişanlanır və fəslin daxilində ərəb rəqəmləri ilə nömrələnir. İllüstrasiyanın nömrəsi birbirindən nöqtə ilə ayrılan fəslin nömrəsin-

dən və illüstrasiyanın ardıcıl nömrəsindən ibarətdir. Məsələn: Şək. 1.2 (birinci fəslin ikinci şəkli). İllüstrasiyanın nömrəsi və adı illüstrasiyanın altında yerləşdirilir.

4. Cədvəllər

4.1. Rəqəmli materiallar, adətən, cədvəl kimi tərtib olunur. Hər bir cədvəlin başlığı olmalıdır. “Cədvəl” sözü və başlıq böyük hərflə başlanmalıdır. Başlığın altından xətt çəkilməməlidir.

4.2. Cədvəl, mətndə onun ilk xatırladılmasından sonra elə yerləşdirilir ki, dissertasiyanı döndərmədən və ya saat əqrəbi istiqamətində döndərdikdən sonra onu oxumaq mümkün olsun. Sətirlərinin və sütunlarının sayı çox olan cədvəlləri hissələrə bölüb bir neçə səhifədə yerləşdirmək olar.

4.3. Fəslin içindəki cədvəllər ardıcıl olaraq ərəb rəqəmləri ilə nömrələnir (əlavədə verilmiş cədvəllər istisna olmaqla). Cədvəlin nömrəsi bir-birindən nöqtə ilə ayrılan fəslin nömrəsindən və cədvəlin ardıcıl nömrəsindən ibarətdir, məsələn, Cədvəl 1.2 (birinci fəslin ikinci cədvəli). Əgər dissertasiyada cəmi bir cədvəl varsa, onu nömrələmək və “Cədvəl” sözü yazmaq lazım deyildir.

4.4. Əgər cədvəl iki və daha çox səhifədə yerləşirsə, “Cədvəl” sözü və onun nömrəsi cədvəlin birinci səhifəsinin sağ üst tərəfində bir dəfə göstərilir; cədvəlin qalan hissələrinin müvafiq yerlərində “ardı” sözü yazılır. Əgər dissertasiyada bir neçə cədvəl varsa, onda “ardı” sözünün qarşısında cədvəlin nömrəsi yazılır, məsələn: Cədvəl 1.2-nin ardı. Cədvəlin adı və nömrəsi cədvəlin üstündə yerləşdirilir. Nömrə sağ küncdə çap edilir.

4.5. Cədvəllərin sütun və sətirlərinin başlıqları, onların içərisindəki məlumatlar üçün şriftin ölçüsü 12, sətirarası məsafə bir interval olmalıdır.

5. Formullar

5.1. Mətnə verilən formullar (sayı birdən artıqdırsa) ərəb rəqəmləri ilə ardıcıl nömrələnməlidir. Formulun nömrəsi bir-birindən nöqtə ilə ayrılmış fəslin və formulun ardıcıl nömrələrindən ibarətdir. Formulun nömrəsi onunla bir səviyyədə səhifənin sağ tərəfində mötərizənin içində yazılır. Məsələn, (3.1) – yəni, üçüncü fəslin birinci formulu.

5.2. Formulda rast gəlinən simvolların mənası və ədədi əmsalların izahı, onların formuldakı yerləşmə ardıcılığını nəzərə

alaraq, bilavasitə formulun altında verilir. Hər bir simvolun mənası və ədədi əmsalın izahı yeni sətirdə yerləşdirilməlidir. İzahatın birinci sətri “Burada” sözündən başlamalıdır.

5.3. Tənliklər və formullar mətndən boş sətirələr vasitəsilə ayrılmalıdır. Hər formulun üstündə və aşağısında bir və ya iki boş sətir olmalıdır. Tənlik bir sətərə yerləşmədikdə, onun ardı bərabərlik (=), üstəgəl (+), çıxma (-), vurma (x) və ya bölmə (:) işarələrinin hər hansı birindən sonra yeni sətərə keçirilir.

6. Biblioqrafik istinadlar

6.1. Dissertasiyanın mətnində istinad olunmuş mənbələr ədəbiyyat siyahısında əlifba sırası ilə yazılmalı və nömrələnməlidir. İstinad olunmuş mənbənin ədəbiyyat siyahısındakı nömrəsi mətndəki istinaddan sonra kvadrat və ya adi mötərizədə göstərilir. Məsələn: [115] və ya (115).

6.2. Dissertasiyanın mətnində böyük həcmli kitab(lar)ın müxtəlif səhifələrinə bir neçə dəfə istinad olunduğu halda ədəbiyyat siyahısında bu mənbə yalnız bir dəfə göstərilir, lakin mətndəki istinaddan sonra əsərin siyahıdakı nömrəsi, cild (çoxcildli əsərlər üçün) və müvafiq səhifə(lər) göstərilir. Məsələn, [39, s.250-252], [153, c.2, s.106] və mətnin digər bir yerində [39, s.156], [153, c.1, s.86-91] və s.

Mətnin altında sətirləti istinadlar məqsədə uyğun deyildir.

7. Titul vərəqi

Titul vərəqi dissertasiyanın birinci səhifəsidir, nömrələnmir və “Dissertasiya şuraları haqqında” Əsasnamədəki Əlavə 1.5-ə uyğun olaraq tərtib edilir.

8. Mündəricat

Mündəricatda bütün fəsillərin, yarımfəsillərin və bəndlərin başlıqlarının dissertasiyanın hansı səhifəsindən başladığı göstərilir.

9. Şərti işarələr, simvollar, vahidlər və terminlərin siyahısı

9.1. Əgər dissertasiyada xüsusi terminlərdən, həmçinin geniş yayılmamış ixtisarlardan, yeni simvollar, işarələr və s. istifadə edilirsə, onların siyahısı “İxtisarlara siyahısı” başlığı altında ayrıca vərəqdə dissertasiyanın əvvəlində verilməlidir.

9.2. Siyahı sütun şəklində yazılır, sütunun sol tərəfində (əlifba sırası ilə) ixtisarlara, sağ tərəfində isə onun dəqiq açılışı verilir.

9.3 Əgər dissertasiyada xüsusi terminlər, ixtisarlara, simvol-

lar, işarələr üç dəfədən az təkrar edilsə, onda siyahı tərtib edilmir, bunların açılışı isə mətndə onların birinci dəfə adı çəkilən kimi verilir.

10. İstifadə edilmiş ədəbiyyat

10.1. Dissertasiya işində istifadə edilmiş mənbələr çap olunduqları dillərdə (əvvəlcə Azərbaycan, sonra türk, rus, ingilis, fransız, ərəb və s.) əlifba sırası ilə, ardıcıl nömrələnərək siyahıda göstərilir.

10.2. İstifadə edilmiş ədəbiyyat siyahısında həmçinin son 5-10 ilin ədəbiyyatı öz əksini tapmalıdır.

10.3. Dissertasiyada istifadə olunan mənbələrin bibliografik təsvirində aşağıdakı şərti işarələrdən istifadə edilir:

nöqtə

vergül

: iki nöqtə

/ çəpəki xətt

// qoşa çəpəki xətt

( ) adi mötərizə

[ ] kvadrat mötərizə

10.4. İstinad olunan mənbənin bibliografik təsviri onun növündən asılı olaraq verilməlidir. Siyahıya daxil olan mənbələr haqqında məlumat aşağıdakı kimi göstərilir:

10.4.1. Kitabların (monoqrafiyaların, dərsliklərin və s.) bibliografik təsviri müəllifin və ya kitabın adı ilə tərtib edilir; müəlliflər dörd nəfərədək olduqda müəllifin və ya müəlliflərin soyadı və inisialları verilir.

Məsələn:

Qeybullayev Q. Ə. Azərbaycan türklərinin təşəkkülü tarixindən. Bakı: Azərneşr, 1994, 284 s.

Мамедов М. Г., Кребс Р.И. Иммуноферментный анализ: теория и практика. М.: Кристалл, 1999, 109 с.

Прихожан А.М. Психологический справочник или как обрести уверенность в себе: Кн. для учащихся. М.: Просвещение, 1994, 191 с.

Friemel H. History of agriculture development in Europe. Berlin: Springer Verlag, 2000, 242 p.

Müəllifi göstərilməyən və ya dördədən çox müəllifi olan ki-

tablar verildikdə (kollektiv monoqrafiyalar və ya dərsliklər) kitabın adı ilə göstərilir. Məsələn:

Криминалистика: Ali məktəblər üçün dərslik / K.Q. Sarıcalinskayanın redaktəsi ilə. Bakı: Hüquq ədəbiyyatı, 1999, 715 s.

Умственное воспитание дошкольника / Под ред. Н. Н. Поддьякова. М.: Педагогика, 1972, 288 с.

Оперативно-розыскная деятельность: Учебник / Под ред. К. К. Горяинова, В. С. Овчинского, А. Ю. Шумилова / М.: Инфра-М, 2001, 794 с.

Coxcildli nəşrə aşağıdakı kimi istinad edilir:

Azərbaycan tarixi: 7 cildə, IV c., Bakı: Elm, 2000, 456 s.

Годфруа Ж. Что такое психология: в 2-х т. Т.1, М.: Мир, 1992, 496 с.

10.4.2. Məqalələrin bibliografik təsviri iki hissədən ibarət olur: 1. Məqalə haqqında məlumat; 2. Məqalənin dərc edildiyi nəşr orqanı haqqında məlumat. Bu hissələr bir-birindən qoşa çərək xətlə - «//» ayrılır ki, ondan əvvəl və sonra bir interval qoyulur. Dördədək müəllifi olan məqalələrdə müəlliflərin hamısının soyadları və inisialları verilir. Azərbaycan və rus dilində olan istinadlarda müəlliflərin hər iki inisialı, Qərbi Avropa dillərində olan mənbələrdə isə adlarının yalnız birinci hərfi göstərilir.

Məsələn:

Vəlixanlı N. M. X əsrin ikinci yarısı - XI əsrdə Azərbaycan feodal dövlətlərinin qarşılıqlı münasibətləri və bir daha “Naxçıvanşahlıq” haqqında // AMEA-nın Xəbərləri. Tarix, fəlsəfə, hüquq seriyası, 2001, № 3, s. 120-129

Baxşəliyev V. B., Qədirzadə Q. İ. Gəmiqaya rəsmlərində Ön Asiya motivlərinin izləri // Naxçıvan Dövlət Universitetinin Elmi əsərləri, 2002, № 9, s.37-40

Rəhmani S. Ə., Əhmədov M.A., Həmişəyev U.Ş., Babaşova N.M. Plazmoferez zamanı hemoreoloji göstəricilərin dinamikası // Azərbaycan Tibb Jurnalı, 1993, № 9-10, s.30-33

Краснопольский В.И., Буянова С.Н., Иоселиани М. Н., Петрова В.Д. Диагностика и выбор хирургической коррекции недержания мочи при про-лапсе гениталий у женщин // Акушерство и гинекология, 2000, №1, с.29-32

Liang C., Krıman S. An IR – spectroscopic study of the effe-

ct of ionzing irradiation on the structure of polybutadiene (akri-lonitril) //Polymer Science., 1999, v.31, No 123, pp.51-60

Dörddən çox müəllifi olan məqalələrdə ilk üç müəllifin soyadları və inisialları, sonra isə aşağıdakı ixtisarlardan biri verilir:

- «və b.» - Azərbaycan dilində olan nəşrlərdə;

- «и. др» - rus dilində olan nəşrlərdə;

- «et al» - Qərbi Avropa dillərində olan nəşrlərdə. Məsələn:

Məmmədov F. X., Mahmudov T. Q., Sadıxova Z.İ. və b. Armourianum növü və onun seleksiya əhəmiyyəti // Azərbaycan Aqrar elmi, 2003, № 1-3, s.78

Желудкова О.Г., Русанова М.Г., Ишкова Т.А. и др. Результаты лечения хронического гепатита у детей со злокачественными опухолями // Вирусные гепатиты, 1999, №2, с.11-14

Iger D., Mollis A., Knight A. et. al. Automatized programmed synthesis of peptides // Journal of Applicational Biochemistry, 2001, v.48, p.p. 326-329

10.4.3. Məqalələr toplusundakı və konfrans materiallarındakı mənbənin bibliografik təsviri də iki hissədən ibarət olur. Onlar isə birbirindən bir çəpəki xətlə - «/» ayrılır ki, ondan əvvəl və sonra bir interval qoyulur. Məsələn:

Məmmədova G.H. Azərbaycan memarlığının inkişafında Heydər Əliyevin rolu / Azərbaycan Respublikasının Prezidenti H. Ə. Əliyevin 80 illik yubileyinə həsr olunmuş elmi-praktiki konfransın materialları. Bakı: Nurlan, 2003, s.3-10

Магомедов А.Г. Шейх Шамиль и освободительное движение в Дагестане / Материалы научной сессии Института общей истории РАН. СПб.: Теза, 2002, с.135-147

Dadasheva A., Mamedov M., Mikhailov M. et al. Influence of hepatotropic carcinogens to cytokines level in serum of rats. / Hepatocyte transplantation International Symposium.: Progress in gastroenterology and hepatology. Hannover, 2001, p.12

10.4.4. Dissertasiyaya istinad edilərkən, əvvəlcə müəllifin soyadı, inisialları, dissertasiyanın adı verilir, iki nöqtədən sonra isə iddia olunan elmi dərəcə, şəhər, nəşr ili və həcmi göstərilir

Məsələn:

Süleymanov S. Y. Xlorofil-zülal kompleksləri, xloroplastların

tilakoid membranında onların struktur-molekulyar təşkili və formalaşmasının tənzimlənməsi: Biol. elm. dok. ... dis. Bakı, 2003, 222 s.

Павличкова Г.Л. Индивидуализация педагогической помощи на основе учета акцентуаций характеров: Дис. ... канд. пед. наук. Владимир, 1992, 141 с.

Dissertasiyanın avtoreferatına da eyni qaydalarla istinad edilir, yalnız “avtoreferat” sözü əlavə edilir. Məsələn:

Feyziyev F. G. İkilik xanlı sistemlərdə diskret proseslərin kvadratik optimallaşdırılması (üsullar, alqoritmlər, proqramlar): Fiz-riyaz. elm. dok. ... dis. avtoref. Bakı, 2003, 41 s.

Влегжанин А.Н. Международно-правовые основы природоресурсной деятельности государств в Мировом океане: Автореф. дис. ... докт. юр. наук. Дип. Академия МИД РФ, М., 2002, 39 с.

10.4.5. Qəzet materiallarına istinad edildikdə, müəllifin soyadı və inisialları, sonra mənbənin adı, qəzetin adı, nəşr olunduğu şəhər, il, gün, ay və ya nömrə göstərilir. Məsələn:

Məmmədov M.A. Fəciə janrının tədqiqi. “Ədəbiyyat və incəsənət” qəz., Bakı, 1966, 14 may

Зотов Г. Б. Тибетские тайны Гитлера. Газ. «Аргументы и факты», Москва, 2004, июнь, № 24

10.4.6 Arxiv materiallarına aşağıdakı kimi istinad edilir:

Azərbaycan Respublikası Dövlət Tarix Arxivi: F.44, siy.2, iş 26, v.3-5 ЦГИА Российской Федерации: Ф.19, оп. 3, д. 101, л.1

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA DISSERTASIYALARIN ƏSAS NƏTİCƏLƏRİNİN DƏRC OLUNMASI TÖVSIYƏ EDİLƏN DÖVRI ELMI NƏŞRLƏR QARŞISINDA QOYULAN TƏLƏBLƏR

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası Rəyasət Heyətinin 30 aprel 2010-cu il tarixli iclasında (protokol №10-R) «Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövrü elmi nəşrlər qarşısında qoyulan tələblər» təsdiq edilmiş və bu məsələ ilə bağlı dövrü elmi nəşrlərin baş redaktorlarının iştirakı ilə keçirilmiş elmi-praktik seminarda qeyd olunan faydalı tövsiyələr nəzərə alınmışdır.

1. Dövrü elmi nəşr Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyində dövlət qeydiyyatından keçməlidir.

2. Dövrü elmi nəşr Beynəlxalq Standart Seriya Nömrəsi (ISSN) almalıdır. Əgər dövrü elmi nəşrin elektron variantı varsa, onda o da qeydiyyatdan keçərək E-ISSN kodu almalı və internetdə yerləşdirilməlidir.

3. Dövrü elmi nəşrin internetdə saytı olmalı və onun «on-line» olaraq məqalə qəbul etmək imkanı olmalıdır.

4. Dövrü elmi nəşrin təsisçisi və ya təsisçiləri aydın şəkildə qeyd olunmalıdır.

5. Dövrü elmi nəşrin redaksiya heyəti olmalıdır. Müxtəlif elm sahələri üzrə məqalələr dərc edən dövrü elmi nəşrdə hər bir elm sahəsinin ayrıca redaktoru, redaksiya heyəti, uyğun elm sahələri üzrə mütəxəssislərdən ibarət anonim rəyçiləri olmalı və bu rəyçilər siyahısının anonimliyi dövrü elmi nəşrin redaksiya heyəti tərəfindən qorunmalıdır. Redaksiya heyətinin üzvləri dövrü elmi nəşrin profilinə uyğun görkəmli mütəxəssislərdən ibarət olmalı və onların redaksiya heyətinə daxil edilməsi üçün yazılı razılığı olmalıdır. Dövrü elmi nəşrdə redaksiya heyəti üzvlərinin hər birinin adı (tam şəkildə), elmi titulu, elmi dərəcəsi və elmi adı qeyd olunmalıdır.

6. Məqalələr anonim rəyçilərin gizli rəyindən sonra sahə redaktoru və ya redaksiya heyətinin mütəxəssis üzvlərindən biri tərəfindən çapa tövsiyə və ya təqdim olunmalıdır. Məqalənin sonunda onu çapa təqdim edən sahə redaktorunun və ya redaksiya heyəti üzvünün adı (tam şəkildə), onun elmi titulu, elmi dərəcəsi

və elmi adı qeyd olunmalıdır. Təqdim olunan məqalənin dərc olunmasından imtina edildiyi halda dövri elmi nəşrin redaksiyası yazılı şəkildə müəllifə əsaslandırılmış imtina cavabı göndərməlidir.

7. Dövri elmi nəşrin redaksiyası Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası ekspert şuralarının sorğularına cavab olaraq tələb olunan məqalənin dərc olunmasına dair verilmiş rəyləri vaxtında təqdim etməlidir.

8. Ali məktəb və ya elmi müəssisə tərəfindən nəşr olunan dövri elmi nəşr müəssisənin elmi fəaliyyət istiqamətlərinə, yüksək ixtisaslı elmi kadr potensialına, mövcud elmi infrastrukturuna, elmi tədqiqat və mütəxəssis hazırlığı istiqamətinə və s. uyğun olmalıdır.

9. Dövri elmi nəşr öz profilinə uyğun məqalələri dərc etməlidir. Əgər dövri elmi nəşr müxtəlif elm sahələri üzrə məqalələr dərc edirsə, onda dövri elmi nəşrdə bölmələr olmalıdır: məsələn, riyaziyyat, fizika, astronomiya və s., yaxud ədəbiyyatşünaslıq, dilçilik və s.

10. Dövri elmi nəşrdə onun dövriliyi göstərilməli və gözlənilməlidir. Dövri elmi nəşrə 1-2, 3-4, 3-5 kimi nömrələr qoymağa icazə verilmir.

11. Dövri elmi nəşrin redaksiyasının poçt ünvanı, telefon nömrəsi, elektron poçt ünvanı göstərilməlidir.

12. Dövri elmi nəşrin formatı jurnal formatında olmalı və 250x180 mm- dən kiçik olmamalıdır.

13. Dövri elmi nəşr, elm sahələrinə uyğun olaraq, aşağıdakı beynəlxalq xülasələndirmə və indeksləndirmə sistemlərindən ən azı birinə daxil olmalıdır: Web of Science, Chemical Abstracts, Current Abstracts, CAB Abstracts, Computer and Control Abstracts, Physics Abstracts, BIOSIS/Biological Abstracts, Historical Abstracts, Sociological Abstracts, Geological Abstracts, SCOPUS, Web of Knowledge, Astrophysics, Pub Med, Mathematics, Springer, Agris, Index Copernicus, AGRICOLA, GEOBASE, EBSCOhost, Mathematical Reviews, Zentralblatt Math, Index Veterinarius, ABI/Inform, ANBAR, COREJ, Business Periodical Index, Philosopher's Index, Science Citation Index Expanded, Arts and Humanities Citation Index, Social Sciences Citation Index, INSPEC, EMBASE, SPIN, Electrical and Electronics Index, Energy Research Abstracts, Current Physics Index, GeoRef və s.

14.Dövri elmi nəşrin hər hansı bir nömrəsində və ya onun adında dövri elmi nəşr redaksiyasının əvvəlcədən müəyyən etdiyi yalnız bir seriyayı göstərməyə icazə verilir.

15.Dövri elmi nəşrdə «müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın mövqeyi ilə üst-üstə düşməyə bilər» kimi ifadələrə rast gəlinəndə həmin dövri elmi nəşrin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının «Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövri elmi nəşrlərin siyahısı»ndan çıxarılması məsələsinə baxılır.

16.Məqalələr dövri elmi nəşrin təsis sənədlərində qeyd edilmiş dildə və ya dillərdə (məsələn, Azərbaycan, ingilis və rus dillərində) dərc oluna bilər. Xarici dildə məqalələr dərc edən dövri elmi nəşrin redaksiya heyəti üzvlərinin sırasında dərc olunan məqalənin aid olduğu elm sahəsi üzrə xarici dili bilən tanınmış mütəxəssis olmalıdır.

17.Dövri elmi nəşr hansı dillərdə məqalə dərc edirsə, həmin dillərin hər birində məqalə müəllifləri üçün qaydalar verilməlidir.

18.Dövri elmi nəşrdə baxılan elm və ya texnologiya sahəsində qabaqcıl olan dünya ölkələrindən daxil olan məqalələrin çapına yer verilməlidir.

19.Məqalələrin mətnləri Times New Roman-12 şrifti ilə (məsələn, Azərbaycan dilində latın əlifbası, rus dilində kiril əlifbası, ingilis dilində ingilis əlifbası ilə) 1 intervalla çap olunmalıdır.

20.Hər bir məqalə yeni səhifədə verilməli və səhifənin yuxarısında dövri elmi nəşrin adını, ilini, cildini, sayını, məqalənin başlanğıc və son səhifələrini bildirən başlıq (zastavka) olmalıdır.

21.Məqalədə müəllif(lər)in işlədiyi müəssisə(lər) və həmin müəssisənin (müəssisələrin) ünvan(lar)ı, müəllif(lər)in elektron poçt ünvan(lar)ı göstərilməlidir.

22.Elmi məqalənin sonunda elm sahəsinin və məqalənin xarakterinə uyğun olaraq, müəllif(lər)in gəldiyi elmi nəticə, işin elmi yeniliyi, tətbiqi əhəmiyyəti, iqtisadi səmərəsi və s. aydın şəkildə verilməlidir.

23.Məqalənin mövzusu ilə bağlı elmi mənbələrə istinadlar olmalıdır. Məqalənin sonunda verilən ədəbiyyat siyahısı ya istinad olunan ədəbiyyatların mətnində rast gəlinəndə ardıcılıqla

(məsələn, [1] və ya [1, s.119] kimi işarə olunmalı) ya da əlifba ardıcılığı ilə nömrələnməlidir. Eyni ədəbiyyata mətndə başqa bir yerdə təkrar istinad olunarsa, onda istinad olunan həmin ədəbiyyat əvvəlki nömrə ilə göstərməlidir.

24. Ədəbiyyat siyahısında verilən hər bir istinad haqqında məlumat tam və dəqiq olmalıdır. İstinad olunan mənbənin biblioqrafik təsviri onun növündən (monoqrafiya, dərslik, elmi məqalə və s.) asılı olaraq verilməlidir. Elmi məqalələrə, simpozium, konfrans və digər nüfuzlu elmi tədbirlərin materiallarına və ya tezislərinə istinad edərkən məqalənin, məruzənin və ya tezisnin adı göstərməlidir. İstinad olunan mənbənin biblioqrafik təsviri verilirəkən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının «Dissertasiyaların tərtibi qaydaları» barədə qüvvədə olan təlimatının «İstifadə edilmiş ədəbiyyat» bölməsinin 10.2-10.4.6 tələbləri əsas götürülməlidir.

25. Məqalənin sonundakı ədəbiyyat siyahısında son 5-10 ilin elmi məqalələrinə, monoqrafiyalarına və digər etibarlı mənbələrinə üstünlük verilməlidir.

26. Dərc olunduğu dildən əlavə başqa iki dildə məqalənin xülasəsi verilməlidir. Məqalələnin müxtəlif dillərdə olan xülasələri bir-birinin eyni olmalı və məqalənin məzmununa uyğun olmalıdır. Məqalədə müəllifin və ya müəlliflərin gəldiyi elmi nəticə, işin elmi yeniliyi, tətbiqi əhəmiyyəti və s. xülasədə yığcam şəkildə öz əksini tapmalıdır. Xülasələr elmi və qramatik baxımdan ciddi redaktə olunmalıdır. Hər bir xülasədə məqalənin adı, müəllifin və ya müəlliflərin tam adı göstərməlidir.

27. Hər bir məqalədə UOT indekslər və ya PACS tipli kodlar və açar sözlər göstərməlidir. Açar sözlər üç dildə (məqalənin və xülasələrin yazıldığı dillərdə) verilməlidir.

28. Məqalənin redaksiyaya daxil olma, təkrar işlənməyə göndərilmə və çapa qəbul olunma tarixləri sonda göstərməlidir.

29. Dövri elmi nəşrin redaksiyası məqalənin dərc olunması ilə əlaqədar olaraq müəllif və ya müəlliflərin razılığını, göndərilən məqalənin əvvəllər dərc olunmadığını (məqalənin tezis şəklində dərc olunmuş variantı istisna olmaqla), məqalənin hər hansı bir dildəki variantının eyni zamanda digər dövri elmi nəşrlərə göndərilmədiyini və məqalə ilə bağlı elmi-tədqiqat işinin

hansı müəssisədə yerinə yetirildiyini əks etdirən anket hazırlamalıdır. Bu anketi müəllif(lər) imzalayıb redaksiyaya göndərməli və ya dövr elmi nəşrin saytına daxil olub anketin elektron variantını doldurmalı və onu elektron təsdiqləməlidir (lər).

30. Elmi jurnallarda «əvvəli ötən saylarımızda», « a r d 1 növbəti nömrədə» adı altında seriya məqalələrin dərc olunmasına icazə verilmir.

32. Plagiatlıq faktı aşkar edilən məqalələri dərc edən dövr elmi nəşrin redaksiyasına Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən ciddi xəbərdarlıq edilir və bu faktlara təkrar rast gəlinəndə halda həmin dövr elmi nəşrin Ali Attestasiya Komissiyasının müəyyən etdiyi «Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövr elmi nəşrlərin siyahısı»-ndan çıxarılması məsələsinə baxılır.

33. Dövr elmi nəşrin zəruri nüsxələri, ixtisaslara uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların avtoreferatlarının göndərildiyi təşkilatlara, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasına göndərməlidir. Elmi nəşrin hər bir nömrəsinin nəzərdə tutulmuş kitabxanalardan hər birinə göndərilən nüsxələrinin sayı ikidən az olmamalıdır.

34. Dövr elmi nəşrin minimal tirajı müəyyən edilərkən 33-cü bəndin tələbləri nəzərə alınmalıdır.

35. Dövr elmi nəşrin redaksiyasına doktorant və dissertantlardan həmin elmi nəşrdə məqalələrin dərc olunması üçün rüsum alınmasına icazə verilmir.

36. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən keçirilən növbəti monitoring nəticəsində yuxarıdakı tələbləri ödəməyən dövr elmi nəşrlərin «Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövr elmi nəşrlərin siyahısı»-ndan çıxarılması məsələsinə baxılır.

Qeyd

Yeni dövrü elmi nəşrin və ya son siyahıya daxil edilməmiş dövrü elmi nəşrin «Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövrü elmi nəşrlərin siyahısı»na daxil edilməsi üçün həmin dövrü elmi nəşrin son on iki ay ərzindəki axırını iki nömrəsi müəssisə rəhbərinin və ya baş redaktorun müraciət məktubu ilə birlikdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasına təqdim edilməlidir.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA DİSSERTASİYALARIN ƏSAS NƏTİCƏLƏRİNİN DƏRC OLUNMASI TÖVSIYƏ EDİLƏN DÖVRİ ELMI NƏŞRLƏRİN SİYAHISI

Elmi nəşrin adı	Nəşr orqanı, təşkilat və ya təsisçi
-----------------	-------------------------------------

Riyaziyyat və Mexanika elmləri üzrə

1	AMEA-nın Məruzələri	AMEA
2	AMEA-nın Xəbərləri. Fizika-texnika və riyaziyyat elmləri seriyası. Riyaziyyat və mexanika buraxılışı (ingilis dilində)	AMEA
3	Applied and Computational Mathematics (ingilis dilində)	AMEA, Azərbaycan Respublikası Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi, Bakı Dövlət Universitetinin Tətbiqi Riyaziyyat İnstitutu
4	Universitetinin Xəbərləri. Fizika-riyaziyyat elmləri seriyası	Bakı Dövlət Universiteti
5	AMEA Riyaziyyat və Mexanika İnstitutunun Əsərləri (ingilis dilində)	AMEA Riyaziyyat və Mexanika İnstitutu
6	Azərbaycan Mühəndislik Akademiyasının Xəbərləri	"Azərbaycan Mühəndislik Akademiyası" İctimai Birliyi
7	Khazar Journal of Mathematics (ingilis dilində)	Xəzər Universiteti
8	Odlar Yurdu Universitetinin Elmi və Pedaqoji Xəbərləri	Odlar Yurdu Universiteti
9	Pedaqoji Universitet Xəbərləri	Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti

10	Naxçıvan Dövlət Universiteti. Elmi Əsərlər. Fizikariyaziyyat və texnika elmləri seriyası	Naxçıvan Dövlət Universiteti
11	Elmi Əsərlər. Fundamental Elmlər	Azərbaycan Texniki Universiteti
12	Lənkəran Dövlət Universitetinin Xəbərləri. Riyaziyyat və təbiət elmləri seriyası (riyaziyyat elmləri üzrə)	Lənkəran Dövlət Universiteti
13	Azerbaijan Journal of Mathematics (ingilis dilində)	Azərbaycan Riyaziyyat Cəmiyyəti
14	TWMS Journal of Pure and Applied Mathematics (ingilis dilində)	Türk Dünyası Riyaziyyat Cəmiyyəti
15	Gənc Alimlərin Əsərləri	AMEA Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Gənc Alim, Doktorant və Magistrlər Cəmiyyəti

Fizika və Astronomiya elmləri üzrə

1	AMEA-nın Məruzələri	AMEA
2	AMEA –nın Xəbərləri Fizika-texnika və riyaziyyat elmləri seriyası. Fizika və astronomiya buraxılışı	AMEA
3	Azərbaycan Astronomiya Jurnalı (astronomiya və fizika (nəzəri fizika ixtisası) üzrə)	AMEA

4	Sun and Geosphere (astronomiya elmləri üzrə) (ingilis dilində)	Kosmik Hava Tədqiqatları üzrə Balkan, Qara dəniz və Xəzər dənizi Regional Şəbəkəsi
5	Bakı Universitetinin Xəbərləri. Fizika-riyaziyyat elmləri seriyası	Bakı Dövlət Universiteti
6	Fizika	AMEA Fizika İnstitutu
7	Milli Aviasiya Akademiyasının Elmi Əsərləri	Milli Aviasiya Akademiyası
8	Milli Aviasiya Akademiyasının Elmi Məcmuələri	Milli Aviasiya Akademiyası
9	Проблемы Энергетики (elektrofizika, elektrofiziki qurğular ixtisası üzrə)	AMEA Fizika İnstitutu, “Azərenerji” ASC Azərbaycan Elmi Tədqiqat və Layihə Axtarış Energetika İnstitutu
10	Azərbaycan Mühəndislik Akademiyasının Xəbərləri “Azərbaycan	Mühəndislik Akademiyası” İctimai Birliyi
11	Elmi Əsərlər. Fundamental Elmlər (fizika üzrə)	Azərbaycan Texniki Universiteti
12	Naxçıvan Dövlət Universiteti. Elmi Əsərlər. Fizika-riyaziyyat və texnika elmləri seriyası	Naxçıvan Dövlət Universiteti
13	AMEA Naxçıvan Bölməsinin Xəbərləri. Təbiət və texniki elmlər seriyası (astronomiya üzrə)	AMEA Naxçıvan Bölməsi
14	Gənc Alimlərin Əsərləri	AMEA Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Gənc Alim, Doktorant və Magistrlər Cəmiyyəti

İqtisad elmləri üzrə

1	AMEA-nın Məruzələri	AMEA
2	AMEA-nın Xəbərləri. İqtisadiyyat elmləri seriyası	AMEA
3	AMEA İqtisadiyyat İnstitutunun Elmi Əsərlər Toplusu	AMEA İqtisadiyyat İnstitutu
4	Azərbaycan Elmi Tədqiqat Kənd Təsərrüfatının İqtisadiyyatı və Təşkili İnstitutunun Elmi Əsərləri	Azərbaycan Elmi Tədqiqat Kənd Təsərrüfatının İqtisadiyyatı və Təşkili İnstitutu
5	Bakı Universitetinin Xəbərləri. Sosial-siyasi elmlər seriyası	Bakı Dövlət Universiteti
6	Naxçıvan Dövlət Universiteti. Elmi Əsərlər. İctimai elmlər seriyası	Naxçıvan Dövlət Universiteti
7	Azərbaycan Aqrar Elmi Azərbaycan Respublikası	Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi
8	The Journal of Economic Sciences: theory and practice (ingilis dilində)	Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti
9	Dirçəliş –XXI əsr	Azərbaycan Dövlət Quruculuğu və Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutu
10	AMEA-nın Xəbərləri. Elm və innovasiya seriyası	AMEA
11	Audit	Bakı Biznes Universiteti
12	Əmək və Sosial Problemlər Azərbaycan Respublikası	Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi Əmək və Sosial Problemlər üzrə Elmi Tədqiqat və Tədris Mərkəzi
13	Odlar Yurdu Universitetinin Elmi və Pedaqoji Xəbərləri	Odlar Yurdu Universiteti
14	Azərbaycanın Vergi Jurnalı	Azərbaycan Vergilər Nazirliyi

15	İpək Yolu	Azərbaycan Universiteti
16	Azərbaycan Neft Təsərrüfatı	Azərbaycan Dövlət Neft Şirkəti
17	AMEA Naxçıvan Bölməsinin Xəbərləri. İctimai və humanitar elmlər seriyası	AMEA Naxçıvan Bölməsi
18	Beynəlxalq hüquq və integrasiya problemləri	Bakı Dövlət Universiteti
19	Geostrategiya	“Kaspi” Geosiyasi Araşdırmalar Mərkəzi
20	Maliyyə və uçot	Azərbaycan Pespublikası Maliyyə Nazirliyi və Redaksiyanın əmək kollektivi
21	Kooperasiya	Azərbaycan Kooperasiya Universiteti
22	Gənc Alimlərin Əsərləri	AMEA Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Gənc Alim, Doktorant və Magistrlər Cəmiyyəti

Kimya elmləri üzrə

1	AMEA-nın Məruzələri	AMEA
2	AMEA-nın Xəbərləri. Kimya elmləri seriyası	AMEA
3	Azərbaycan Neft Təsərrüfatı	Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
4	Azərbaycan Ali Texniki Məktəblərinin Xəbərləri	Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası
5	Azərbaycan Kimya Jurnalı	AMEA
6	Bakı Universitetinin Xəbərləri. Təbiət elmləri seriyası	Bakı Dövlət Universiteti

7	Kimya Problemləri	AMEA Kimya Problemləri İnstitutu, Qeyri-üzvi və Elektrokimya İnstitutu (Gürcüstan), A. Ş. Əliyev, “Turan” kiçik müəssisəsi
8	Neft Kimyası və Neft Emalı Prosesləri	AMEA Neft Kimya Prosesləri İnstitutu
9	Sumqayıt Dövlət Universiteti. Elmi Xəbərlər	Sumqayıt Dövlət Universiteti
10	Naxçıvan Dövlət Universiteti. Elmi Əsərlər.	Təbiət elmləri və tibb seriyası Naxçıvan Dövlət Universiteti
11	Azərbaycan Mühəndislik Akademiyasının Xəbərləri	“Azərbaycan Mühəndislik Akademiyası” İctimai Birliyi
12	AMEA Naxçıvan Bölməsinin Xəbərləri. Təbiət və texniki elmlər seriyası	AMEA Naxçıvan Bölməsi
13	AMEA Gəncə Regional Elmi Mərkəzin Xəbərlər Məcmuəsi	AMEA Gəncə Regional Elmi Mərkəz
14	Gənc Alimlərin Əsərləri	AMEA Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Gənc Alim, Doktorant və Magistrlər Cəmiyyəti

Texnika elmləri üzrə

1	AMEA-nın Məruzələri	AMEA
2	AMEA –nın Xəbərləri. Fizika-texnika və riyaziyyat elmləri seriyası. İnformatika və idarəetmə problemləri buraxılışı (informatika və idarəetmə üzrə)	AMEA

3	Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin Elmi əsərləri (kənd təsərrüfatının mexanikləşdirilməsi, elektrikləşdirilməsi və texniki xidməti sahələri üzrə)	Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti
4	Nəzəri və Tətbiqi Mexanika	Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi, Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti
5	Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin Elmi Əsərləri	Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti
6	AMEA Gəncə Regional Elmi Mərkəzin Xəbərlər Məcmuəsi	AMEA Gəncə Regional Elmi Mərkəz
7	Azərbaycan Ali Texniki Məktəblərinin Xəbərləri	Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası
8	Azərbaycan Neft Təsərrüfatı	Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
9	Azərbaycan Milli Aerokosmik Agentliyinin Xəbərləri	Azərbaycan Milli Aerokosmik Agentliyi
10	Elmi Əsərlər	Azərbaycan Texniki Universiteti
11	Maşınşünaslıq	Azərbaycan Texniki Universiteti
12	Milli Aviasiya Akademiyasının Elmi Əsərləri	Milli Aviasiya Akademiyası
13	Milli Aviasiya Akademiyasının Elmi Məcmuələri	Milli Aviasiya Akademiyası

14	Проблемы Энергетики	AMEA Fizika İnstitutu, “Azərenerji” ASC Azərbaycan Elmi Tədqiqat və Layihə Axtarış Energetika İnstitutu
15	Sumqayıt Dövlət Universiteti Elmi Xəbərlər	Sumqayıt Dövlət Universiteti
16	Neft Kimyası və Neft Emalı Prosesləri	AMEA Neft-Kimya Prosesləri İnstitutu
17	Bakı Universitetinin Xəbərləri	Təbiət elmləri seriyası Bakı Dövlət Universiteti
18	Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbi Elmi Əsərlər Məcmuəsi	Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbi
19	Azərbaycan Dövlət Dənizə Akademiyaşının Elmi Əsərləri	Azərbaycan Dövlət Dəniz Akademiyaşısı
20	Экоэнергетика	Международная Экоэнергетическая Академия
21	Azərbaycan Mühəndislik Akademiyaşının Xəbərləri	“Azərbaycan Mühəndislik Akademiyaşısı” İctimai Birliyi
22	AMEA-nın Xəbərləri. Elm və innovasiya seriyası	AMEA
23	İpək Yolu (nəqliyyat üzrə)	Azərbaycan Universiteti
24	Azərbaycan Aqrar Elmi	Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi
25	İnformasiya Cəmiyyəti Problemləri	AMEA İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu
26	İnformasiya Texnologiyaları Problemləri	AMEA İnformasiya Texnologiyaları İnstitutu
27	Elmi Əsərlər	Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti “Neftqazəlmütədqiqatlayihə” İnstitutu

28	Applied and Computational Mathematics	AMEA, Rabitə və İnformasiya Texnologiyaları Nazirliyi, Bakı Dövlət Universitetinin Tətbiqi Riyaziyyat İnstitutu
29	Elmi Əsərlər (kitabxanaşünaslıq, bibliografiyaşünaslıq və kitabşünaslıq ixtisasları üzrə)	AMEA Mərkəzi Elmi Kitabxanası
30	Kitabxanaşünaslıq və Bibliografiya (kitabxanaşünaslıq, bibliografiyaşünaslıq və kitabşünaslıq ixtisasları üzrə)	Bakı Dövlət Universiteti
31	Kitabşünaslıq və Nəşriyyat İşləri (kitabxanaşünaslıq, bibliografiyaşünaslıq və kitabşünaslıq ixtisasları üzrə)	Bakı Dövlət Universiteti
32	Elmi Əsərlər	ADNSU Neftin, Qazın Geotexnoloji Problemləri və Kimya” Elmi Tədqiqat İnstitutu
33	Electroenergetics, electrotechnics, electromechanics + control	“Azərenerji” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti
34	Elmi Əsərlər Toplusu	“Azərenerji” Açıq Səhmdar Cəmiyyəti
35	Kitabxanaşünaslıq və informasiya (elmi-nəzəri və praktiki jurnal)	Professor A. A. Xələfov
36	Gənc Alimlərin Əsərləri	AMEA Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Gənc Alim, Doktorant və Magistrlər Cəmiyyəti

Coğrafiya və Yer elmləri üzrə

1	AMEA-nın Məruzələri	AMEA
2	AMEA-nın Xəbərləri. Yer elmləri seriyası	AMEA
3	AMEA Coğrafiya İnstitutunun Əsərləri	AMEA Coğrafiya İnstitutu
4	AMEA Geologiya İnstitutunun Əsərləri	AMEA Geologiya İnstitutu
5	Torpaqşünaslıq və Aqrokimya	AMEA Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutu
6	Azərbaycan Coğrafiya Cəmiyyətinin Əsərləri	Azərbaycan Coğrafiya Cəmiyyəti, AMEA Coğrafiya İnstitutu
7	Azərbaycan Ali Texniki Məktəblərinin Xəbərləri	Azərbaycan Dövlət Neft Akademiyası
8	Elmi Əsərlər	Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti “Neftqazəlmətdəqiqatlayihə” İnstitutu
9	Elmi Əsərlər	Fundamental Elmlər Azərbaycan Texniki Universiteti
10	Azərbaycan Geoloqu	Azərbaycan Neftçi Geoloqları Cəmiyyəti
11	Bakı Universitetinin Xəbərləri	Təbiət elmləri seriyası Bakı Dövlət Universiteti
12	Milli Aviasiya Akademiyasının Elmi Əsərləri	Milli Aviasiya Akademiyası
13	Milli Aviasiya Akademiyasının Elmi Məcmuələri	Milli Aviasiya Akademiyası
14	Azərbaycan Neft Təsərrüfatı	Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkəti
15	Azərbaycan Geofizika Yenilikləri	Azərbaycan Milli Geofizika Komitəsi

16	Azərbaycan Mühəndislik Akademiyasının Xəbərləri	“Azərbaycan Mühəndislik Akademiyası” İctimai Birliyi
17	The Caspian Sea. Natural Resources	Xəzəryanı Regionu Ölkələrinin Universitetlər Assosiasiyası, Bakı Dövlət Universiteti
18	Naxçıvan Dövlət Universiteti. Elmi Əsərlər.	Təbiət elmləri və tibb seriyası Naxçıvan Dövlət Universiteti
19	Lənkəran Dövlət Universitetinin Xəbərləri.	Riyaziyyat və təbiət elmləri seriyası (coğrafiya elmləri üzrə) Lənkəran Dövlət Universiteti
20	Azərbaycan Ərazisində Seysmoproqnoz Müşahidələrin Kataloqu	AMEA
21	Стратиграфия и седиментология нефтегазоносных бассейнов (yer elmləri üzrə) (Azərbaycan, ingilis və rus dillərində)	AMEA Yer elmləri bölməsi
22	Elmi Əsərlər (yer elmləri üzrə)	ADNA “Neftin, Qazın Geotexnoloji Problemləri və Kimya” Elmi Tədqiqat İnstitutu
23	Gənc Alimlərin Əsərləri	AMEA Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Gənc Alim, Doktorant və Magistrlər Cəmiyyəti

Tibb və Əczaçılıq elmləri üzrə

1	AMEA-nın Məruzələri	AMEA
2	AMEA-nın Xəbərləri. Biologiya elmləri seriyası	AMEA

3	Azərbaycan Tibb Jurnalı	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi
4	Azərbaycan Təbabətinin Müasir Nəliyyətləri	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi Elmi Tədqiqat İnformasiya Mərkəzi
5	Azərbaycan Əczaçılıq və Farmakoterapiya Jurnalı	Azərbaycan Tibb Universiteti
6	Azərbaycan Metabolizm Jurnalı	“Diabet Mərkəzi” MMC
7	Azərbaycan Onkologiya və Hematologiya Jurnalı	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi Milli Onkologiya Mərkəzi, Onkoloqların Elmi Cəmiyyəti
8	Azərbaycan Psixiatriya Jurnalı	Azərbaycan Psixiatriya Assosiasiyası
9	Биомедицина	Международная Экоэнергетическая Академия
10	Cərrahiyyə	Azərbaycan Cərrah və Qastroenteroloqlar Assosiasiyası
11	Qafqazın Stomatoloji Yenilikləri	Azərbaycan Stomatoloji Assosiasiyası
12	Sağlamlıq	Azərbaycan Tibb Universiteti
13	Azərbaycan Ortopediya və Travmatologiya Jurnalı	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi Elmi- Tədqiqat Ortopediya və Travmatologiya İnstitutu
14	Oftalmologiya	Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzi
15	Azərbaycan Kurortologiya, Fizioterapiya və Reabilitasiya jurnalı (tibb elmləri üzrə)	Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi Elmi Tədqiqat Tibbi Bərpa İnstitutu

16	Gənc Alimlərin Əsərləri	AMEA Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Gənc Alim, Doktorant və Magistrlər Cəmiyyəti
----	-------------------------	---

Biologiya və Aqrar elmlər üzrə

1	AMEA-nın Məruzələri	AMEA
2	AMEA-nın Xəbərləri. Biologiya elmləri seriyası	AMEA
3	Azərbaycan Aqrar Elmi	Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi
4	AMEA Botanika İnstitutunun Əsərləri	AMEA Botanika İnstitutu
5	AMEA Fiziologiya İnstitutunun və Azərbaycan Fizioloqlar Cəmiyyətinin elmi əsərlərinin külliyyatı	AMEA Fiziologiya İnstitutu
6	AMEA Genetik Ehtiyatlar İnstitutunun Əsərləri	AMEA Genetik Ehtiyatlar İnstitutu
7	AMEA Mikrobiologiya İnstitutunun Elmi Əsərləri	AMEA Mikrobiologiya İnstitutu
8	AMEA Zoologiya İnstitutunun Əsərləri	AMEA Zoologiya İnstitutu
9	Bakı Universitetinin Xəbərləri. Təbiət elmləri seriyası	Bakı Dövlət Universiteti
10	Gəncə Dövlət Universiteti. Elmi Xəbərlər (biologiya üzrə)	Gəncə Dövlət Universiteti
11	AMEA Gəncə Regional Elmi Mərkəzin Xəbərlər Məcmuəsi	AMEA Gəncə Regional Elmi Mərkəz

12	AMEA Naxçıvan Bölməsinin Xəbərləri. Təbiət və texniki elmlər seriyası	AMEA Naxçıvan Bölməsi
13	Torpaqşünaslıq və Aqrokimya	AMEA Torpaqşünaslıq və Aqrokimya İnstitutu
14	Azərbaycan Elmi Tədqiqat Əkinçilik İnstitutunun Elmi Əsərlər Məcmuəsi	Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi
15	Azərbaycan Dövlət Aqrar Universitetinin Elmi Əsərləri	Azərbaycan Dövlət Aqrar Universiteti
16	Azərbaycan Botaniklər Cəmiyyətinin Əsərləri	Azərbaycan Botaniklər Cəmiyyəti
17	Azərbaycan Genetiklər və Seleksiyaçılar Cəmiyyətinin əsərləri	Azərbaycan Genetiklər və Seleksiyaçılar Cəmiyyəti
18	Azərbaycan Zooloqlar Cəmiyyətinin Əsərləri	Azərbaycan Zooloqlar Cəmiyyəti
19	Azərbaycan Torpaqşünaslar Cəmiyyətinin Əsərləri	Azərbaycan Torpaqşünaslar Cəmiyyəti
20	Azərbaycan Bitki Fizioloqları Cəmiyyətinin Əsərləri	Azərbaycan Bitki Fizioloqları Cəmiyyəti
21	Pedaqoji Universitet Xəbərləri (biologiya elmləri üzrə)	Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
22	Mərkəzi Nəbatat Bağının Əsərləri	AMEA Mərkəzi Nəbatat Bağı
23	Elmi Əsərlər Toplusu	Azərbaycan Elmi Tədqiqat Hidrotexnika və Hidromeliorasiya İnstitutu
24	“İnsan və Biosfer” (MaB YUNESKO) Azərbaycan Milli Komitəsinin Əsərləri	“İnsan və Biosfer” (MaB YUNESKO) Azərbaycan Milli Komitəsi, YUNESKO üzrə Azərbaycan Milli Komitəsi
25	Naxçıvan Dövlət Universiteti. Elmi Əsərlər. Təbiət elmləri və tibb seriyası	Naxçıvan Dövlət Universiteti

26	Lənkəran Dövlət Universitetinin Xəbərləri. Riyaziyyat və təbiət elmləri seriyası (biologiya elmləri üzrə)	Lənkəran Dövlət Universiteti
27	Journal of Qafqaz University. Chemistry and Biology (biologiya elmləri üzrə)	Qafqaz Universiteti
28	Baytarlıq	Azərbaycan Baytar Həkimlər Assosiasiyası İctimai Birliyi
29	Gənc Alimlərin Əsərləri	AMEA Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Gənc Alim, Doktorant və Magistrlər Cəmiyyəti

Hüquq elmləri üzrə

1	AMEA-nın Məruzələri	AMEA
2	AMEA-nın Xəbərləri. Tarix, fəlsəfə və hüquq seriyası	AMEA
3	Bakı Universitetinin Xəbərləri Sosial-siyasi elmlər seriyası	Bakı Dövlət Universiteti
4	Beynəlxalq Hüquq və İnteqrasiya Problemləri	Bakı Dövlət Universiteti
5	Dirçəliş –XXI əsr	Azərbaycan Dövlət Quruculuğu və Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutu
6	Dövlət İdarəçiliyi: Nəzəriyyə və Təcrübə	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası
7	Milli Aviasiya Akademiyasının Elmi Əsərləri	Milli Aviasiya Akademiyası
8	Milli Aviasiya Akademiyasının Elmi Məcmuələri	Milli Aviasiya Akademiyası

9	Məhkəmə Ekspertizası, Kriminalistika və Kriminologiyanın aktual Məsələləri	Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi Məhkəmə Ekspertizası Mərkəzi
10	Nəqliyyat Hüququ	Milli Aviasiya Akademiyası, Azərbaycan Beynəlxalq Avtomobil Daşıyıcıları Birliyi
11	Odlar Yurdu Universitetinin Elmi və Pedaqoji Xəbərləri	Odlar Yurdu Universiteti
12	Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi
13	Journal of Qafqaz University. History, Law and Politica Sciences	Qafqaz Universiteti
14	Elmi Əsərlər	AMEA Fəlsəfə, Sosiologiya və Hüquq İnstitutu
15	Naxçıvan Dövlət Universiteti. Elmi Əsərlər. İctimai elmlər seriyası	Naxçıvan Dövlət Universiteti
16	Gənc Alimlərin Əsərləri	AMEA Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Gənc Alim, Doktorant və Magistrlər Cəmiyyəti

Tarix, Antropologiya və Siyasi elmlər üzrə

1	AMEA-nın Məruzələri	AMEA
2	AMEA-nın Xəbərləri. Tarix, fəlsəfə və hüquq seriyası	AMEA
3	Azərbaycan Arxeologiya və Etnoqrafiyası	Azərbaycan Arxeologiya və Etnoqrafiyası İnstitutu

4	Azərbaycan Arxeologiyası	Xəzər Universiteti
5	Azerbaijan and Azerbaijanis/ Азербайджан и Азербайджанцы	AMEA
6	Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyi	AMEA Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyi
7	AMEA Tarix İnstitutu. Elmi Əsərlər	AMEA Tarix İnstitutu
8	Bakı Universitetinin Xəbərləri Humanitar elmlər seriyası (tarix və antropologiya elmləri üzrə)	Bakı Dövlət Universiteti
9	Bakı Universitetinin Xəbərləri Sosial-siyasi elmlər seriyası (siyasi elmlər üzrə)	Bakı Dövlət Universiteti
10	Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbi. Elmi Əsərlər Məcmuəsi	Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbi
11	Fəlsəfə və Sosial-siyasi Elmlər	Azərbaycan Fəlsəfə və Sosial-siyasi Elmlər Assosiasiyası
12	Tarix və Onun Problemləri	Bakı Dövlət Universiteti
13	Dirçəliş –XXI əsr	Azərbaycan Dövlət Quruculuğu və Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutu
14	Dövlət İdarəçiliyi: Nəzəriyyə və Təcrübə	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası
15	AMEA Naxçıvan Bölməsinin Xəbərləri. İctimai və humanitar elmlər seriyası	AMEA Naxçıvan Bölməsi
16	Pedaqoji Universitet Xəbərləri (tarix elmləri üzrə)	Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
17	Naxçıvan Dövlət Universiteti Elmi Əsərlər. İctimai elmlər seriyası	Naxçıvan Dövlət Universiteti
18	Hərbi Bilik Azərbaycan Respublikası	Müdafiə Nazirliyi

19	Lənkəran Dövlət Universitetinin Xəbərləri. Humanitar elmlər seriyası (tarix elmləri üzrə)	Lənkəran Dövlət Universiteti
20	Odlar Yurdu Universitetinin Elmi və Pedaqoji Xəbərləri	Odlar Yurdu Universiteti
21	Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi
22	Tarix, İnsan və Cəmiyyət (tarix elmləri üzrə)	Bakı Pedaqoji Kadrların İxtisasartırma və Yenidən Hazırlanma İnstitutu
23	AMEA Şərqşünaslıq İnstitutu. Elmi Araşdırmalar	AMEA Şərqşünaslıq İnstitutu
24	Gəncə Dövlət Universiteti. Elmi Xəbərlər (tarix elmləri üzrə)	Gəncə Dövlət Universiteti
25	Elmi Əsərlər (siyasi elmlər üzrə)	AMEA Fəlsəfə, Sosiologiya və Hüquq İnstitutu
26	Caucasus International (ingilis dilində)	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Strateji Araşdırmalar Mərkəzi və Avrasiya Bilim Adamları Dərnəyi
27	Strateji Təhlil	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Strateji Araşdırmalar Mərkəzi
28	Beynəlxalq hüquq və integrasiya problemləri (siyasi elmlər üzrə)	Bakı Dövlət Universiteti
29	Sivilizasiya	Bakı Avrasiya Universiteti
30	Geostrategiya	“Kaspi” Geosiyasi Araşdırmalar Mərkəzi

31	Gənc Alimlərin Əsərləri	AMEA Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Gənc Alim, Doktorant və Magistrlər Cəmiyyəti
----	-------------------------	---

Fəlsəfə, Sosiologiya və Psixologiya elmləri üzrə

1	AMEA-nın Məruzələri	AMEA
2	AMEA-nın Xəbərləri. Humanitar elmlər seriyası (psixologiya elmləri üzrə)	AMEA
3	AMEA-nın Xəbərləri. Tarix, fəlsəfə və hüquq seriyası (fəlsəfə elmləri üzrə)	AMEA
4	Bakı Universitetinin Xəbərləri. Sosial-siyasi elmlər seriyası	Bakı Dövlət Universiteti
5	Bakı Slavyan Universitetinin Elmi əsərləri. İctimai-siyasi elmlər seriyası (sosiologiya və psixologiya elmləri üzrə)	Bakı Slavyan Universiteti
6	Naxçıvan Dövlət Universiteti. Elmi Əsərlər. Humanitar elm- lər seriyası (psixologiya elmləri üzrə)	Naxçıvan Dövlət Universiteti
7	Naxçıvan Dövlət Universiteti. Elmi Əsərlər. İctimai elmlər seriyası (fəlsəfə elmləri üzrə)	Naxçıvan Dövlət Universiteti
8	Dirçəliş –XXI əsr (sosiologiya və psixologiya elmləri üzrə)	Azərbaycan Dövlət Quruculuğu və Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutu

9	Dövlət İdarəçiliyi: Nəzəriyyə və Təcrübə	Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət İdarəçilik Akademiyası
10	Şərq Fəlsəfəsi Problemləri (fəlsəfə elmləri üzrə)	AMEA Fəlsəfə, Sosiologiya və Hüquq İnstitutu
11	Bakı Dövlət Universitetinin İlahiyyat Fakültəsinin Elmi Məcmuəsi (fəlsəfə və psixologiya elmləri üzrə)	Bakı Dövlət Universiteti
12	Fəlsəfə və Sosial –siyasi Elmlər	Azərbaycan Fəlsəfə və Sosial-siyasi Elmlər Assosiasiyası
13	Mədəniyyət Dünyası (fəlsəfə və psixologiya elmləri üzrə)	Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti
14	Psixologiya Jurnalı (psixologiya elmləri üzrə)	Bakı Dövlət Universiteti
15	Azərbaycan Dillər Universiteti. Elmi Xəbərlər (psixologiya elmləri üzrə)	Azərbaycan Dillər Universiteti
16	Elmi Əsərlər	AMEA Fəlsəfə, Sosiologiya və Hüquq İnstitutu
17	Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyasının Elmi Xəbərləri (psixologiya elmləri üzrə)	Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyası
18	Dövlət və Din (dinşünaslıq, dinin tarixi və fəlsəfəsi ixtisasları üzrə)	Azərbaycan Respublikasının Dini Qurumlarla İş üzrə Dövlət Komitəsi
19	Pedaqoji Universitet Xəbərləri (psixologiya elmləri üzrə)	Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
20	AMEA Şərqşünaslıq İnstitutu. Elmi Araşdırmalar (dinşünaslıq, dinin tarixi və fəlsəfəsi ixtisasları üzrə)	AMEA Şərqşünaslıq İnstitutu

21	Azərbaycan Respublikası Təhsil Problemləri İnstitutu. Elmi Əsərlər (psixologiya elmləri üzrə)	Azərbaycan Respublikası Təhsil Problemləri İnstitutu
22	Geostrategiya (fəlsəfə və sosiologiya elmləri üzrə)	“Kaspi” Geosiyasi Araşdırmalar Mərkəzi
23	Bakı Qızlar Universitetinin Elmi Əsərləri (psixologiya və sosiologiya elmləri üzrə)	Bakı Qızlar Universiteti
24	Sivilizasiya (fəlsəfə və sosiologiya elmləri üzrə)	Bakı Avrasiya Universiteti
25	Gənc Alimlərin Əsərləri	AMEA Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Gənc Alim, Doktorant və Magistrlər Cəmiyyəti

Pedaqogika elmləri üzrə

1	AMEA-nın Məruzələri	AMEA
2	AMEA-nın Xəbərləri. Humanitar elmlər seriyası	AMEA
3	Azərbaycan Respublikası Təhsil Problemləri İnstitutu. Elmi Əsərlər	Azərbaycan Respublikası Təhsil Problemləri İnstitutu.
4	Pedaqoji Universitet Xəbərləri	Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
5	Bakı Universitetinin Xəbərləri. Sosial-siyasi elmlər seriyası	Bakı Dövlət Universiteti
6	Bakı Slavyan Universitetinin Elmi əsərləri. İctimai-siyasi elmlər seriyası	Bakı Slavyan Universiteti

7	Naxçıvan Dövlət Universiteti. Elmi Əsərlər. Humanitar elmlər seriyası	Naxçıvan Dövlət Universiteti
8	Odlar Yurdu Universitetinin Elmi və Pedaqoji Xəbərləri	Odlar Yurdu Universiteti
9	Azərbaycan Müəllimlər İnstitutunun Xəbərləri	Azərbaycan Müəllimlər İnstitutu
10	Naxçıvan Müəllimlər İnstitutunun Xəbərləri	Naxçıvan Müəllimlər İnstitutu
11	Heydər Əliyev adına Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbi. Elmi Əsərlər Məcmuəsi	Heydər Əliyev adına Azər- baycan Ali Hərbi Məktəbi
12	Fizika, Riyaziyyat və İnformatika Tədrisi	Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
13	Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyaşının Elmi Xəbərləri	Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyası
14	Dil və ədəbiyyat	Azərbaycan Dillər Universiteti
15	Mədəni həyat Azərbaycan Respublikası	Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi
16	Tarix, İnsan və Cəmiyyət (təlim və tərbiiyənin nəzəriyyəsi və metodikası (tarixin tədrisi metodikası) ixtisası üzrə)	Bakı Pedaqoji Kadrların İxtisasartırma və Yenidən Hazırlanma İnstitutu
17	Təhsildə İKT	Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
18	Gəncə Dövlət Universiteti. Elmi Xəbərlər	Gəncə Dövlət Universiteti
19	Azərbaycan Dillər Universiteti. Elmi Xəbərlər	Azərbaycan Dillər Universiteti
20	Humanitar Elmlərin Öyrənilmə- sinin Aktual Problemləri	Bakı Slavyan Universiteti
21	Kimya məktəbdə	Azərbaycan Respublikası Təhsil Problemləri İnstitutu

22	Bakı Qızlar Universitetinin Elmi Əsərləri	Bakı Qızlar Universiteti
23	Azərbaycan dili və ədəbiyyatının tədrisi	Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
24	Azərbaycan məktəbi	Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
25	Məktəbəqədər və ibtidai təhsil	Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
26	Ali təhsil və cəmiyyət	Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
27	Gənc Alimlərin Əsərləri	AMEA Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Gənc Alim, Doktorant və Magistrlər Cəmiyyəti

Filologiya elmləri üzrə

1	AMEA-nın Məruzələri	AMEA
2	AMEA-nın Xəbərləri. Humanitar elmlər seriyası	AMEA
3	AMEA Şərqşünaslıq İnstitutu. Elmi Araşdırmalar	AMEA Şərqşünaslıq İnstitutu
4	Azərbaycan Dillər Universiteti. Elmi Xəbərlər	Azərbaycan Dillər Universiteti
5	Bakı Universitetinin Xəbərləri. Humanitar elmlər seriyası	Bakı Dövlət Universiteti
6	Bakı Slavyan Universitetinin Elmi Əsərləri. Dil və ədəbiyyat seriyası	Bakı Slavyan Universiteti
7	Naxçıvan Dövlət Universiteti. Elmi Əsərlər. Humanitar elmlər seriyası	Naxçıvan Dövlət Universiteti
8	Gəncə Dövlət Universiteti. Elmi Xəbərlər	Gəncə Dövlət Universiteti

9	Azərbaycan	Azərbaycan Yazıçılar Birliyi
10	Dədə Qorqud Jurnalı (folklorşünaslıq ixtisası üzrə)	AMEA Folklor İnstitutu
11	Dil və ədəbiyyat	Bakı Dövlət Universiteti
12	Dilçilik İnstitutunun Əsərləri	AMEA Dilçilik İnstitutu
13	Filologiya Məsələləri	AMEA Əlyazmalar İnstitutu
14	Ədəbiyyat Məcmuəsi (Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutunun Elmi Əsərləri)	AMEA Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutu
15	Humanitar Elmlərin Öyrənilməsinin Aktual Problemləri	Bakı Slavyan Universiteti
16	Dil və ədəbiyyat	Azərbaycan Dillər Universiteti
17	Risalə	AMEA Nizami Gəncəvi adına Milli Azərbaycan Ədəbiyyatı Muzeyi
18	Türkologiya	AMEA Dilçilik İnstitutu
19	AMEA Naxçıvan Bölməsinin Xəbərləri. İctimai və humanitar elmlər seriyası	AMEA Naxçıvan Bölməsi
20	Terminologiya Məsələləri	AMEA Terminologiya Komissiyası
21	Tağıyev Oxuları	Bakı Slavyan Universiteti
22	Azərbaycan Şifahi Xalq Ədəbiyyatına Dair Tədqiqlər (folklorşünaslıq ixtisası üzrə)	AMEA Folklor İnstitutu
23	Şərq Filologiyası Məsələləri	AMEA Şərqşünaslıq İnstitutu
24	Pedaqoji Universitet Xəbərləri	Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
25	Ədəbi Əlaqələr	AMEA Nizami adına Ədəbiyyat İnstitutu
26	Odlar Yurdu Universitetinin Elmi və Pedaqoji Xəbərləri	Odlar Yurdu Universiteti

27	Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi
28	Lənkəran Dövlət Universitetinin Xəbərləri. Humanitar elmlər seriyası	Lənkəran Dövlət Universiteti
29	Sumqayıt Dövlət Universiteti. Elmi Xəbərlər	Sumqayıt Dövlət Universiteti
30	Tədqiqlər	AMEA Dilçilik İnstitutu
31	Azərbaycanda xarici dillər	Professor F. İ. Veysəlli
32	Axtarışlar	AMEA Naxçıvan Bölməsi İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat İnstitutu
33	Sivilizasiya	Bakı Avrasiya Universiteti
34	Bakı Qızlar Universitetinin Elmi Əsərləri	Bakı Qızlar Universiteti
35	Gənc Alimlərin Əsərləri	AMEA Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Gənc Alim, Doktorant və Magistrlər Cəmiyyəti
36	İpək yolu	Azərbaycan Universiteti

Sənətsünaslıq və Memarlıq üzrə

	AMEA-nın Məruzələri	AMEA
	AMEA-nın Xəbərləri. Humanitar elmlər seriyası	AMEA
	Azerbaijan and Azerbaijanis/ Азербайджан и Азербайджанцы	AMEA
	Qobustan	Azərbaycan Yazıçılar Birliyi

	Mədəniyyət Dünyası	Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti
	Musiqi Dünyası (sənətşünaslıq üzrə)	Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqı, Bakı Musiqi Akademiyası
	Şərq Ölkələri Beynəlxalq Memarlıq Akademiyası, AMEA Şərq Ölkələri Memarlıq, Şəhərsalma Tarixi və Bərpa Şöbəsi. Toplu	Beynəlxalq Memarlıq Akademiyası, AMEA Memarlıq, Şəhərsalma Tarixi və Bərpa Şöbəsi
	Urbanizm	Azərbaycan Urbanistlər Cəmiyyəti, Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti, İpək Yolu Ölkələrinin Beynəlxalq Urbanistlər Assosiasiyası, Azərbaycan Memarlar İttifaqı, Şərq Ölkələri Beynəlxalq Memarlıq Akademiyası
	İncəsənət və Mədəniyyət Problemləri	AMEA Memarlıq və İncəsənət İnstitutu
	Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universitetinin Elmi Əsərləri (memarlıq üzrə)	Azərbaycan Memarlıq və İnşaat Universiteti
	Naxçıvan Dövlət Universiteti. Elmi Əsərlər. Humanitar elmlər seriyası	Naxçıvan Dövlət Universiteti
	Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universitetinin Elmi Əsərləri	Azərbaycan Dövlət Mədəniyyət və İncəsənət Universiteti
	Konservatoriya (sənətşünaslıq üzrə)	Azərbaycan Milli Konservatoriyası
	Mədəni həyat	Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

	Simurq	“Simurq” Azərbaycan Mədəniyyət Assosiasiyası
	Naxçıvan	Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi
	Fokus (Analitik kino jurnalı) (sənətsünaslıq üzrə)	Azərbaycan Gənc Film İstehsalçıları Assosiasiyası
	Müasir mədəniyyətsünaslıq	Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi
	Təsviri və Dekorativ-Tətbiqi Sənət Məsələləri (sənətsünaslıq Azərbaycan üzrə)	Respublikası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Azərbaycan Xalçası və Xalq Tətbiqi Sənəti Dövlət Muzeyi
	Azərbaycan Arxeologiya və Etnoqrafiyası	AMEA Arxeologiya və Etnoqrafiyası İnstitutu
	Axtarışlar (sənətsünaslıq üzrə)	AMEA Naxçıvan Bölməsi İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat İnstitutu
	Azərbaycan xalçaları (sənətsünaslıq üzrə)	Professor V. A. Muradov
	Harmoniya (sənətsünaslıq üzrə)	Professor T. A. Məmmədov
	Sivilizasiya (sənətsünaslıq üzrə)	Bakı Avrasiya Universiteti
	Gənc Alimlərin Əsərləri	AMEA Gənclərin İntellektual İnkişaf Mərkəzi, Azərbaycan Respublikası Gənclər və İdman Nazirliyi, Azərbaycan Gənc Alim, Doktorant və Magistrlər Cəmiyyəti

Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövrü elmi nəşrlərin siyahısına əlavə

1. Beynəlxalq elmi ictimaiyyət tərəfindən birmənalı şəkildə nüfuzlu hesab edilən xarici elmi jurnallar.

Qeyd: Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası Web of Science bazasının (www.thomsonreuters.com) üç sitatgətirmə sistemindən hər hansı birinə daxil olan jurnalları birmənalı şəkildə nüfuzlu xarici elmi jurnallar hesab edir:

— Science Citation Index Expanded (dəqiq, təbiət və texniki elmlər üzrə baza);

— Social Science Citation Index (sosial elmlər üzrə baza);

— Arts and Humanities Citation Index (incəsənət və humanitar elmlər üzrə baza).

2. Gənc tədqiqatçıların AMEA və Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi tərəfindən təşkil olunmuş respublika elmi konfranslarının materialları.

3. Beynəlxalq və respublika miqyaslı simpozium, elmi konfrans və digər mühüm elmi tədbirlərin materialları. Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövrü elmi nəşrlər qarşısında qoyulan tələblər Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası rəyasət heyətinin 2010-cu il 30 aprel tarixli iclasında (protokol №10-R) “Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövrü elmi nəşrlər qarşısında qoyulan tələblər” təsdiq edilmiş və bu məsələ ilə bağlı dövrü elmi nəşrlərin baş redaktorlarının iştirakı ilə keçirilmiş elmipraktik seminarda qeyd olunan faydalı tövsiyələr nəzərə alınmışdır.

1. Dövrü elmi nəşr Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyində dövlət qeydiyyatından keçməlidir.

2. Dövrü elmi nəşr Beynəlxalq Standart Seriya Nömrəsi (ISSN) almalıdır. Əgər dövrü elmi nəşrin elektron variantı varsa, onda o da qeydiyyatdan keçərək E-ISSN kodu almalı və internetdə yerləşdirilməlidir.

3. Dövrü elmi nəşrin internetdə saytı olmalı və onun “onli-

ne” olaraq məqalə qəbul etmək imkanı olmalıdır.

4. Dövri elmi nəşrin təsisçisi və ya təsisçiləri aydın şəkildə qeyd olunmalıdır.

5. Dövri elmi nəşrin redaksiya heyəti olmalıdır. Müxtəlif elm sahələri üzrə məqalələr dərc edən dövri elmi nəşrdə hər bir elm sahəsinin ayrıca redaktoru, redaksiya heyəti, uyğun elm sahələri üzrə mütəxəssislərdən ibarət anonim rəyçiləri olmalı və bu rəyçilər siyahısının anonimliyi dövri elmi nəşrin redaksiya heyəti tərəfindən qorunmalıdır. Redaksiya heyətinin üzvləri dövri elmi nəşrin profilinə uyğun görkəmli mütəxəssislərdən ibarət olmalı və onların redaksiya heyətinə daxil edilməsi üçün yazılı razılığı olmalıdır. Dövrü elmi nəşrdə redaksiya heyəti üzvlərinin hər birinin adı (tam şəkildə), elmi titulu, elmi dərəcəsi və elmi adı qeyd olunmalıdır.

6. Məqalələr anonim rəyçilərin gizli rəyindən sonra sahə redaktoru və ya redaksiya heyətinin mütəxəssis üzvlərindən biri tərəfindən çapa tövsiyə və ya təqdim olunmalıdır. Məqalənin sonunda onu çapa təqdim edən sahə redaktorunun və ya redaksiya heyəti üzvünün adı (tam şəkildə), onun elmi titulu, elmi dərəcəsi və elmi adı qeyd olunmalıdır. Təqdim olunan məqalənin dərc olunmasından imtina edildiyi halda dövri elmi nəşrin redaksiyası yazılı şəkildə müəllifə əsaslandırılmış imtina cavabı göndərməlidir.

7. Dövri elmi nəşrin redaksiyası Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası ekspert şuralarının sorğularına cavab olaraq tələb olunan məqalənin dərc olunmasına dair verilmiş rəyləri vaxtında təqdim etməlidir.

8. Ali təhsil müəssisəsi və ya elmi müəssisə tərəfindən nəşr olunan dövri elmi nəşr müəssisənin elmi fəaliyyət istiqamətlərinə, yüksək ixtisaslı elmi kadr potensialına, mövcud elmi infrastrukturuna, elmi tədqiqat və mütəxəssis hazırlığı istiqamətinə və s. uyğun olmalıdır.

9. Dövri elmi nəşr öz profilinə uyğun məqalələri dərc etməlidir. Əgər dövri elmi nəşr müxtəlif elm sahələri üzrə məqalələr dərc edirsə, onda dövri elmi nəşrdə bölmələr olmalıdır: məsələn, riyaziyyat, fizika, astronomiya və s. yaxud ədəbiyyatşünaslıq, dilçilik və s.

10. Dövri elmi nəşrdə onun dövriliyi göstərməli və gözlə-

nilməlidir. Dövri elmi nəşrə 1-2, 3-4, 3-5 kimi nömrələr qoymağa icazə verilmir.

11. Dövri elmi nəşrin redaksiyasının poçt ünvanı, telefon nömrəsi, elektron poçt ünvanı göstərilməlidir.

12. Dövri elmi nəşrin formatı jurnal formatında olmalı və 250x180 mm-dən kiçik olmamalıdır.

13. Dövri elmi nəşr, elm sahələrinə uyğun olaraq, aşağıdakı beynəlxalq xülasələndirmə və indeksləndirmə sistemlərindən ən azı birinə daxil olmalıdır: Web of Science, Chemical Abstracts, Current Abstracts, CAB Abstracts, Computer and Control Abstracts, Physics Abstracts, BIOSIS/Biological Abstracts, Historical Abstracts, Sociological Abstracts, Geological Abstracts, SCOPUS, Web of Knowledge, Astrophysics, Pub Med, Mathematics, Springer, Agris, Index Copernicus, AGRICOLA, GEOBASE, EBSCOhost, Mathematical Reviews, Zentralblatt Math, Index Veterinarius, ABI/Inform, ANBAR, COREJ,

Business Periodical Index, Philosopher's Index, Science Citation Index Expanded, Arts and Humanities Citation Index, Social Sciences Citation Index, INSPEC, EMBASE, SPIN, Electrical and Electronics Index, Energy Research Abstracts, Current Physics Index, GeoRef və s.

14. Dövri elmi nəşrin hər hansı bir nömrəsində və ya onun adında dövri elmi nəşr redaksiyasının əvvəlcədən müəyyən etdiyi yalnız bir seriyanı göstərməyə icazə verilir.

15. Dövri elmi nəşrdə “müəlliflərin mövqeyi redaksiyanın mövqeyi ilə üst-üstə düşməyə bilər” kimi ifadələrə rast gəlinəndə həmin dövri elmi nəşrin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının “Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövri elmi nəşrlərin siyahısı”ndan çıxarılması məsələsinə baxılır.

16. Məqalələr dövri elmi nəşrin təsis sənədlərində qeyd edilmiş dildə və ya dillərdə (məsələn, Azərbaycan, ingilis və rus dillərində) dərc oluna bilər. Xarici dildə məqalələr dərc edən dövri elmi nəşrin redaksiya heyəti üzvlərinin sırasında dərc olunan məqalənin aid olduğu elm sahəsi üzrə xarici dili bilən tanınmış mütəxəssis olmalıdır.

17. Dövri elmi nəşr hansı dillərdə məqalə dərc edirsə, həmin dillərin hər birində məqalə müəllifləri üçün qaydalar verilməlidir.

18. Dövri elmi nəşrdə baxılan elm və ya texnologiya sahəsində qabaqcıl olan dünya ölkələrindən daxil olan məqalələrin çapına yer verilməlidir.

19. Məqalələrin mətnləri Times New Roman-12 şrifti ilə (məsələn, Azərbaycan dilində latın əlifbası, rus dilində kiril əlifbası, ingilis dilində ingilis əlifbası ilə) 1 intervalla çap olunmalıdır.

20. Hər bir məqalə yeni səhifədə verilməli və səhifənin yuxarısında dövri elmi nəşrin adını, ilini, cildini, sayını, məqalənin başlanğıc və son səhifələrini bildirən başlıq olmalıdır.

21. Məqalədə müəllif(lər)in işlədiyi müəssisə(lər) və həmin müəssisənin (müəssisələrin) ünvan(lar)ı, müəllif(lər)in elektron poçt ünvan(lar)ı göstərilməlidir.

22. Elmi məqalənin sonunda elm sahəsinin və məqalənin xarakterinə uyğun olaraq, müəllif(lər)in gəldiyi elmi nəticə, işin elmi yeniliyi, tətbiqi əhəmiyyəti, iqtisadi səmərəsi və s. aydın şəkildə verilməlidir.

23. Məqalənin mövzusu ilə bağlı elmi mənbələrə istinadlar olmalıdır. Məqalənin sonunda verilən ədəbiyyat siyahısı ya istinad olunan ədəbiyyatların mətnində rast gəlinədiyi ardıcılıqla (məsələn, [1] və ya [1,s.119] kimi işarə olunmalı) ya da əlifba ardıcılığı ilə nömrələnməlidir. Eyni ədəbiyyata mətndə başqa bir yerdə təkrar istinad olunarsa, onda istinad olunan həmin ədəbiyyat əvvəlki nümrə ilə göstərilməlidir.

24. Ədəbiyyat siyahısında verilən hər bir istinad haqqında məlumat tam və dəqiq olmalıdır. İstinad olunan mənbənin biblioqrafik təsviri onun növündən (monoqrafiya, dərslik, elmi məqalə və s.) asılı olaraq verilməlidir. Elmi məqalələrə, simpozium, konfrans və digər nüfuzlu elmi tədbirlərin materiallarına və ya tezislərinə istinad edərkən məqalənin, məruzənin və ya tezisnin adı göstərilməlidir. İstinad olunan mənbənin biblioqrafik təsviri verilərək Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasının “Dissertasiyaların tərtibi qaydaları” barədə qüvvədə olan təlimatının “İstifadə edilmiş ədəbiyyat” bölməsinin 10.2-10.4.6 tələbləri əsas götürülməlidir.

25. Məqalənin sonundakı ədəbiyyat siyahısında son 5-10

ilin elmi məqalələrinə, monoqrafiyalarına və digər etibarlı mənbələrində üstünlük verilməlidir.

26. Dərc olunduğu dildən əlavə başqa iki dildə məqalənin xülasəsi verilməlidir. Məqalələnin müxtəlif dillərdə olan xülasələri bir-birinin eyni olmalı və məqalənin məzmununa uyğun olmalıdır. Məqalədə müəllifin və ya müəlliflərin gəldiyi elmi nəticə, işin elmi yeniliyi, tətbiqi əhəmiyyəti və s. xülasədə yığcam şəkildə öz əksini tapmalıdır. Xülasələr elmi və qramatik baxımdan ciddi redaktə olunmalıdır. Hər bir xülasədə məqalənin adı, müəllifin və ya müəlliflərin tam adı göstərilməlidir.

27. Hər bir məqalədə UOT indekslər və ya PACS tipli kodlar və açar sözlər göstərilməlidir. Açar sözlər üç dildə (məqalənin və xülasələrin yazıldığı dillərdə) verilməlidir.

28. Məqalənin redaksiyaya daxil olma, təkrar işlənməyə göndərilmə və çapa qəbul olunma tarixləri sonda göstərilməlidir.

29. Dövri elmi nəşrin redaksiyası məqalənin dərc olunması ilə əlaqədar olaraq müəllif və ya müəlliflərin razılığını, göndərilən məqalənin əvvəllər dərc olunmadığını (məqalənin tezis şəklində dərc olunmuş variantı istisna olmaqla), məqalənin hər hansı bir dildəki variantının eyni zamanda digər dövri elmi nəşrlərə göndərilmədiyini və məqalə ilə bağlı elmi-tədqiqat işinin hansı müəssisədə yerinə yetirildiyini əks etdirən anket hazırlamalıdır. Bu anketi müəllif(lər) imzalayıb redaksiyaya göndərməli və ya dövri elmi nəşrin saytına daxil olub anketin elektron variantını doldurmalı və onu elektron təsdiqləməlidir(lər).

30. Elmi jurnallarda “əvvəli ötən saylarımızda”, “ardı növbəti nömrədə” adı altında seriya məqalələrin dərc olunmasına icazə verilmir.

31. Dövri elmi nəşrin əvvəlki nömrələrində dərc olunmuş məqalələrdə rast gəlinən ciddi səhvlər və ya texniki qüsurlara dair düzəliş və qeydlər elmi nəşrin növbəti nömrələrindən birində müəllif(lər) tərəfindən yenidən verilə bilər. Bu halda əvvəlki məqalə ilə “DÜZƏLİŞ” bölməsində verilən məqalənin adı eyni olmalıdır.

32. Plagiatlıq faktı aşkar edilən məqalələri dərc edən dövri elmi nəşrin redaksiyasına Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən ciddi xəbərdarlıq edilir və bu faktlara təkrar rast gəlinəndə həmin

dövri elmi nəşrin Ali Attestasiya Komissiyasının müəyyən etdiyi “Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövri elmi nəşrlərin siyahısı”ndan çıxarılması məsələsinə baxılır.

33. Dövri elmi nəşrin zəruri nüsxələri, ixtisaslara uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların avtoreferatlarının göndərildiyi təşkilatlara, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasına göndərilməlidir. Elmi nəşrin hər bir nömrəsinin nəzərdə tutulmuş kitabxanalardan hər birinə göndərilən nüsxələrinin sayı ikidən az olmamalıdır.

34. Dövri elmi nəşrin minimal tirajı müəyyən edilərkən 33-cü bəndin tələbləri nəzərə alınmalıdır.

35. Dövri elmi nəşrin redaksiyasına doktorant və dissertantlardan həmin elmi nəşrdə məqalələrin dərc olunması üçün rüsum alınmasına icazə verilmir.

36. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyası tərəfindən keçirilən növbəti monitoring nəticəsində yuxarıdakı tələbləri ödəməyən dövri elmi nəşrlərin “Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövri elmi nəşrlərin siyahısı”ndan çıxarılması məsələsinə baxılır.

Qeyd:

Yeni dövri elmi nəşrin və ya son siyahıya daxil edilməmiş dövri elmi nəşrin “Azərbaycan Respublikasında dissertasiyaların əsas nəticələrinin dərc olunması tövsiyə edilən dövri elmi nəşrlərin siyahısı”na daxil edilməsi üçün həmin dövri elmi nəşrin son on iki ay ərzindəki axırını iki nömrəsi müəssisə rəhbərinin və ya baş redaktorun müraciət məktubu ilə birlikdə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Ali Attestasiya Komissiyasına təqdim edilməlidir.

İMPAKT FAKTOR

Əgər biz elmi nəşrlərin qiymətləndirilməsindən danışsaq, ilk növbədə, qeyd etməliyəm ki, hazırda bütün dünyada impakt-faktor məsələsinə 2 cür yanaşma mövcuddur: kəmiyyət və keyfiyyət.

İmpakt-faktor hər hansı elmi məqaləyə olunan istinadların sayından asılı olaraq onun əhəmiyyətlik dərəcəsidir. Konkret desək, impakt-faktor hər hansı bir jurnalda dərc olunmuş məqaləyə digər alimlər tərəfindən nə qədər istinad olunmasıdır. İmpakt-faktor rəqəmlərlə qiymətləndirilir. Qiymətləndirmələr 0-dan başlayaraq sonsuzluğa qədər davam edə bilər. Bu işə dərc olunan məqalələrin əhəmiyyətliliyindən asılı olaraq dəyişir. Yüksək impakt-faktor almaq, əlbəttə ki, elmi məqalənin dərc olunduğu jurnalın, eləcə də elmi məqalənin müəllifinin xidmətidir.

Elmi məqalələrin keyfiyyət qiymətləndirilməsinə gəldikdə isə burada beynəlxalq prinsiplər mövcuddur. Jurnalın fəaliyyətinin təşkili prosesləri bu prinsiplərlə qiymətləndirilir. Jurnalın redaksiya heyətinə kimlər daxildir, onlar hansı ölkələrdən gəlirlər, hansı ixtisasları var. Məsələn, mənim rəhbərlik etdiyim jurnalda 25 ölkədən olan 30 əməkdaş var. Onlar Avstraliya və Cənubi Amerika da daxil olmaqla bütün kontinentləri təmsil edirlər. Sonra jurnalın redaktoru yoxlanılır, çünki hər hansı elmi məqalənin dərc olunması və ya olunmaması onun qərarından asılıdır. Daha sonra lisenziya məsələlərinə baxılır. Eləcə də jurnalın Web-səhifəsinə diqqət yetirilir. Saytın hansı vəziyyətdə olması çox əhəmiyyətli məqamdır. Məqalələr saytda necə yerləşdirilib, onlara neçə dəfə istinad olunub, məqalənin yalnız annotasiya hissəsini və yaxud tam mətni yüklənilib, saytda məqalələr hansı intensivliklə yerləşdirilib – bütün bunlar nəzərə alınır. Jurnalın nə dərəcədə sərbəst fəaliyyət göstərməsi də qiymətləndirilir. Və beləliklə də bütün bu nüanslar – məqalələrin redaktə olunması, lisenziyalasdırmanın keyfiyyətini nəzərə alan faktorlar ayrı-ayrı mütəxəssislərdən təşkil olunmuş xüsusi qruplar tərəfindən yoxlanılır. Bu qruplar isə “Web of Science”, “Scopus” kimi portallarda, eləcə də milli, məsələn, Rusiyadakı “RİNÜ” kimi verilənlər bazalarının hər birində vardır.

Elmi İnformasiya İnstitutunda (Institute for Scientific In-

formation, ISI) jurnalın vacibliyinin kəmiyyət göstəricisi – impakt faktor (İF) hesablanır. Y.Qarfildin təklif etdiyi impakt faktorun hesablanması 3 illik dövrə əsaslanır. Jurnalın statusu cari ildə jurnala gələn istinadların sayının ötən 2 il ərzində həmin jurnalda çap edilmiş məqalələrin sayına nisbəti ilə təyin edilir. Aşağıdakı düstur jurnalının ilindəki impakt faktorunu hesablamağa imkan verir:

$$IF(v, t) = \frac{\sum_j c(v, v_j, t)}{n(v, t-1) + n(v, t-2)}$$

burada, $c(v, v_j, t)$ - t ilində v_j jurnalından v jurnalında əvvəlki iki ildə ($t-1$ və $t-2$ illərində) çap olunmuş məqalələrə olan istinadların sayıdır; $n(v, t)$ - t ilində v jurnalında çap edilmiş məqalələrin ümumi sayıdır.

Qeyd edək ki, elmi məqalələr yox, onun dərc olunduğu jurnallar impakt-faktorlu hesab olunur. Əgər siz “Scopus”a daxil olursunuzsa, o sizə impakt-faktorlu jurnallar barədə statistikanı verir. Bu, o deməkdir ki, siz jurnal sahibi olaraq bu işlə şəxsən məşğul olmayacaqsınız. Sizin əvəzinizə bu işi müraciət etdiyiniz istinad bazası yerinə yetirəcək.

Beynəlxalq aləmdə hər hansı bir jurnalın impakt-faktoru məqalələrə olunan istinadların sayının məqalələrin sayına olan nisbəti ilə müəyyən edilir. İmpakt-faktor bir kriteriyadır, böyük və ya kiçik. Hər bir elmi jurnalın impakt-faktoru var. Məsələn, bir jurnalda impakt-faktor 0.1, digərində isə 2 ola bilər. Sual onun necə hesablanmasıdır. Bunu isə istinad bazası yerinə yetirir. Çünki impakt-faktoru məhz istinad bazası müəyyən edir. Bu işlə siz məşğul olursunuz. İmpakt-faktor, öncə qeyd etdiyim kimi, ilk növbədə hər hansı jurnala edilən istinadların sayıdır. “Thomson Reuters”, “Scopus” və ya Rusiyanın “РИЦ” milli istinad bazasına daxil olmaq isə uyğun olaraq redaktə və lisenziyalasdırma kimi digər proseslərin keyfiyyət səviyyəsidir. Tutaq ki, “Scopus” kimi çox tanınmış verilənlər bazasında təmsil olunsa, lakin çox aşağı impakt-faktora malik ola bilərsiniz. Məsələn, Rusiyada psixologiya və fizikaya dair elmi jurnallar var ki, onlar “Thomson Reuters”ə, “Scopus”a daxil deyil, lakin onların külli miqdarda oxucuları, çox yüksək impakt-faktorları var.

Çünkü bu jurnallarda məşhur insanlar, alimlər çıxış edir. Bu jurnallara tez-tez istinad edirlər. Bu jurnalları mühəndislər, həkimlər, digər ixtisas sahibləri oxuyur. Digər tərəfdən də bu jurnallar ingilis dilində yox, rus dilində çap olunur, onlar yalnız Rusiyada yayılır. Lakin məsələ ondadır ki, onlara istinadlar çoxdur, həm Rusiyada, həm də xaricdə. Tutaq ki, sizin məqalə Rusiya jurnallarının birində çap olundu, lakin bu jurnal yuxarıda adıçəkilən verilənlər bazasında təmsil olunmur. Bu o demək deyil ki, bu jurnalın impakt-faktoru yoxdur, əksinə, deyək ki, həm “Thomson Reuters”, həm də “Scopus” və digərlərin verilənlər bazasına daxil olan jurnallar da bu məqalələrə istinad edirlər. Beləliklə də jurnalın qiymətini, əhəmiyyətini oxucu müəyyənləşdirir. Məhz bu, elə impakt-faktor deməkdir. Məsələn, tutaq ki, qarşınızda əşya var. Onu iki tərəfdən qiymətləndirmək, müqayisə etmək lazımdır, onun qalın və nazikliyini, böyük və kiçikliyini. Böyük-kiçiklik impakt-faktordur, qalın və ya naziklik isə “Thomson Reuters”, “Scopus” və digər verilənlər bazasına daxil olmaq deməkdir. Buraya daxil olmadan yüksək impakt-faktor almaq və ya daxil olaraq aşağı impakt-faktor almaq olar. Bütün bunlar kəsişməyən məqamlardır. İmpakt-faktor sadəcə sizin jurnalda çap olunan elmi məqalələrə nə qədər müntəzəm istinad olunmanı göstərir.

TOEFL VƏ IELTS NƏDİR?

TOEFL və **IELTS** ... Bunların fərqi nədir? Ümumiyyətlə fərq varmı? Hansı daha üstündür? Və sairə suallara cavab tapaq.

TOEFL (ingilis dilində Test of English as a Foreign Language – Xarici Dil Qismində İngilis dili Testi deməkdir)

IELTS — (Beynəlxalq İngilis dili İmtahanı sistemi)

ABŞ və digər ingilis dilli ölkələrdəki universitetlərdə təhsil almaq üçün əvvəlcə İngilis dili imtahanlarından keçmək lazımdır. Bir çox Amerika kollec və universitetləri iki testdən birini və ya hər ikisinin nəticələrini qəbul edir. Bu imtahanlardan biri “İngilis dili xarici dil qismində” mənasını verən TOEFL-dur. Digəri isə “Beynəlxalq İngilis dili İmtahanı sistemi” anlamına gələn IELTS-dir. ABŞ-da 2 mindən çox universitet və kollec IELTS imtahanını qəbul edir. Ali təhsil ocaqları bu imtahanları bakalavr, Magist və ya hər iki dərəcə üçün istəyə bilər.

IELTS yazılı imtahandır. Toefl isə əksinə yalnız computer əsaslı imtahana şərait olmadığı təqdirdə yazılı əsaslarla təşkil edilir. ABŞ-da TOEFL testinin qiyməti 150 dollardır. Bu imtahanda ingilis dilində oxu, qulaq asma, danışmaq və yazı qabiliyyəti yoxlanılır. İmtahanın computer versiyası TOEFL IBT yeni İnternet əsaslı test adlanır. İmtahan qiymətləri müxtəlif ölkələrdə fərqlənsə də, ümumilikdə qiymətlər 150-200ABŞ dollar arasında olur. TOEFL-da olduğu kimi IELTS-də də 4 qabiliyyət sınağına çəkilir: Oxu, yazı, danışmaq və dinləmə. Ancaq IELTS-də danışmaq testi üzbəüz müsahibə formatında keçirilir. İmtahan verən şəxs ESOL-dan qeydiyyatdan keçən müəllimlə danışır. ESOL “Başqa dildə danışanlar üçün İngilis dili” adlı qurumdur. Hər kəs eyni danışmaq və dinləmə testindən keçir. Ancaq yazı və oxu üçün iki seçim var: Akademik və ya ixtisaslaşmış. Bu imtahanın qiyməti ölkədən ölkəyə fərqlənir.

Nəzərinizə çatdırmaq ki, IELTS.org və Toefl.org saytlarından müvafiq imtahanlarla bağlı ətraflı məlumat əldə edə bilərsiniz.

IELTS testi haqqında

IELTS nədir?

IELTS (*International English Language Testing System*)

Beynəlxalq İngilis Dili Test Sistemidir və bütün dünyada ingilis dili bacarığını yoxlamaq üçün istifadə olunur. 2010-cu ildə bütün dünyada 1.5 milyon test keçirən IELTS dünyanın ən populyar ingilis dili testidir.

Hansı təşkilatlar IELTS-i qəbul edir?

IELTS bütün dünyada 6000-dən çox təşkilat tərəfindən qəbul edilir. Bunlara universitetlər, immiqrasiya departamentləri, dövlət agentlikləri, peşəkar qurumlar və çoxmillətli şirkətlər daxildir. IELTS-i qəbul edən təşkilatları axtarmaq üçün **IELTS Global Recognition** (IELTS Qlobal Tanınma) Sistemindən istifadə edin.

IELTS kim tərəfindən idarə olunur və testləri kim tərtib edir?

IELTS IDP: IELTS *Australia, British Council və Kемbric Universiteti ESOL İmtahanları (Kемbric ESOL)* tərəfindən birgə idarə olunur və 130-dan çox ölkədə 800-dən çox test mərkəzi vasitəsilə çatdırılır.

Beynəlxalq yazıçı komandaları IELTS test materiallarına öz töhfələrini verirlər. Davamlı araşdırmalar IELTS-in daim düzgün və ədalətli olaraq qalmasını təmin edir. Müxtəlif ingilis dilli ölkələrdən olan test müəllifləri IELTS məzmununu hazırlayırlar və inkişaf etdirirlər, beləliklə də testlər real həyat situasiyalarını əks etdirir.

Testin nə üçün iki versiyası var?

IELTS testinin iki versiyası var — **Academic və General Training**. *Academic test* ingilis dilli ölkədə üçüncü pillədə təhsil almaq istəyən şəxslər üçün nəzərdə tutulub. *General Training test* ingilis dilli ölkədə iş təcrübəsi və ya təlim proqramı keçmək, orta məktəbdə təhsil almaq və ya miqrasiya etmək istəyən şəxslər üçün nəzərdə tutulub. Bütün namizədlər eyni *Listening* və *Speaking* testindən keçir, lakin *Reading* və *Writing* testləri müxtəlif olur.

Mən hansı versiyanı seçməliyəm?

Academic və *General Training* testlərinin izahatını oxuyun, sonra isə müraciət etmək istədiyiniz təşkilatla əlaqə saxla-

yıb, onların hansı testi tələb etdiklərini öyrənin. Nəzərə alın ki, **IELTS Application Form** doldurduğunuz zaman siz hansı testi verəcəyinizi göstərməlisiniz. (PDF, 273KB).

Testin formatı necədir və nə qədər davam edir?

IELTS dörd hissədən ibarətdir – Listening (30 dəqiqə), Reading (60 dəqiqə), Writing (60 dəqiqə) və Speaking (11–14 dəqiqə). Cəmi vaxt 2 saat 45 dəqiqə edir. Listening, Reading və Writing testləri bir dəfədə verilir. Speaking testi isə eyni gündə və ya imtahan tarixindən 7 günə qədər əvvəl və ya sonra verilə bilər. Daha çox məlumat və test nümunəsi üçün bu **linki** izləyin.

Mən test üçün necə hazırlaş və məşq edə bilərəm?

IELTS üçün rəsmi praktiki materiallar testin formatını təfəsilatı ilə izah edir və məşq üçün testlər və onların cavablarını təmin edir. Siz IELTS üçün rəsmi praktiki materialları aşağıdakı üsullardan biri ilə sifariş edə bilərsiniz:

- **online sifariş etməklə**
- **bizim test mərkəzimiz vasitəsilə**

Əlilliyi olan namizədlər üçün hansı yardımlar təklif olunur?

Test mərkəzləri əlilliyi olan namizədlərin xüsusi ehtiyaclarını qarşılamaq üçün mümkün olan hər yardımı təklif edirlər. Əgər sizin xüsusi ehtiyacınız varsa, qeydiyyatdan keçərkən **test mərkəzimizlə** danışın. Test mərkəzinin lazımı şərtləri təmin etmək üçün üç ay vaxta ehtiyacı ola bilər. Daha ətraflı məlumat üçün bu **linki** izləyin.

Test üçün qeydiyyat

Mən IELTS testini harada verə bilərəm?

Siz IELTS testini dünyanın 500-dən bir çox yerində verə bilərsiniz. Sizə ən yaxın olan test mərkəzini sistemində axtarın. IELTS test mərkəzlərinin mehriban və kömək etməyi sevən heyəti qeydiyyat prosesində sizə kömək edəcək.

Mən IELTS testini nə vaxt verə bilərəm?

IELTS testini ildə 48 sabit tarixdə vermək olar – yerli

tələbdən asılı olaraq ayda dörd dəfəyə qədər. İllik bütün **test tarixlərinə** baxın və ya **növbəti test tarixini** öyrənmək üçün sizə ən yaxın olan test mərkəzinə müraciət edin.

Testin qiyməti nə qədərdir?

IELTS testinin müəyyən edilmiş qiyməti vardır. *Academic* və *General Training* testlərinin qiyməti eynidir. Öz yerli valyutanızla olan test qiymətini öyrənmək üçün **IELTS Worldwide Search** (IELTS Qlobal Axtarış) sistemində sizə ən yaxın olan test mərkəzini tapın.

Test üçün qeydiyyatdan necə keçə bilərəm?

- Bizim **IELTS test mərkəzini** tapın və sizə uyğun olan iki test tarixini seçin. Hər bir test tarixi üçün qeydiyyatdan keçmənin son tarixinə diqqət yetirin. (Siz həmçinin **IELTS Worldwide Search** sistemində öz test mərkəzinizdə yerli valyutanızla testin qiymətini də görə bilərsiniz.)
- Öz təşkilatınızla və ya **IELTS Global Recognition sisteminə** *Academic*, yoxsa *General Training* testi verməli olduğunuzu müəyyən edin.
- *IELTS Application Form* (PDF, 273KB) çap edin və ya onun nüsxəsini öz yerli test mərkəzinizdən istəyin. Namizədlər üçün məlumatı və şərtləri oxuyun, formanı doldurun və imzalayın. Xahiş olunur ki, doğru poçt ünvanı göstərdiyinizdən və şəxsiyyət vəsiqənizdə olan addan istifadə etdiyinizdən əmin olun.
- Altı aydan köhnə olmayan pasport ölçüsündə, iki eyni rəngli şəkil götürün və arxa tərəflərini imzalayın. Şəkildə eynəkdə olmamalısınız. Şəxsiyyətinizi təsdiq edən sənədin surətini çıxarın – sənədin vaxtı bitməmiş olmalıdır.
- Əgər siz öz nəticələrinizin birbaşa olaraq universitet və ya təhsil müəssisəsinə göndərilməsini istəyirsinizsə, müraciət formasının müvafiq bölməsində həmin müəssisə haqqında dəqiq məlumatları qeyd edin.
- Müraciət formasını pulla birlikdə IELTS test mərkəzinə aparın. Əgər siz onu poçtla göndərirsinizsə, öz test mərkəzinizlə ödəniş metodu haqqında danışın.
- Namizəd qeydiyyatdan keçdikdən sonra test mərkəzi

onun IELTS imtahan tarixini, vaxtını və yerini təsdiqləyəcək. Nəzərə alın ki, *Speaking* testi imtahandan 7 günə qədər əvvəl və ya sonra ola bilər.

• İmtahan günündə siz müraciət formasında göstərdiyiniz şəxsiyyətinizi təsdiq edən sənədi özünüzlə gətirməlisiniz.

IELTS testi üçün müraciət edərkən mən necə şəkil təqdim etməliyəm?

IELTS testi üçün müraciət edərkən siz altı aydan köhnə olmayan pasport ölçüsündə, iki eyni rəngli şəkil təqdim etməlisiniz. Hər bir şəklin arxa üzünü imzalamalısınız. Şəkildə eynəkdə olmamalısınız.

Müraciətimi təxirə salmaq və ya ləğv etmək üçün mən nə etməliyəm?

Əgər siz müraciətinizi imtahan tarixinə 5 həftədən çox vaxt qalarkən təxirə salsanız və ya ləğv etsəniz, siz inzibati xərc tutulmaqla ödənişinizi geri alacaqsınız.

Əgər siz müraciətinizi imtahan tarixinə 5 həftədən az təxirə salsanız və ya ləğv etsəniz, tibbi səbəbiniz olmadığı təqdirdə ödənişiniz geri qaytarılmayacaqdır. Əgər siz imtahan tarixindən sonra 5 gün ərzində tibbi arayış təqdim etsəniz, siz inzibati xərc tutulmaqla ödənişinizi geri alacaqsınız.

Test tarixində xəstə olsam və ya gələ bilməsəm, nə etməliyəm?

Əgər siz əvvəlcədən xəbər vermədən testə gəlməseniz, bütün imtahan ödənişini itirəcəksiniz. Hərçənd, əgər siz imtahan tarixindən sonra 5 gün ərzində tibbi arayış təqdim etsəniz, inzibati xərc tutulmaqla ödənişinizi geri alacaqsınız.

Testdə iştirak etmə IELTS testi bir gündə tamamlanır?

Testin *Listening*, *Reading* və *Writing* komponentləri həmişə dərhal bir-birinin ardınca və fasilə olmadan tamamlanır. Test mərkəzindən asılı olaraq, *Speaking* testi imtahan tarixindən 7 günə qədər əvvəl və ya sonra ola bilər.

Əgər məndən asılı olmayan səbəblərdən (məs., nəqliyyat problemi) imtahana gecikmişəmsə, nə etməliyəm?

Test mərkəzi sizə növbəti test tarixində imtahan verməyi təklif edə bilər.

İmtahan otağına nə gətirə bilərəm?

Yalnız qələm, karandaş və pozan. Siz *IELTS Application Form*-da göstərdiyiniz şəxsiyyətinizi təsdiq edən sənədi imtahana gətirməlisiniz. Yerdə qalan əşyaları imtahan otağından kənarda qoymalısınız. Mobil telefon və peyçerlər söndürülməli və supervayzer tərəfindən təyin edilmiş yerdə şəxsi əşyalarla birlikdə qoyulmalıdır. Əgər siz telefonunuzu söndürməsəniz və ya üzərinizdə saxlasanız, sizin nəticələriniz ləğv olunacaq.

İlk olaraq testin hansı hissəsini verəcəyəm?

İlk olaraq siz *Listening* testini, daha sonra isə testin *Reading* və *Writing* komponentlərini verəcəksiniz. Test mərkəzindən asılı olaraq, *Speaking* testi imtahan tarixindən 7 günə qədər əvvəl və ya sonra ola bilər.

Listening və Speaking testində hansı ləhcələri eşitmək mümkündür?

IELTS beynəlxalq test olduğu üçün bu testlərin hər ikisində müxtəlif ingilis dili ləhcələrindən istifadə edilir.

Listening testində təlimatlar və pauzalar olurmu?

Bəli. Testin əvvəlində siz təlimatları və nümunə üçün bir sual eşidəcəksiniz. Sonra siz 1-ci bölmənin suallarını oxumalı, 1-ci bölməni dinləməli və suallara cavab verməlisiniz. 2-ci, 3-cü və 4-cü bölmələrdə də eyni prosedur təkrarlanır. Son 10 dəqiqə ərzində siz öz cavablarınızı cavab vərəqəsinə köçürməlisiniz.

Reading testində də cavabları köçürmək üçün buna bənzər 10 dəqiqəlik vaxt verilmir?

Xeyr. *Reading* testinin müddəti 1 saatdır və siz bu müddət ərzində bütün cavablarınızı cavab vərəqəsində yazmalısınız.

Listening və Reading testləri üçün qələmdən istifadə

edə bilərəm?

Keyr. Siz karandaşdan istifadə etməlisiniz. Cavab vərəqəsi kompüter tərəfindən yoxlanılır, kompüter isə qələmi oxuya bilmir.

***Listening* və *Reading* sual vərəqlərində qeydlər edə bilərəm?**

Bəli. *IELTS Examiner* sizin imtahan vərəqənizi görməyəcək.

***Speaking* testi nədir?**

Speaking testi təsdiqlənmiş *IELTS Examiner*-lə danışığından ibarətdir. *Speaking* testi üç bölmədən ibarətdir. Bu söhbət audio-kaset və ya rəqəmsal səsyazana yazılır.

***Speaking* testi üçün mənə nə lazımdır?**

Siz *IELTS Application Form*-da göstərdiyiniz və testin qalan hissəsində istifadə etdiyiniz şəxsiyyətinizi təsdiq edən sənədi gətirməlisiniz. Müsahibə otağına daxil olmazdan əvvəl sənədiniz yoxlanılacaqdır.

Test nəticələri

Testin nəticələri necə qiymətləndirilir?

IELTS test nəticələrini ölçmək və bir-birinə uyğun şəkildə hesabat vermək üçün 9-ballıq sistemdən istifadə edir. Siz ayrılıqda *Listening*, *Reading*, *Writing* və *Speaking* üzrə, eləcə də ümumi test üzrə 1-dən 9-a qədər bal alacaqsınız.

IELTS testi üçün keçid balını kim müəyyən edir?

IELTS testində heç bir keçid və ya kəsilmək yoxdur. Ballar 9-ballıq sistemlə hesablanır. Hər bir təhsil müəssisəsi və ya təşkilat öz fərdi tələblərini qarşılamaq üçün uyğun olan IELTS balı səviyyəsini müəyyən edir. Spesifik təşkilatlar və ballar haqqında ətraflı məlumat almaq üçün **IELTS Global Recognition** sisteminə istifadə edin.

Test nəticələrimi nə vaxt alacağam?

Sizin Test Hesabatı Formanız imtahan tarixindən 13 gün sonra sizə poçtla göndəriləcəkdir. Bütün test mərkəzləri Test Hesabatı Formanızı sizə göndərəcəkdir. Öz Test Hesabatı Formanızı

etibarlı yerdə saxlayın, çünki siz yalnız bir nüsxə alacaqsınız. Bəzi test mərkəzləri SMS xəbərdarlıq və onlayn nəticələr xidməti də təklif edirlər.

Ətraflı məlumat üçün **yerli test mərkəzinizlə** əlaqə saxlayın.

Mənim neçə Test Hesabatı Forması (THF) almaq hüququm var?

Sizə yalnız bir (1) nüsxə Test Hesabatı Forması veriləcəkdir. Beşə (5) qədər THF nüsxəsi IELTS müraciət formasında sadaladığınız aidiyyətli qurum(lar)a göndəriləcəkdir. Adi poçtla göndərmə pulsuzdur. Kuryer xidməti və ya xarici ölkəyə göndərmə haqqı namizəddən tutulacaqdır. Bu beş THF-dan əlavə nüsxələr THF-nı buraxan test mərkəzindən istənilə bilər. Nəzərə alın ki, əlavə THF nüsxələri üçün inzibati ödəniş tutula bilər. Əgər siz öz THF nüsxənizi itirmisinizsə, lütfən sizin THF-nızı buraxan test mərkəzinə müraciət edin.

Əgər mənim imtahan verdiyim test mərkəzi bağlanıbsa, mən əlavə THF nüsxələrini necə sifariş edə bilərəm?

Əgər sizin imtahan verdiyiniz test mərkəzi bağlanıbsa, biz yenə sizin test hesabatı formanızı test tarixindən sonra iki il müddətində tələb olunan təşkilata göndərə bilərik. Öz test mərkəzinizin bağlandığından əmin olmaq üçün **IELTS Worldwide Search** sistemində bunu yoxlayın.

Test Hesabatı Formasını sifariş etmək üçün siz aşağıdakıları etməlisiniz:

- Bağlanmış test mərkəzindən əlavə THF üçün müraciət formasını (**Application for additional TRFs (from closed centres) form** (PDF, 570 KB)) doldurmaq. *Family* və *Given names* bölmələrini dəqiq şəkildə doldurduğunuz çox vacibdir, çünki bunlar sizin tanınma sənədinizdə göstərilir.
- Formanın sonunda olan *Submit* düyməsini basmaqla formanı göndərmək
- Testdə iştirak edərkən istifadə etdiyiniz şəxsiyyətinizi təsdiq edən sənədin skanerdən keçirilmiş nüsxəsini əlavə etmək. (bu, formada olan *Submit* düyməsinə basdıqdan sonra edilir).

Hesabat forması yalnız IELTS testini tələb edən təşkilata gön-

dərilə bilər və namizədin özünə, ailə və ya dostlarına göndərilir.
Bu xidmət pulsuzdur.

Nə qədər vaxtdan sonra testdə təkrar iştirak edə bilərəm?

Testdə iştirak etmək üçün heç bir məhdudiyyət yoxdur. Lakin IELTS sizə testdə təkrar iştirak etməzdən əvvəl əlavə hazırlaşmağınızı tövsiyə edir. Bəzi test mərkəzləri hazırlıq kursları və dil dərsləri təklif edir. Siz həmçinin IELTS üçün rəsmi praktiki materiallardan (**Official IELTS Practice Materials**) istifadə etməklə öz dil bacarığınızı təkmilləşdirə bilərsiniz.

Əgər mən test nəticəmin yanlış olduğunu düşünürəmsə, nə etməliyəm?

Siz test tarixindən sonra 6 həftə ərzində öz test mərkəzinizdə nəticələrinizə yenidən baxılması üçün **IELTS Enquiry on Results** müraciəti edə bilərsiniz. Nəzərə alın ki, *IELTS Examiner*-lər və testi yoxlayanlar sərt yoxlama qaydalarına əməl edirlər və onlara müntəzəm nəzarət olunur. IELTS test prosesi ən yüksək keyfiyyət nəzarəti proseduruna malikdir⁴.

Abstrakt

Abstrakt bütün tezisinizin yekunu olub, akademik işinizin bütün əsas məqamlarını qısa şəkildə göstərir. Elmi işinizin əvvəlində yerləşdirilən abstrakt tədqiqat məqaləsi, tezisi və ya hər hansısa bir sahənin dərin təhlilinin qısa xülasəsidir və oxucuya elmi yazının məqsədini ən qısa vaxtda çatdırmaq üçün yazılır. Yadda saxlamaq lazımdır ki, onu yazınızın potensial oxucusu üçün yazırsınız və əksər oxucular bütün yazınızı oxumazdan öncə, abstraktı oxuyurlar. Abstrakt yazınızın nə barədə olacağını deməlidir və kənardan qiymətləndirən bir şəxsin yazınızda oxuya biləcəyi ilk mühüm hissədir. O səbəbdən də, siz abstrakta elmi işinizə diqqət və maraq oyadacaq imkan kimi baxmalısınız.

Abstrakt yalnız oxucunu tezisə hazırlayan giriş deyil, o həm də zaman və məkan darlığı içərisində bütün elmi işi əvəz edə biləcək gücdə olmalıdır. Onu yazmaq böyük bir mətni əsas hissələrə dək kiçiltməyə - görülən elmi işi yekunlaşdırmağa xidmət

4. <http://www.ielts.az/az/pages/187.html>

edir. Abstraktı yazarkən elmi yazı işinin metodologiya, başlıca tapıntılar və s. daxil olmaqla, əsas məqamlarını açmalısınız.

Abstraktınızın əsas funksiyası oxucularınıza nə etdiyinizi deyil, nəyi kəşf etdiyinizi göstərməkdir. Digər məlumatlar - tədqiqat metodlarınız sizə gəldiyiniz nəticələr

barədə iddialarınızı dəstəkləmək üçün lazımdır.

Abstrakt daha böyük bir işin mühüm keyfiyyətlərini qısaldılmış formada özündə ehtiva edir. O, önəmli detal və məqamların dəqiq xülasəsidir. Abstraktın həcmi mövzu və nəşriyyat tələblərindən asılı olaraq, dəyişə bilər. Bir qayda olaraq, abstrakt 1-2 paraqraftan və 100-500 sözdən ibarət olur, amma çox nadir hallarda bir səhifədən artıq olur.

Bundan başqa, elmi konfranslar və seminarlarda çıxış etmək istədikdə, abstraktı xeyli əvvəldən göndərmək tələb olunur.

Abstraktıdakı bütün məlumatlar elmi yazının əsas hissəsinə də əks olunmalıdır, yazıda olmayacaq heç bir məlumat abstrakta daxil edilməməlidir. Abstraktı yazarkən burada cədvəl, sxem və qrafiklər göstərməyin.

Əgər düşünürsünüzsə ki, tədqiqat işiniz müəyyən suallara cavab verir, o zaman niyə bu sualları abstraktda yerləşdirməyirsiniz?! Bu, oxucuları düşündürər və mövzuya onların marağını cəlb edər.

Abstraktınızı bu şəkildə qura bilərsiniz:

1. Problemi bildirin.
2. Problemin və onu həll etməyin əhəmiyyətini söyləyin.
3. Tapdığınız həll yolu ilə nəyə nail olmağın mümkünliyünü deyın.
4. Tapıntınızdan sonra onunla nəyin əldə edilə biləcəyini söyləyin.

Oxucunun abstraktı oxumaqda məqsədi tədqiqat işinin mövzusu və elmi yazıda tədqiqatın necə əks etdirilməsi barədə təsəvvür əldə etməkdir.

Xülasə

Xülasə tezis və ya dissertasiyanın sonuncu hissələrindəndir, ordakı əsas fikir və tapıntıları çatdırır. Burada tapıntılar və ya tədqiqatın nəticələri qeyd olunur. Xülasənin aşağıdakı xüsusiyyətləri var: 1) Xülasə tədqiqatın əsas məqsədi və vəzifələri, tədqiqat müddəti, tədqiqat metodu, tədqiqat vasitəsi və seçmə dizaynının

dan bəhs edən qısa cümlələrdən ibarət olmalıdır. 2) Tapıntıları-
nız ümumiləşdirilmiş şəkildə yazılmalıdır, mətn və rəqəmlərdən
ibarət vacib məlumatların xülasəsindən ibarət olmalıdır. 3) Xü-
lasəyə vacib tapıntılar daxil edilməlidir. 4) Xülasəyə heç bir yeni
məlumat və statistik göstəricilər daxil edilməməlidir. 5) Tapıntılar
qısa şəkildə verilməlidir. Tapıntılar xülasədə izah edilməməli və
ya onlar barədə ətraflı məlumat verilməməlidir.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

- 1.<http://edu.gov.az/az/page/278/2175>
- 2.<http://www.cabmin.gov.az/?/az/pressreliz/view/340>
- 3.Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Ali Attestasiya Komissiyası rəyasət heyətinin 09. 04. 2004-cü il
tarixli (protokol № 08-R) qərarı ilə daxil edilmişdir.
- 4.<http://www.ielts.az/az/pages/187.html>
- 5.<http://www.aak.gov.az/bulleten/xususi.pdf>
- 6.Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Ali Attestasiya Komissiyasının Bülleteni, Bakı: “Elm”, 2013, 176 səh.
- 7.Akademik Yazı üzrə bələdçi, Bakı 2014

